

דָּם טַפֵּל

— רבבי! איך וויל איביך פרענן א שאלה וויל איך איביך. איך וויס נישט, צי קענט איר מיך, צי קענט איר מיך נישט. איך בין יונטע בין איך, יונטע די קורעלאטעןוטשען. איך האנDEL מיט איער האנדל איך, 5 מיט עופות, מיט גענדז און מיט קאטשקען. איך האב מיר מינע שטענ- דיקע פונחטעם האב איך מיר, א צוויידריין הײַזער, האלטן זיין מיך אונד טער, זאל זיין גאט געבען געווונט און אלדאס גוטס; זואָרעם איך זאל נאָך דארפֿן צאָלן פֿרִוְצָעַנְט. וואָלט נישט געלעקט די חלה אָפּ דער „המוֹזִיאָה“. כאָפּ איך אָדרִיכְעָרֶל כָּאָפּ איך, אָמָּל דָּא, אָמָּל דָּארְטָן, דָּא גַּעֲנוּמָעָן, 10 דָּארְטָן גַּעֲגַבָּן, דָּארְטָן גַּעֲגַבָּן — מע דְּרִיכְתָּזִים זִיךְרָן, משטיינְס גַּעֲגַבָּן! אָוֹרְדָּאי, ווֹאָס זָאָלְט אָיר קְלָעָרָן, ווֹעַן מְיוֹן מְאֹן עַלְיוֹ-הַשְׁלוּם זָאָל מִיר אָצִינְד לְעַבְן — טַעַטְעַטְעַט!... בָּאָטְש אָזּוּ מע ווֹיל שְׁמוּעָן דָּאס אַיְינְגַּע צְרוּיק, האב איך קִיּוֹן האָנֵק פָּאָר אִים נִישְׁט גַּעֲלָעָט, זואָרעם 15 קִיּוֹן פָּאָרְדִּינָעָר, זָאָל עַר מִיר מָוחָל זַיְן, אַיְזָעָר דָּאָךְ נִישְׁט גַּעֲוָעָן, נָאָר גַּעֲגַבָּן אָזּוּ גַּעֲלָרְנָט, גַּעֲגַבָּן אָזּוּ גַּעֲלָרְנָט האב אִיךְ, אָזּוּ הַאָרְעוּוּן בֵּין איך גַּעֲוָוִוִּנט נָאָךְ פּוֹן קִינְדוּיִין אוּוֹפּ, נָאָךְ בָּאָ מְיֻן מְאָמָעָן עַלְיוֹ-הַשְׁלוּם, בְּתִיה האט זַי גַּעַהַיִסְן, בְּתִיה די לִיכְטָן צְיָעָן, זַי אַיְזָעָן אָלְכִּיטְצִיעָרָן, פְּלָעַנְט אָוּיפְּקִוְּפָן חַלְבָּא די קְצִבִּים אָזּוּ צְיָעָן לְעַכְתָּ, חַלְבָּנָעָן צְעַפְּלָעָךְ, מַעַה האט נָאָךְ נִישְׁט גַּעֲוָוָסְט דְּעַמְּאָלָט פּוֹן 20 קִיּוֹן גַּעֲגַבָּן פּוֹן קִיּוֹן לְעַמְּפָלָעָךְ מִיט גַּעַלְזָעָךְ, זואָס טְרִוְּשְׁתְּשָׁעָן אַלְעָמָל, עֲרַשְׁתָּ יְעַנְעָן וָוָאָךְ גַּעֲפָלָאָצָט באָ מִיר אָ גַּעַלְזָאָל, אָזּוּ פָּאָר צְוַיִּי זַוְּאָן אָ גַּעַלְזָאָל...

— יְאָ, אַקְעַנְגָּן זָאָס אַיְזָעָן דָּאס גַּעֲפָומָעָן צַו רִוְּרִיךְ אַקְעַנְגָּן דָּעַם, זָאָס אִיר זָאָגָטָן: יוֹנָג גַּעַשְׁטָאָרְבָּן... אָזּוּ מְיֻן מְשַׁחְ-בְּנָצִיּוֹן עַלְיוֹ-הַשְׁלוּם אַיְזָעָן גַּעַד שְׁטָאָרְבָּן, אַיְזָעָר אָלְטָן גַּעֲוָעָן סְךְ-הַכְּלָל זַעַקָּס אָזּוּ צְוַאָנְצִיךְ יְאָרָה? נָאָךְ 25

א מאל: ווי אزو זעם און צוואנציק? נינצן איז ער אלט געוווען צו דער
חתונה, א יאר אכט איז פאראן איז ער איז געשטארבן, איז אינאיינעם
ニינצן און אכט — אפנימ, אזו גרויס ווי דרייז און צוואנציק. פאר
וואס-זישע איז בא מיר אויסגעקומען זעם און צוואנציק? זוניל איך האב
פארגנסן די זיבן יאר, וואס ער האט געקרענט. דאס הייסט, קראונשטיין
האט ער נאקרענט א סך מער, ער איז געוווען פון תמייד איז א קראאנשער,
דאס הייסט, אזו איז ער אפלו געוווען א געזונטער, נאאר דער הויסט, ער
הויסט האט אים אועוּקָגָלְיוֹנְטִי ער פֿלְעָנְטִי, ישט פֿאָר אַיִּיךְ גַּעֲדָאָכְטִי,
שטענדעריך הויסטן, דאס הייסט, נישט שטענדעריך נאאר דעםאלט, זווען ער
10 הויסט איז אונגעקומען, פֿלְעָנְטִי ער זיך פֿאָרְהָוִסְטִן, און איז ער האט זיך
פארְהָוִסְטִן, האט ער געהויסט און געהויסט... די דאקטויריים
האבן געוואיגט, איז ס'אייז בא אים א פֿאָזְוּמָעָ אַזְוַלְכָעָ, דאס הייסט,
אַזְוַלְכָעָ, וואס איז מען וויל הויסטן, הויסט מען, און איז מע וויל ניט
הויסטן, הויסט מען ניט. שטראַסְגֶּרטִם, מאָך מיר אַהֲרָמִידְעָרִ! צינן
15 זאלן אזו זוּוִסְטִן אֵין פֿרְעָמְדָע גַּעֲרָמְנָעָר שְׁפְּרִינְגְּנָעָן, ווי זוי וויסטן, די דאָקְ
טוויריים הייסט דאס, וווער ס'האט זוי געשליערט!... אט האט איר רב
אהרן דעם שוחטס יונגל, יאָכל הייסט ער, עס האט אים וויי געטאנ אַצְאָן
האט אים וויי געטאנ, האט מען אים געטאנ אלצדיניג, געשפֿראָכְן און געד
שטעאנ, און געוווען, איז עס העלפֿט נישט. נויט ער, יאָכל הייסט דאס, און
ליינְגְּטְּאָרְיִין אַסְנָאָבְּלִין אֵין אוּוְרָ אַרְיִין, — מע זאנט, איז ס'אייז אַרְפּוֹאָה
20 קְנָאָבְּלִין צו צִיְּנוֹרְיוֹיטִיך — האט ער זיך גַּעֲרִיסְטִן אַפְּה די גַּלְעִיכָּעָ ווּעָנָטָן, יאָכל
הייסט דאס, און פֿוֹנְעָם קְנָאָבְּלִין זאנט ער נישט אוייס. קומט ער דאָקְטָעָר
און טאָפְטִים באָם דופְק. וואס טאָפְטִים אַים באָם דופְק, דו נאָרִישָׁעָרִ
לְעַקְיָשִׁ?... אַזְוָרָאִי, מע זאל אַים, יאָקְלָעָן הייסט דאס, נישט געוווען אַפְּפִירְן
25 סיִין יעְהָוְפָּעָץ, וואָלְטַ ער שׂוֹין אַיְצָטָעָר אַונְגָּעָשְׁפָּאָרָט, ווּוִיסְטִ אַיר ווּזְדָּרָטָן,
ווע די שׂוּעָטָעָר זְנִינָעָן, פֿערְלְ גַּעֲבָעָךְ, אַוְיָסְטִ אַיר ווּזְדָּרָטָן,
אוּיגְן, נוּט פֿאָר אַיִּיךְ גַּעֲדָאָכְטִ, אֵין קִימְפּוּעַ...
— אַ, אַקְעָנָן וואס איז דאס גַּעֲסָמוּעָן צו דִּיְוִידִ? אַקְעָנָן דעם, וואס אַיר
זאנט: אַן אַלְמָנָה... אַיר בִּין גַּעֲלִיבָן אַן אַלְמָנָה, נוּט דָא גַּעֲדָאָכְטִ, נאָאר נאָר
אַ יונְגָנָט הייסט דאס, מיט אַ קְלִיאָן קִינְד אַן מיט אַ הַאֲלָכָעָר שְׁטוּב אַפְּ
די „קְבָּצָנְיוֹוקָעָם“, די אַנְדָּרָעָ פֿוֹן לְיִזְוָר דעם סְטָאָלָעָרָם דִּירָה, אוּוב אַיר
וּוִיסְטִ; נישט ווּוִיט פֿוֹן דער באָר. ווּט אַיר דָאָרָ פֿרְעָגָן, וואס עַפְעָס אַ
הַאֲלָכָעָר שְׁטוּב נָאָרִ? מְחַמְתִּי אַנְדָּרָעָ הַאֲלָכָעָר אַיז נישט מִינְעָן; וַיְגַעְתָּרָת

[3]

צ'ו מײַן שוואָגער געהערט ז'ו, עזוריאל הייסט ער, איר קענט אים, אלֵין אוּן ער אַ וועסעלעקוטער, פון וועסעלעקוט, אַ שטטעל אַזעלכעט, אוּן האַנדֶלען האַנדֶלט ער מיט פיש, אוּן פֿאַרְדִּינְט, קִיּוֹן עַזְּהַרְעָה, זַיְעָרְשִׁין, עַס ווענדט זיך ווי דער טיך האַלט: אוּן אוּן דְּרוּיסְן שְׂטִיל, כָּפְטַז זיך פיש, אוּן אוּן סֻעַּ כָּפְטַז זיך פיש, אוּן וואַלְוָלְ פִּיש; אוּן אוּן דְּרוּיסְן אַ ווַיְנַט,
 5 כָּפְטַז זיך אוּן סְ'אַיּוֹ וואַלְוָל... אַזְוִי זַאנְט ער, עזוריאל הייסט דאס, עַס כָּפְטַז זיך אוּן סְ'אַיּוֹ וואַלְוָל... אַזְנְט ער: דער שכְּל אוּן אַ פֿרְאַסְטֶר פֿרְעָן אַיך אַים: "וְוָאָס אַיּוֹ דַעַר שְׁכָל?" אַזְנְט ער: "דַעַר שְׁכָל אוּן אַ פֿרְאַסְטֶר טַעַר שְׁכָל: אוּן אוּן דְּרוּיסְן שְׂטִיל, כָּפְטַז זיך פיש, אוּן אוּן סֻעַּ כָּפְטַז זיך פיש; אוּן אוּן דְּרוּיסְן אַ ווַיְנַט, כָּפְטַז זיך נִישְׁתְּ קִיּוֹן
 10 פיש, אוּן וואַלְוָלְ פִּיש; נִשְׁתְּ קִיּוֹן סְ'אַיּוֹ טַעַר פִּיש. נִשְׁתְּ קִיּוֹן אַזְוִי עַס כָּפְטַז זיך אוּן סְ'אַיּוֹ וואַלְוָל..." זַאנְט אַיר: "וְאָ, אַבְעָר וְוָאָס אַיּוֹ דַעַר שְׁכָל?" זַאנְט ער:
 15 "דַעַר שְׁכָל אוּן אַ פֿרְאַסְטֶר שְׁכָל: אוּן אוּן דְּרוּיסְן שְׂטִיל, כָּפְטַז זיך פיש, זַאנְט זַעֲמַן צַו אַים, — גַּיְעַנְהָה מִיט אַ גְּרָאָבָן יוֹנָנָן..."
 — יְאָ, אַקְעָנָן זַואַסְיַושָׁע אוּן דָּאָס נַעֲקוּמָן צַו רַיְיד? אַקְעָנָן דָּעַם,
 וְוָאָס אַיר זַאנְט: אַזְנְט אַיְינְגָנָן דִּירָה... אַוְדָאָי אוּן גַּלְיְיכָעָר אוּן ווַיְנַקְעָלָעָ
 20 אַזְנְט אַיְינְגָנָן, אַיְידָעָר שְׁלַעְפָּן זיך אוּן שְׁכָנוֹת. ווי זַאנְט אַיר: "מַעֲנוֹס אוּן נִשְׁתְּ יַעֲנָעָמָס!"... הַאָב אַיך מִיר, הַיִּיסְט דָּאָס, מַיּוֹן הַאַלְכָעָ שְׁטוּבָ, אַ שְׁטִיפָל נְחָחָ, נִשְׁתְּ צַו פֿאַרְזְׁוִינְדִּיקָן. נִשְׁתְּ אַיך בָּעַט אַינְך, צַו וְוָאָס בָּאָ
 דָּאָרָף אַזְנְטָה, מְשִׁטְיִינָס גַּעֲוָאנָן, מִיט אַיְינְ-אַזְנְ-אַיְינְצִיךְ קִינְדָּא גַּאנְצָע
 25 הַאַלְכָעָ שְׁטוּבָ? פֿאַרְזָן ווּ דָעַם קָאָפָט אַנְיְדָעָרְלִיָּגָן — גַּעֲנוֹנוֹ! וּבְכָרְטָמָן, אַזְעַמָּע
 בָּאַדְאָרָף זַי דָּעַקָּן, דִּי שְׁטוּבָ, וְיַשְׁטִיט שְׁווֹן הַיְּפָשָׁע עַטְלָעָכָע יָאָר נִשְׁתְּ
 גַּעֲדָעָקָט שְׁטִיטָמָן זַי, דָעַקְוּשָׁעָט ער מִיר, דַעַר זִיסְעָר שַׁוְאָגָעָר מִינְגָּעָר,
 30 עַזְרִיאָל הַיִּיסְט דָּאָס, מַע זַאָל זַי זָעַקָּן!... "צִינְטָמָן, זַאנְט ער, מַע זַאָל זַי
 דָעַקָּן!"... נַוְוָן זַאנְט אַיך: "לְאַמְּרִיר זַי זָעַקָּן..." דָעַקָּן-דָעַקָּן, דָעַקָּן-דָעַקָּן — אַזְנְט זַי
 דָעַקָּן!... זַאנְט אַיך: "לְאַמְּרִיר זַי זָעַקָּן..." דָעַקָּן-דָעַקָּן, דָעַקָּן-דָעַקָּן — פָּוּן שִׁינְדֶּל
 שְׁמוּעָסָט מַעַן נִשְׁתְּ, ווּ הַאָב אַיך אַטְשָׁן שִׁינְדֶּל? פֿאַרְדִּינְגָן אַיך צַוְוִי חֲדָרִים
 פֿאַרְדִּינְגָן אַיך. אַין אוּין חֲדָרְל זִוְצָט בָּאָ מִיר חַיְּסִיחָנָה דַעַר טַוְיבָּרָה, אַז
 אַלְטָעָר מַאַן, שְׁוֹן עַוְרְבָּכְטָל. דִּי קִינְדָּרָעָ צַאָלָן מִיר פָּאָר אַים פִּינְגָן גַּילְדוֹן
 אַ וּאָרְדָּרְהַגְּנָעָלָט, אַזְנְט עַסְטָמָ ער בָּא זַי, אַ טַּאנְגָן אַיבָּעָר אַ טַּאנְגָן, דָאָס
 הַיִּיסְט, אַ טַּאנְגָן עַסְטָמָ ער אַזְנְט פָּאָסָט ער, אַזְנְט דָעַם טַאנְגָן, וְוָאָס ער

עטט, עטט ער אויך מכות. איזו זאנט ער, חיטחנה דער טויבער. און אפשר איז דאס א לונן אפשר אלטער ליטט האבן ליב וארטשען; וויפל מען ניט זוי, איז ווינציך, ווּ מע זעט זוי, איז שלאכט, און ווּ מע ליאנט זוי, איז הארט...

— יא, אקעגן וואס איז דאס געקומען צו רײַד? אקעגן דעם, וואס איר זאנט: שכנים... קיין גוטער ייד זאל זוי נישט קענען! מילא יענער,

דער טויבער, איז א טויבער, כאטש א שטיילער שכן, זוי זאנט איר: מע הערט אים נישט און מע זעט אים נישט... האט מיך אבער דער גוטער יאר געטראָן, איך זאל דעם אנדערן חדר באָרדינגען דער מיטניטשען, געטט הייסט זוי. זי האָלט א קליטל פון מעל האָלט זוי. א גוטע שטוטשע!...

תחלט, איר זאלט זען, איז זי געווען וויר, זוי א האַנִּיסְטִינְגְּ, קוֹזְעָנְיוֹןְ מוֹצָעָנְיוֹן, נְשָׁמָהָנוֹן, האַרְצָעָנוֹן, זי ווּעַט מִיר דאס, זי ווּעַט מִיר יונְסָ...

וואס באָראָפְּט זי דען, משטיינְס געזאנט? א שטייל אָוּוֹן אָפְּטְּזָעָלְן דאס שטייל פְּלִישָׂ אַיִּוֹן מַאל אָוּן זואָך, אָוּן אַ ברעג טישל אָפְּ אָוִיסְקָאָטְשָׁעָן אַ בלעטל לאָקְשָׁן אַיִּוֹן מַאל אַיִּוֹן אַ יּוּבָּל... אָוּן דַּי סִינְדָּעָר, זָאנְ אַיךְ, וּוּ זָאנְ אַיךְ אַיר אַהֲינְטָן דַּי קִינְ...

דער אַיְיעָרָע ווּזְ אַיר האָט דַּאַךְ, זאנט זוי, וואס אַיר רעדָט, יענְטָעָר דַּעְבָּן! אַיר ווּיסְט דען, וואס דאס אַיז פָּאָר סִינְדָּעָר? בערְוִילְיאָנְטָן, נִישְׁט קִינְדָּעָר! זומְעָרְדָּעָבָן ווּאַלְגָּעָרָן זיַּי זִיךְ אַיִּוֹן דַּרוּיסָן אַ נְאָנְצָן טָאגָן, אָוּן ווּינְטָעָר פָּאָרְקָלְיָיבָט מעַן זִיךְ אָפְּן אָוּוֹוֹן, זָוּי דַּי שְׁעָפָלָעָד, אָוּן מע הערט נִישְׁט פון זָוּי קִינְ פִּיפָּס. אַיִּינְ חַסְרוֹן גָּאָר, וואס זָוּי דַּאָרְפָּן, קִינְ עַיְנְ-הַרְעָעָה אַ סָּחָר, האָבָן לִיב סִינְעָן, פִּיקָּעָרָס, קִינְ עַיְנְ-הַרְעָעָה... נְוָרָנוֹן אַוּודָאי האָב אַיר מִיר גַּעֲקִיפָּט אָן אָוּמְגָלִיךְ אָפְּ מִינְעָן שׁוֹנְאִים קַעְפָּן! מַילָּא קִינְדָּרְלָעָד — אַיִּינְס אָוּן אַיִּינְס, אַיבְּרָעָנוֹוָאַשְׁעָנָע, גָּאָט זָאל נִישְׁט שְׁטָרָאָפָּן פָּאָר דַּי

רִיךְ, אַ שְׁטִיקָל בְּרוּט אַיז פָּאָר זָוּי נִישְׁט אַוְיפְּצָעָסָן! טָאגָן זָוּי נְאָכָט אַיז באָ זָוּי הַוחָא! מַע שְׁרִיטָת אָוּן מַע קוֹוִיטָשָׁט, מַע הַרְגָּעָת זִיךְ אָוּן מַע שְׁלָאָנְט זִיךְ — אַ נִיהָנָס! וואס זָאנְ אַיךְ אַ גִּיהָנָס? דֻּעָר גִּיהָנָס, זָאנְ אַיךְ נְאָר גְּעוּוֹן אַ האַלְבָעָץְרָה, ווּאַרְעָם אַ קִּינְדָּרָסָן מַען אַיְנְשְׁטִילָן: אַ זְעָזָע, אַ קִּינְיפָּ — פָּאָרְט אַ קִּינְיפָּ האָט אַיר נְאָט גַּעֲנָבָן אַ מאָן, עַוּז אַ פָּאָטָש, אַ קִּינְיפָּ — פָּאָרְט אַ קִּינְיפָּ האָט אַיר נְאָט גַּעֲנָבָן אַ מאָן, עַוּז הַיִּיסְטָעָר; אַיר מְוֹזָט אַים קָעָנָעָן, עַר אַיז אַונְטָעָרְשָׁמָש אַיז אַונְטָעָרְשָׁטָן קִינְיָוָל, גַּעֲנָבָךְ אַ כְּשָׂדָעָר זִיךְ אָוּן, דַּאָכְט זִיךְ, נְאָר נִישְׁט אַזְאָגָרְוִיסָּר

5

10

15

20

25

30

[5]

נאך אויך; זאלט איד הערן, וויז באגראכט אים, גנעסע הייסט דאס: עוזר, אהין! עוזר, אהער! עוזר, דאס! עוזר, יונס! עוזר-עוזר! עוזר-עוזר!... און ער — אדרער ער זאנט-אט אַ ווערטל (ער איז נאך אַ ווערטל-זאנגע, צו די צרות), אדרער ער רוקטיאן דאס חיטל און גויט אועעפ... ס'אייז נאך, זאג איך איעיך, אַ הצלחה און גענון!...

5

— יא, אקענן זואס איז דאס געפומען צו רײַד? אַסען דעם, וואס איר זאנט: שלעכט שבחנים... שלעכט צו שלעכט איז נישט גלעיך! לאו מיר דאס דער רובנו-שלא-עלום נישט פֿאָרוּעָן-עַנְעָן פֿאָרְקִין לְשׁוֹנְהָרָעָן; איך דארפֿ אַפְּ אַיר, וואס איז שיך, קיון שלעכט נישט רײַדן. וואס האב איך צו איר? זיז איז אַ יְדֻעָנָע, זואס האט לֵיב געבן אַן אַרְעָמָן אַ שְׂטִיקָל ברויט. נאך דער גוטער יאיך זאל זיז וויסן: איז עס קומט איר אַן די מאָנָן קאַלְעָ — זאל גאט שומר ומץיל זיין! ס'אייז אַ בּוֹזֶן צו דערצ'ילען: קיון אַנדְרָען זואלט איך דאס געוויס נישט געזאנט, נאך בא איעיך, וויס איך, ווועט דאס זיין אַ סּוֹד... שְׁשָׁש... זיז פֿאָטְשָׁט אַים אַונְטָעָר... דעם מאָן, הייסט דאס... איז קיינער זעט נישט... איז, זאג איך צו איך, גנעסע, גנעסע! ווי האט איך קיון מורה נישט פֿאָר גאט ווי החט איך קיון מורה נישט?... זאנט זיז: "ס'אייז נישט איעיך באָבעס דאָנה..." זאג איך: "אַ שיינען רײַינָע כְּפָרָה..." זאנט זיז: "לאו דער זיין די כְּפָרָה, ווער עס קוּסְט אַרְבִּין אַין יְעַנְעָמָס טְעַטְּלָ..." זאג איך: "לאו דעם אַרְבִּים די אַוְינָן, ווער עס האט קיון בעמערים נישט געזען..." זאנט זיז: "לאו דעם פֿאָרְלִיְינָן, ווער עס הערט זיך צו..." זואס זאנט איך אַפְּ אַזְזָ פֿיסְקָטָע?...

15

— יא, אקענן זואס-זושע איז דאס געפומען צו רײַד? אַסען דעם, וואס איר זאנט: איך האב לֵיב רײַן... לְמַאי זאל איך לְיִקְעָנָע? זואס קוּסְט מיר דערפְּאָר? קאַן זיז אָפְּשָׁר נישט לְיִדְן, גנעסע הייסט דאס, לְמַאי באָ מיר איז רײַן, באָ מיר איז שיין, באָ מיר איז צִיכְתִּיק, באָ מיר איז לְכְתִּיק. אונַן באָ אָרוּ? איך זאלט זען — תְּמִיד חֹשֶׁךְ, שְׁטָעָנְדִּים פִּינְצָז טער, פֿאָרְטִּיאָפְּטָע אַזְזָ פֿאָרְשָׁלְיאָפְּטָע בּוֹזֶן האַלְדוֹן, די פֿאָמוֹנוּצָז פּוֹל ווי אַז אַוְינָן — טְפָּוּ!... קוּסְט דער פֿרִימָאָרָגָן — איז חִימָל עַפְּן וַיְדָ! ס'אייז דען קינְדרָעָן שְׁרוּם, נישט קיון קינְדרָעָן! פּוֹנְקָט ווי מַיְנָן דּוֹיְידָל, להבדיל באַלְפּ הַבְּדָלוֹת! ווֹאָרָעָם מַיְנָן דּוֹיְידָל זאל געזונט זיין איז דאַךְ אַגְּנָצָן טאג אַין חדַר איז ער, אונַן קוּסְט באָנְאָכְט, געטט ער זיך צו דער אַרְבעט: אדרער ער דְּאוֹונָט, אדרער ער לְעַרְנָט, אדרער ער קוּסְט אַזְזָיָה אַרְבִּין אַין אַ סְפָּר קוּסְט ער. אונַן אַירָע קִינְדרָעָלֶיך — גַּאֲטָז זאל נישט שְׁטָרָאָטָן

25

30

פָּאַר דִּי רַיְדַּ! אֲדֹעַר סָע עַסְטַ, אֲדֹעַר סָע זְוִינִינַ, אֲדֹעַר סָע שְׁלָאנַט וֵיךְ קָאַפְּ
 אָז וּוֹאַנְטַ... אִיר פָּאַרְשְׁטִיטַ? בֵּין אִיךְ שְׁוֹלְדִּיק, אָז נָאַט הַאַט וֵי נְעַבְּנַטְשַׁת
 מִיט אָזָא כָּאַלְיאַסְטְּרַע פָּוּן סָאוּוּלָעַס אָזָן פָּוּן גָּאנְצַעַם, אָזָן מִיר הַאַט עַד
 גַּעַשְׁעַנְטַס אָזָא מְתַנָּהָ, אֲשְׁטִיק גָּאלָד, אֲכָרְלִיאָגָט, עַס זָאַל מִיר נְאַד
 נִישְׁטַ פָּאַרְשְׁטַעַטַּרְטַ וּוֹעָרָן, רְבּוֹנוֹ-יְשַׁלְּעוֹלָם, וּוֹאַרְעַטַּע עַר קָאַסְטַ מִיךְ גַּעַנְגַּ
 טְרַדְּרַעַן פָּאַסְטַ עַר מִיךְ קוֹטַ נִישְׁטַ, וּוֹאַס אִיךְ בֵּין אֲ יְדַעְנָעַן אֲ מָאנְצַ
 בֵּיל אָפְּ מְעַן אַרְטַ וּוֹאַלְטַ דָּאַס גַּעַוְוִים נִישְׁטַ אַיבְּרַגְּנַעַטְרָאָגָן! עַס זָאַל אִיךְ
 צְוִיְּן חַרְפָּה נִישְׁטַ זַיְן. פָּאַרְאַן מָאנְצְבִּילָן אַזְוּלְכָעַ, וּוֹאַס זַיְנָעַן טְוִיזְוַנְטַ
 מָאַל עַרְגְּנַעַר פָּוּן וּוֹיְבָעַר זַיְנָעַן זַיְן, אָז סָע קָוּוּטַשְׁטַ זַיְיָ צְוִיְּן עַפְּעַטַּס אֲזָא,
 וּוֹיְסַן זַיְיָ נִישְׁטַ, וּוֹ זַיְיָ זַיְנָעַן אִין דָעַר וּוֹעַלְטַ... וּוֹאַס דָאַרְפַּטַ אִיר אֲ סְרַ
 רָאַיְוַתַּ? אָט גַּעַמְטַ, לְמַשֵּׁל, יַאֲסַע מְשַׁהַ-אַבְרָהָםַ: כְּלִזְמָן פְּרוּמְעַנְעַכְבָּ
 הַאַט אִים גַּעַלְעַבְטַ, הַאַט עַר וּזְךָ גַּעַהְאַלְטַן, אָזָן אָזָן זַיְיָבָן לְיַיְבָן אָזָן
 דָאַכְטַ, נַעַשְׁטָאַרְבָּן, הַאַט עַר אַפְּגַּנְלָאַזְוֹת הַעַנְטַ אָזָן פִּים אָזָן לְיַיְבָן אָזָן
 לְעַבְּן... „רְבָ יַאֲסַע, זַגְנָאַ אִיךְ צְוִיְּ אִים, נָאַט אִין מִיטָּ אִיךְ! מִילָא, אָז סָע
 שְׁטָאַרְבַּטַ אֲזַיְבָן, וּוֹאַס זָאַל מְעַן טָאָזָן? סָאַיְזָאַ אֲגַטְסָמָזָרָ!“... חָ לְקָחָ
 הַ, נַחַן, וּוֹי אָזְוִי שְׁטִיטַ דָאַרְטַן גַּעַשְׁרִיבָן בָּא אָוְנָדוּ אִין דִי הַיְּלִיקָעַ
 סְפָרִים? אִינְקָד בָּאַדְאָרָף מַעַן נִישְׁטַ דָרְצִיְילָן, מַסְתָּמָא וּוֹיְסַטַ אִיר בַּעַטְעַר...
 — יָא, אֲקָעַנְן וּוֹאַסְ-זָשַׁע אִין דָאַס גַּעַקְוּמָעַן צְוִיְיַדְקָ אֲקָעַנְן דָעַם,
 וּוֹאַס אִיר זַגְנַטַ: אֲ בַּנְיִיחִיד... עַר אִיּוּ בָא מִיר אַיְזַ-אַוְןַ אַיְנְצִיקָעַר, וּוֹי
 זַגְנַט אִיר: אִין אָוְגַן אִין קָאַפְּ, דָוְיִידַל הַיִּסְטַ עַם. אִיר קָעַנְטַ אִים נִישְׁטַ
 עַר הַיִּסְטַ נָאַר מְעַן שְׁוּעָר דָוְיִידַה עַרְשַׁ הַיִּסְטַ עַר. אִיר זָאַלְטַ אִים זָעַן —
 אַיְנְגַנְצַעַן דָעַר פָּאַטְעַר, אִים צְוִיְלָעַנְגָרַעַ יִאַר, אַיְנְגַנְצַעַן מְשַׁהַ-בְּנָצִיּוֹן,
 אַפְּיוּדוּ דִי וּוֹקָם דִי אַיְנְגַנְעַעַן, אָזָן דָאַס פְּנִים — וּוֹי בָא אִים, עַלְיוֹ הַשְּׁלוּמָ:
 גַּעַל, אַוִּיסְגַּעַדְאָרָטַ, אַוִּיסְגַּעַדְיוּעָרָטַ, הַוִּיט אָזָן בַּיְנָעָרַ, אָזָן שְׁוֹאָךְ, שְׁוֹאָךְ,
 אַוִּיסְגַּעַדְמַוְתְּשַׁעַטְנַעַבְעַךְ פְּנוּמַטְחַדְרַ, פָּוּן דָעַר נְמָרָא... „אֲכָבָעַר גַּעַנְגַּן דָירַ,
 זַגְנָאַ אִיךְ צְוִיְאַ, גַּעַנְגַּן דָירַ, זַגְנָנוּוּ, רָוּ זָוְרַ אִפְּ אֲ בִּיסְלַ, יוּ וּוֹאַס פָּאַר
 אֲ פְּנִים דַו הַאַסְטַ, נָעַם עַפְּעַס אִין מַוְיל אַרְבִּיןַ, זַגְנָאַ אִיךְ, עַס עַפְּעַס, טְרִינְסַ
 יַעַפְּעַס, נָא דָיר אֲ גַּלְעַזְוּ צִיקְאַרְיָעַ נָא דִירַ!“... „צִיקְאַרְיָעַ, זַגְנָט עַר, טְרִינְסַ
 בַּעַסְעַר אַלְיַיִןַ, מַאֲמַעַןַ, דַו הַאַרְעַוְעַסְטַ, זַגְנָט עַר, אֲכָבָעַר כָּהָ. אִיךְ זָאַלְטַ
 דָיר בַּעַסְעַר גַּעַהְאַלְטַןַ, זַגְנָט עַר, טְרִאנְגַּן דָעַם קָאַשְׁעַק פְּנוּמַטְמַאַרְקַ... סָאַ
 מְשַׁלְיַ — זַגְנָאַ אִיךְ, — וּוֹאַס רַעַדְסַטוּ וּוֹאַסְ? דַו וּוֹיְסַטַ, וּוֹאַס דַו רַעַדְסַטַ?
 וּוֹאַס הַיִּסְטַ, דַו וּוֹעַטַ טְרָאָגַן קָאַשְׁעַקְעַסְ? נִישְׁטַ דָעַלְעַבְןַ וּוֹעַלְןַ דָאַס מַיְנָעַ
 שְׁוֹנָאִים, אִיךְ הַאַב גַּעַנְגַּשְׁוֹנָאִים! דַו בָּאַדְאָרְפַּטַ, זַגְנָאַ אִיךְ, לְעַרְגַּעַן, זַיְצַן

אוון לערנען!..." אוון בשעת מעשה סומ איך או אים, אף מײַן דווידלען
 הייסט דאס, — אונגעאנצָן ער, עלווההשלום, אפּילוּ מיטן הוֹסְט, פֿאָרֶפִּינְצָן
 טערט אוון פֿאָרוֹויסְט בין איך געווארן! יעדער הוֹסְט, וואָס ער טוֹט, רֵוִיסְט
 מִיר אוּס אַ שְׂטִיקָה האָרֶץ! וואָרָעָם אַיְדָעָר אַיך הָאָב אַים דערלעַבְט צַי
 זעַן אַ שְׂטִיקָל מענטש, זיינען מִיר גָּוֹט די אוֹיגַן אַרוֹיסְגַּנְקָרָאָכְן! אַז בְּסֶרֶד
 הַכְּלָל, דָּאָרֶפְּט אַיך ווֹיסְט, האָט זַיְך גָּאָר קִינְגָּעָם נִישְׁתָּגְּלִיבְּט, אַז דָּאָס
 קִינְד זַיְך בְּלִיבְּצָן לְעַבְנָן זַיְך דָּאָס, וואָרָעָם ווֹו ערנְגָּעָז אַשְׁלָאָק, אַ צָּרָה,
 אַ חֲוָלָאת — אַיז דָּאָס גָּעוּוֹן באָ אַים: טָאָמָעָר ווֹילְט אַיך מָזְוָלְעָן —
 אוֹזְמָזְוָלְעָן, פָּאָקָן — אַיז פָּאָקָן, אוֹזְמָזְוָלְעָן דִּיפְטָעָרְטָן, אוֹזְמָזְוָלְעָן
 אוֹזְמָזְוָלְעָן אַיז זְבוּטְשָׁעָם, אוֹזְמָזְוָלְעָן ווֹאָס נִיטְּ?... די נַעֲכָט, ווֹאָס אַיך בֵּין
 אוֹזְמָזְוָלְעָן אַיבְּכָעָר אַים, זַיְך מִיר גָּאָט נִישְׁתָּגְּלִיבְּעָן; אַפְּנִים, אַז די
 טְרוּרָן מִינְיָע, אוֹזְמָזְוָלְעָן אַ בִּיסְלָטָאָקָע וּכְוֹתָהָאָבָות הַאָבָן זַיְך אַרְיִינְגְּנוּמִישָׁט, אוֹזְמָזְוָלְעָן
 אַיך הָאָב קוֹיְסְ-קָוִוִּים דָּרְלָעַבְט דַּי בְּרִיצָוָה זַיְינְעָן! מִינְיָט אַיך דָּאָרָה, אַז
 ס' אַיז אַן עַפְּ? הָעַרְטְּזִישׁ אַוְיס אַן אַנְטִיקָן: בָּאַדְרָאָפָּה עַד נִיטְּ צִוְּן אַיְינְ
 מָאָל בָּאַנְאָכָט, ווֹינְטָעָר אַיז דָּאָס גָּעוּוֹן, פָּוּנָעָם חָדָר, אוֹזְמָזְוָלְעָן
 עַפְּעָם אַיְינְעָם אַנְגָּעָטָאָן אַיז נָאָלָע ווֹוִיסְטָן אוֹזְמָזְוָלְעָן מִיטְּ בִּידְרָע הָעָנְטָ?...
 אַוְרָאָי הָאָט זַיְך גַּעֲבָעָד דָּאָס קִינְד אַיבְּרָעְנְגָּשְׁרָאָקָן אַפְּ טְוִוִּיט אַיז
 אַנְיִידָּרְעָנְפָּאָלָן חַלְשָׁות אָפְּן שְׁנִיָּי, אוֹזְמָזְוָלְעָן מַעַד הָאָט אַים גַּעֲבָרָאָכָט אַהֲיִיט
 אַ טְוִוִּיטָן הָאָט מַעַן אַים גַּעֲבָרָאָכָט, קוֹיְסְ-קָוִוִּים אַפְּגָּעָמִינְטָעָרָט; אוֹזְמָזְוָלְעָן
 הָאָט אַים אַפְּגָּעָמִינְטָעָרָט, הָאָט עַד זַיְך עַדְמָאָלָט אַנְיִידָּרְעָנְפָּאָלָן,
 אַ ווֹוִיטִיס אַיז דַּעַר מַאְמָע ווַיְינְעָר, אוֹזְמָזְוָלְעָן אַיז אַפְּגָּעָלְעָן אַיז אַהֲלִישׁ פִּינְיָר
 אַזְוִי גְּרוּס אַזְוִי קְלִיָּין, ווֹי זַעַקָּס ווֹאָכְּן!... ווֹי אַזְוִי אַיך הָאָב אַיבְּרָעְנְגָּ
 לְעַבְטָט אַט דָּאָס שְׂטִיקָל צִוְּיט — אַיז טָאָקָע אַיך אַס מַן הַשְּׁמוֹת! ווֹאָס
 הָאָב אַיך דַּעַמְּאָלָט נִישְׁתָּאָפְּנִיס אַיבְּרָעְנְגָּטָאָן? גַּעֲבָעָן נְדָרִים, פֿאָרְקִוּיפְּט אַים
 אוֹזְמָזְוָלְעָן צְוִירִיךְ אַוְיסְגְּקוּיפְּט, צְגָּנוּעָצְטָט אַים נָאָך אַנְגָּמָעָן (חַיְמִידְזּוּוּידְ-הָעָרָשָׁ),
 אוֹזְמָזְוָלְעָן טְרוּרָן — טְרוּרָן, זַוְּעַר רַעַדְתָּ פָּוּן טְרוּרָן? גַּאֲמָעָנוּו, הָאָב אַורְגָּ נְעָ
 טְעַנְהָתָט צּוֹם רְבּוֹנוֹ-שְׁלָעָלָם, ווֹילְסְטָט מִיר שְׁטְרָאָפְּן? שְׁטְרָאָפְּן מִיךְ מִיטְּ
 ווֹאָס דַּו ווֹילְסְטָט, נָאָר מִינְן קִינְד זַוְּלָסְטוּ בָּא מִיר נִיטְּ צְגָּנוּמָעָן זַוְּלָסְטוּ
 נִיטְּ!..." אוֹזְמָזְוָלְעָן אַז נָאָט הָאָט מִיר גַּעֲשָׁנְקָט די מְתָהָה, עַד אַיז גַּעֲזָנָט נְעָ
 ווֹאָרָן, מַאְכָט עַד צַו מִיר: "דוֹ זַוְּוִיסְטָט, מַאמְעָעָ? אַיך קָאָן דַּוְּרָ אַפְּגָּעָנְבָּן אַ
 גְּרוּס פָּוּנָעָם טְאָטָן. דַּעַר טָאָטָע אַיז באָ מִיר גָּעוּוֹן צְוִוְּגָאָסְטָט..." דַּעַרְ
 הָעָרָט די דָּאָזְיָקָע ווֹעַרְטָעָר, אַיז מִיר שִׁיר די נִשְׁמָה אַרוֹויָּם, אוֹזְמָזְוָלְעָן
 האָרֶץ — טִיאָדִ-טִיאָדִ-טִיאָד!..." לְאֹז עַד זַיְך מִיעָן, זַאג אַיך. אַ סִּימָן,

או דו נועט, אם ירצה השם, لأنן לובן און זיין געזונט" ... איזו זאגן איך אים, און דאס חארץ — טיאך-טיאך-טיך! ... ערשות אט-ישפערט, אין א צייט ארום, ווער איך געווואר, און דער, וואס איזו געוווען אונגעטאן אין זויסן און געפאטשט מיט די הענט, זויסט איר, ווער דאס איזו געוווען? 5 אנו, מרעפט, רבבי, איר זיגט דאך א חכם! — رب ליפא איזו דאס געוווען, ליפא דער וואסערפערער! ער האט זיך יונעם טאג, פארשטייט אויר מיה, געקויפט א ניעם פעלע א זויסן, און מהמת דער פראסט האט געברענט, האט ער זיך געוואלט א בייסל דערווארבעטען, האט ער געפאטשט א האנט אן א האנט — מעינע צרות אוף זיין קאפע! האט איר געהרט א השנה, 10 א ייד זאל זיך אנטאנן אין א זויסן פעלע גאנר אין מיטן דריינען? ...

— יא, אקען וואס איזו דאס געקומען צו רייד? אקען דעם, וואס איר זאנט: געזונט... געזונט — דאס איזו דער עיקר. איזו זאגט דער דאקטער אונדערער אוון הייסט מיר, איך זאל אים פילגנעווונ זאל איך אים, קאכן יאיכלעך, אלע טאג א יאלכל, זאנט ער, באטש פון א פערטל עופ, אובייך קאן, זאנט ער, אויספירן, האדעווון אים, זאנט ער, מיט מלך און מיט פוטער אוון מיט טשעקלאלד, אובייך קאן, זאנט ער, אויספירן... א שויינער משל — אובייך קאן אויספירן? אפנום, ס'איו דען פאראן איזו זאך אוף דער וועלט, וואס איך זאל פון דווידלס ווענן ניט קאנען אויספירן? ס'איו עפטעס א תירוז? און איז מע זאל מיר זאנן, אשטייר גער, כドומה למשל: נוי, יונטער, גראב ערדר, האט האלאץ, טראג וואסעה, קנטע לויים, באנגבע א קלוייטער, אובי פון דווידלס ווענן — איז אפילו איזו מיטן האלבע נאכט אינעם גרעטען פראסט! את האט זיך אים פאר-ואלט העינטיקן זומעד ביכלעך אוזעלכע, ספרים מסתמא, וואס איך האב זוי ניט, און מהמת איך נײַידערין איזו דוי גראטסע הייזער נוי איך, האט ער מיך נבעטן, טאמער קאן איך אים קידין די דזוקע ביכלעך, צי די ספרים, און האט מיר פארשראבן אוף פאפריר האט ער מיר. קומ איך צו ניין און באוינויז דאס פאפריר און בעט בא זוי די ביכלעך, צי די ספרים, איזו מאל און צוויי מאל און דרי מאל. לאכט זוי פון מיר: "זו וואס טויג איך, יונטער, איזעלכע ביכער?" איר האדעוווט מיט זוי די עופות, די גאנדו מיט די קאטשקעס?" ... "לאכט, לאכט, מראכט איך מיר, אובי מיט דווידל וועט האבן איזן וואס ארטינצזוקון וועט ער האבן" ... גאנצע נעצט, גאנצע נעצט קוקט ער ארטין איזן די דזוקע ביכלעך, צי די ספרים, און בעט מיך, איך זאל אים ברענגן נאך און נאך. וועל איך אים זשאָז

לעווונע? טראג איך אפ די און נעם נאך... קומט צו ניינ א חכם א דאך טער און פרענט מיך, צי קאן איך אויספירן פון זייןטוועגן אלען מאן א יאליכל באטש פון א פערטל עוף? און פון דרי פערטל עופ, און מע באדרארט, וועל איך קוון אפ דורך-ארץ? פון וואנגען נעמט זיך, פרעג איך איך, אועלכע דאטטוריים אפ דער ווולט? וו וואקסן זוי אויס? אפ וועלכע הייון דאטטשינעט מען זוי און אפ זומסעד אויזו באקט מען זוי?...

— יא, אקען זומס איז דאס געקומען צו ריד? אקען דעם, זומס איר זאגטן, יאליכלע... שטעל איך אים צו אלען מאן א יאליכל פון א פערטל עופ, און פאנזאקט, און ער קומט צו ניינ פונגען, עסט ער, און איך זען מיך אוווק אקען מיט און ארבעט אין דער האנט און ווער

נדערבר ווי לונגער ווער איך, און איך בעט נאט, גאט זאל ביד העלפּן, איך זאל אים מאונן, אס-ייזעההש, ווידער טאנגען צו-שטעלן א יאליכל פון א פערטל עופ... „מאמע, זאנט ער מיר, פאר וואמ עסטו נישט מיט מיך?“

„עס געזונט, זאג איך, איך האב שוין אפגעגען?...“ זומס האסטו געד געסן?“ זאנט ער. „וואס איך האב געגען, זאג איך, האב איך געגען,“ אובי איך האב שוין געגען. עס געזונט!“ און אז ער לערנט-אָפּ די ביכַ

להע, צי די ספרים, געט איך ערשת דעם-אָלט אָרוֹסִים פונגען אָשטייל ברזיט מיט געבאָשגען פֿאָרטֿאָפּל געט איך, אָדער איך דיבּ אָן אָשטייל ברזיט מיט ציבעלע דיבּ איך, און מאָך מיר אָסעהה... און איך שוער איך בנאננות,

איך זאל אָזֶוּ דערלעבן אָן אִם נחת מיט אָלְדָס גוּטָס, אָן איך האב הנאה פון דער דאָזְקָעָר ציבעלע אָסְטָמָר, ווי פון דעם שענטן געבראָד מנט, זוי פון דער בעסטער יויך, וואָרָעָם איך דערמאָן מיך, אָן דזויידל האט, פֿיַּז עַיְנָה-הַרְעָע, געגען אָיאָליכּ פון אָפּערטל עופ, אָן, אָס-ייזעהה השם, אָפּ מאָרְגָּן אִיז ווידער פֿאָרטֿן אָיאָליכּ פון אָפּערטל עופ!... אִין שטייל חסרוּן נאָר — אָט דאס הוּסְטָן, זומס ער הוּסְטָט נבעד אלע מאָלָן: קאָכְיַּקָּאָכְיַּן!

... אָיך בעט דעם דאָקְטָעָר בעט איך, ער זאל אִים עפּעָם געבען צום הוּסְטָן. זאנט ער: „וּוּפְלָא אִיז אַלְטָט געווונע דער מאָן מײַנְעָר, משְׁהַ-בְּנֵצְיוֹן עַלְיוֹחָשְׁלוֹם, בשעת ער אִיז געשְׁטָאָרְבָּן, אָן פון זומס אִיז ער געשְׁטָאָרְבָּן?“...

„פונגען טוּיט, זאג איך, אִיז ער געשְׁטָאָרְבָּן... טוּיט. סְאִיז אִים אוּסְגַּעֲנָגְגָּעָן, זאג איך, יַאֲרָן, אִיז ער געשְׁטָאָרְבָּן... ווּזְמָן אִיז דאס פֿאָר אָמְשָׁל אַהֲרָצּוֹזְוֹ?“...

„אָיך באָטְרָאָכְט אַיְעָר זוֹן, אָיך הַאָט אָזֶוּן זוֹן, אָנְדָאָר טענען?...“ אָשְׁוִינְגָּעָם דָּאָנָּק איך, זאג איך, דאס ווּוִיס איך אלְיַיָּן. איך

5

10

15

20

25

30

ניט מיר בעסער א רפואה צום הוסט ניט מיר, ער זאל אויבעהן הוסטן
זאל ער מיר... "דאס קאָן מען ניט, זאגט ער, איר דאָרטעט נאָה, זאנט ער,
אַכְטּוֹנְג גַּעֲכּוֹן, ער זאל ווינצְיַקְעֶר לְעָרְנְעָן..." "... ווֹאָס דָּעָן, זָאנְג אֵיךְ, זָאל ער
טָאנְג?" "... ער זאל עסָן אַסְּרָה, זָאנְט ער. אָונְ גַּיְינְ שְׁפָאַצְּרָהָן אלְעָטָמָן, אָונְ
דרָעָר עַיְינָר — נִישְׁתַּחַת זִיצְׁנָה בְּאַנְאָכְטָמָן אַיְכָּר דַּי בִּיכְעָר. אַוְיָב עַם אַיְזָן אַיְם
בְּאַשְׁעָרָת, זָאגְטָה ער, זִין אַמְּאָל אַדְקְטָעָר, ווּעַט ער נִישְׁתַּחַת אַנְיֻעָדָן
שְׁפָעָטָעָר טִימָט עַטְלַעַכְעָי אַיְרָה..." "... ווֹאָס עַם האָט זִיךְ מִיר גַּעַלְוָמָט, טְדָאָכְטָמָן
איְיךְ מִיר, יְעַנְעַ נַאֲכָט אָוָן הַיְנְטִיקָע נַאֲכָט אָוָן אַגְּנָעָיָר! עַפְעָם רַעַדְתָּ
ער נִישְׁתַּחַת צָו דָעָר זָאָר, טַאָכָע נַאֲרָה ווּי אַדְלָעָר רַעַדְתָּ ער! ווֹאָס הַיְסָט,
10 מִין דָוִידָל ווּעַט זִין אַדְקְטָעָר נַאֲרָה? פָּאָר ווֹאָס זָאל ער בעסער נִיט זִין
סִיןְ גַּוְבְּרַעַנְטָעָר פָּאָר ווֹאָס?..." ... כּוֹם אַיְיךְ צָו נִין אַחֲיָם אָוָן דָּעַצְיָיל
דָּאָס מִין דָוִידָלָעָן דָּעַצְיָיל אַיְיךְ דָּאָס, ווּעַרט ער רַוְוִיט ווּי פְּנַיעַר אָוָן דָּופְט
זִיךְ אָן צָו מִיר: "... ווֹוִיסְטָו ווֹאָס, מַאֲמָעָה? נִיְּנִישְׁתַּחַת מַעַר צָוָם דָּקְטָעָר אָוָן
רַיְדָר נִישְׁתַּחַת מִיט אַיְם..." "... אַיְיךְ זָוְיל שְׂוִין אַפְּיָלוֹ, זָאנְג אֵיךְ, זִין פְּנַים נִישְׁתַּחַת
15 אַנְסָוקָן? אַיְיךְ זָוְ דָעָן נִיט, אָוָן ער אַיְזָן אַחֲשָׁוָם?" ... אַדְקְטָעָר זָאל
דָּיר האָבָן אַמְּדָרָנָע טְבָע, לִיב האָבָן זִיךְ אַרְיִינְגָּלוֹן אַיְן אַזְוַלְכָעָדְרִיכִים,
נַאֲרָה אוּסְפְּרָעָגָן בָּאָמְחָולָה: פָּוֹן ווֹאָס ער לְעַבְטָה, אָוָן ווּי אַזְוָוָי ער לְעַבְטָה,
אוּן ווּוּ נַעַמְתָּ ער אָפְּ צָו לְעַבְטָן? ... ווֹאָס נִיתְמָט דָּאָס דִּיךְ אָן? מַעַ שְׁעַנְקָט דָּיר
אַחֲלָב קַעְרְבָּלָן? — נִעְמָן אָוָן פָּאַרְשְׁדָיוּבָא רַעַצְעַטְטָן!...

20 — יְאָ, אַקְעָגָן ווֹאַסְ-זְשָׁע אַיְזָן דָּאָס גַּעֲקָמָעָן צָו רַיְדָה אַסְעָנָן דָעָם,
וֹאָס אַיר זָאנְטָה: מעַן אַיְזָן כָּסְדָּר פָּאַרְטָאַרְעָרָאָמָט... אַוּוֹדָאי אַיְזָן מעַן פָּאָרִי
טָאַרְעָרָאָמָט אָוָן מַעַ שְׁלַאְפָט אַיְן שְׁלַיְעָר, אָוָן מַעַ האָט אַקְשָׁעָמָט מִיט
אַיְעָר, מִיט עַופּוֹת, מִיט נַעַנְדוֹ אָוָן מִיט קַאְטַשְׁקָעָם, אָוָן עַטְלַעַכְעָ
נַנְדִּיתְהָטָעָס אָפְּ זִיךְ, ווֹאָס אַוְטַלְעַכְעָו ווּיְלַפְּרִיעָר, האָט מַוָּאָר, טַאָמָעָר האָט
יעַנְעָ אַוְיָסְנָעְקָלִיבָן דַּי בְּעַסְטָע אַיְעָר מִיט דַי שְׁעַנְסָטָע עַופּוֹת. ווּעַן אַיְיךְ
הַאָב צִיְּמָת, זָאנְטָה שְׂוִין אַיר אַלְיָוִן, קָאָבָן יָאַכְלָעָר, אָוָן אַיְיךְ בֵּין קַיְינְמָאָל
נִיטָאָ אָיְן דָעָר הַיְמָה? נַאֲרָה אַיְיךְ אַיְדָה אַלְמָהָן, ווּיְ זָאגְטָה אַיר, נִיט זִיךְ אָוָן
עַצְּהָא: נַאֲנָצְּ פְּרָיָן, אַיְידָר אַיְיךְ קַלְיָהָבָרְמִיךְ אַרְזָוִים אַיְן מַאְרָק, הַיְיָ אַיְיךְ אַיְן
30 אַיְן אַוְיָוָן הוֹיָעָ אֵיךְ, נַאֲכָרָדָם כָּאָפְּ אַיְיךְ מַיר אַרְאָפְּ אָפְּ אַמִּינָּות אָוָן
אַלְיָזְאָוִים דָּאָס פָּעָרְטָל עַוְּפָ אַלְיָזְאָ אֵיךְ, אָוָן נִיְּ אָפְּ דָעָר אַרְכָּבָעָט, אָוָן כָּאָפְּ
מִיךְ ווּוְדָעָר אַרְאָפְּ אָוָן נִיסְ-אָפְּ דָּאָס פְּלִוְיָשָׁן נִים אֵיךְ, אָוָן שְׁטַעַלְצָוָן דָּאָס
טַעַפְּל שְׁטַעַל אֵיךְ, אָוָן בָּעַט זִיךְ, דַי שְׁבָנָה מַיְעָנָה, גַּנְעָסָעָן הַיְסָט דָּאָס, זִיךְ
זָאל אַכְטּוֹנְג גַּעֲכּוֹן אַפְּנָן טַעַפְּל זָאל זִיךְ, דָּאָס הַיְסָט, אָוָן דָּאָס טַעַפְּל ווּעַט

פארזיזן, זאל זי דאס צודען מיט דער פאָקוּרַשְׁקָעַ און פֿאָרְשָׁאָרַן מיט אש — אַ נְדִוִּסָּע אַרְבָּעַט, מְשֻׁתִּינִים גַּעֲזָנֶטֶן! ווֹיפֵל מְאַל מַאֲכָט זִיךְ, אָז אַיךְ קָאָרְ-אָפְּן אַירְטוֹעָגָן אַ גַּאנְצָע וּוּטְשָׁעָרָעָ? מַעַן אַיְזָן דָּאָרָךְ עַפְּעַט יַידְן, וּוּיְ אַיְזָן מִיר, מַעַן זַיְצָט דָּאָרָךְ צַוִּישָׂן מַעֲנְטָשָׂן, נִיט אַיְזָן קִין זַוְּאָלְדָן זַיְצָט מַעַן!... אַונְן שְׁפָעַטָּה, אַפְּדָעָרָגָטָן, אָז אַיךְ קָומָ אַהֲיָם פַּוּן דָּעַר אַרְבָּעַט, צַעְבָּלָאָזָן אַיךְ עַדְשָׁת אַפְּנִיעָר צַעְבָּלָאָזָן אַיךְ, אָזָן וּוּאָרָעָם-אָזָן דָּאָס טַעַפְּלָן, אָזָן עַר עַסְט אַפְּרִישָׂ יַאֲבִיל עַסְט עַר... זַוְּאָלְטָן, דַּאֲכָט זִיךְ, גַּעֲוָעָן גַּוְתָּן, אַיְזָן? עַר עַסְט אַפְּרִישָׂ יַאֲבִיל שְׁבָנָה, נִיט אַוִּיסְגָּעָרָעָט זַאָל זַיְן, מַחְילָה אַ גְּרוּסָעָ... אַיְזָן דָּאָרָךְ אַבְּעָר מִין שְׁבָנָה, נִיט אַוִּיסְגָּעָרָעָט זַאָל זַיְן, מַחְילָה אַ גְּרוּסָעָ... אַיךְ וּוּיל נִיט זַאָן וּוּסָם... אַיְזָן זַיְן מַיְשָׁב הַיְּנִימָט אַיְזָן דָּעַר פָּרִי אָזָן שְׁטָעַלְט זַיְן אַוּוּקָקָן פַּוּן אַיְרָעָ קִינְדָּרָעָם וּוּעָגָן אַ מִילְּקָיְקָן אַנְבָּנִיסָן — הַאַלְעָשָׁקָעָם אַדְעָר בָּאַלְאָבָעָשָׁקָעָם מִילְּךָ. וּוּסָם אַיְזָן דָּאָס פָּאָר אַ מאָכְלָן בָּאַלְאָבָעָשָׁקָעָם מִילְּךָ? אָזָן זַיְן וּוּסָם אַפְּעָם פְּלוֹצִים אַיְזָן מִיטָּן מִיטָּוָאָךְ שְׁבַּת-צְוָנָאָכָט? לֹאָזָן מִיךְ אַזְוִי וּוּסָם אַ בְּיוּזָן וּוּטְשָׁעָרָעָ! אַ מַּאֲדָנָעָ זְיַדְעָנָעָ אַטְדִּי מִיטָּנִיטְשָׁקָעָ! בָּאַ אַיְזָן אַדְעָר גַּאֲרָ, אַדְעָר גַּאֲרָנִיט. דָּרְעִי טָעַג קָאָזָן אַוּוּקָנִי זַאָל זָיְן נִיט צְעַלְיָגָן קִין פְּנִיעָר אַיְזָן אַוִּיּוֹן, אָזָן פְּלוֹצִים קוּמָט אַיְרָ אָזָן — זַאָל זָיְן גַּעֲמָעָן אַנְבָּנִיסָן אַ גַּאנְצָע פָּאָמוֹנִיצָע, בְּלוּמְרָשָׂט אַ הִירְדָּן וּשְׁעָנָעָם סָאוּלִישָׂ אַדְעָר אַ קְרוּפְּנִיק, וּוּסָם מַע בָּאַדְאָרָף אַנְטָאָן אַ פָּאָר בָּרְילָן, מַע זַאָל דָּאָרָטָן דָּעָרָעָן אַ הִירְוּשָׁעָלָעָ, אַדְעָר גַּאֲרָ אַ טָּאָפְּ מִיט פִּישְׂדָרְלָן, וּוּסָם דִּי צִיבָּעָלָם לֹאָזָן זַיְן הָעָרָן פָּאָר אַ מִילְּ אָזָן פָּוּנָעָם פָּעָפָר, וּוּסָם זַיְן הָאָט אַגְּנָעָפָעָרָט, גַּיְעָן זַיְן אָסָם נַאֲכָדָעָם אַלְעָ אַ גַּאנְץָן מַעְתְּלָעָת, הַאַלְטָן אָפָּן דִּי טַיְלָעָר אָזָן האָקָן: הוּאַ-הָוָאַ!...

— יַא, אַקְעָגָן וּוּאַסְ-זָשָׁע אַיְזָן דָּאָס גַּעֲקָוּמָן צָו רַיְיד? אַקְעָגָן דָּעַם, וּוּסָם אַיְר זַגְוָט: שְׁלִימְזּוּל... אַיְזָן זַיְן מַיְשָׁב דִּי שְׁבָנָה מִיעָנָע אָזָן פָּאָרָקָאָר לְאַטְשָׁעָט בָּאַלְאָבָעָשָׁקָעָם פַּוּן רַעַטְשָׁעָנָע מַעַל אָזָן שְׁטָעַלְטָ-צָוָאָ כְּקִרְוִינָל מִיט מִילְּךָ שְׁטָעַלְט זַיְן אַוִּיּוֹן, סָע זַאָל אוּוּפְּזִידָן, אָזָן צַוּוּשָׂן דִּי קִינְדָּעָר אַיְרָ וּוּרָט אַ שְׁמָחָה, אַ נְדוּלהָ, טָאַטְעָנוֹו! זַיְן הָאָבָן קִינְמָאָל נִיט גַּעֲזָעָן סִיּוֹן בִּיסְלָ מִילְּךָ, אַפְּנִים. מְאַלְטָן אַינְיכָ, נִישְׁטָמָע זַאָל אַוְנְדוּזָעָרָעָ שְׁוֹנָאִים פָּאָרָמָאָן, וּוֹיפֵל דָּאָרָט אַיְזָן גַּעֲוָעָן מִילְּךָ! אַפְּשָׂר צַוְּוִי לְעַפְּלָן, דָּאָס אַיְבָּעָ רִיקָּע וּוּסָרָר. נִאָר בָּא אַזְעַלְכָּעָ קְבָּצָנִים, מְשֻׁתִּינִים גַּעֲזָנִים, אַיְזָן אַיְיךְ אַזָּק!... דָּעָרְוִיְּלָ טְרָאָגְטָ-אָזָן דָּעַר גַּוְטָעָר יַאֲרָ דָּעַם שְׁמָשָׂ. עַם וּוּנְיָוִיט אָזָן, אָזָן עַזְוָר הָאָט אַנְדָּרָהָן אַנְדָּרָהָן קְלִיּוֹל אַגְּנָעָפָעָט, אָזָן אַיְזָן דָּעַר הַיְּמָם בָּא אַיְסָמָקָט זַיְקָד אַגְּנָדִישָׂר אַנְבָּנִיסָן קְאָכָט זַיְקָד, אַיְזָן עַר גַּעֲקָוּמָן צָוָאָלְטָן מִיט אַגְּנָדָעָט, וּוּיְ דָּעַר שְׁטִינְגָּר זַיְנָעָר: "אַ גַּטְוִיּוֹטְבוֹבָ!"... "אַ

[12]

וויסטער, אַ פִּינְצְּטָעֶרֶד גָּנוֹת יוֹסְטָוב אַפְּ דֵּיר, זָאנְטָ זַי, וּוֹאָס אָזְוִי פְּרוֹ?..."
 "אַיךְ הָאָב מָוֹרָא גַּעֲהָאָט, זָאנְטָ עַר, טָאַמְעָר, חַלְילָה, פָּאַרְשְׁפָּעֶטִיס אַיךְ דָּא
 אַ בְּרַכְוּ... וּוֹאָס קָאָכְטָ זַיְךְ דָּאָס בָּאָ דֵּיר אַיְן אָוּוֹוֹן?"... "קְדַחְתָּ, זָאנְטָ זַי,
 פָּוֹן דִּינְעַטוּוֹגָן אַיְן אַ פְּלִיאָן טָעַפְלָעָלָעָ!"... "פָּאָר וּוֹאָס נִיט, זָאנְטָ עַר, אַיְן
 שִׁין גְּדוּסָן טָאָפָּ, וּוֹאָלְטָ שְׂוִין גְּעוּוֹן פָּאָר אָוְנְדוֹ בִּידְןָ?"... "אַ, פָּאָר"
 5 כָּאָפָּט וּאַלְסָטוּ וּוֹעֲרָן מִיט דִּינְעָן וּוּרְטָלְעָךְ!" — זָאנְטָ זַי אַנְגַּעַצְוָנְדָן, אַוְן
 נֻעַמְטָ דָעַם רָאַה הָעַטְשָׁ אַוְן טָוָט אַכְפָּט דָאָס קְרִינְגָּל. טָוָט זַיְךְ דָאָס קְרִינְגָּל אַ
 עֲרֵרָאַיְבָּרָ, אַוְן דַי מִילְּךָ — פְּלוֹוֹן אַיְבָּרָן גַּאנְצָן אָוּוֹוֹן!... אַ גּוֹאָלָד, אַ
 רְעַשָּׁ, אַ גּוֹיְלְדָעָרָ! גְּנַעַסְעָ שְׁלָטָט דָעַם מָאָן מִיט טָוַיטָעָ פְּלָלוֹת; זַיְין גְּלִיק,
 10 וּוֹאָס עַר הָאָט זַיְךְ אַפְּגָנְטָרָאָן בְּאַצְּיָּטָןָס. אַוְן דַי קוֹנְדָעָר נֻעַבָּעָךְ וַיְנַעַן
 אַרְאָפָּט פּוֹנָעָם אַפְּנַ-אַוְיָוָן אַוְן הָאָבָּן גְּנַעַמְכָט אַ גְּעוּוֹיָן מִיט אַ גְּשָׁרָיָן,
 גְּלִינְיךָ וּוֹי מַעַן הָאָט זַיְךְ אַפְּגָנְטָוּלָעָט טָאַמְעַ-מָאָמָע... אַ כְּפָרָה, זַיְין אַיְיךְ,
 אַיְיעָרָעָ בְּאַלְאַבְּעָשָׁלָעָם מִיט מִילְּךָ — מִינְעָן הוּוְיָדָלָס יַאֲכָלָ, הָאָב אַיךְ
 מְזָדָא, אַיְן יַאֲ בְּאַרְפָּאַלָּן, אַוְן דָאָס טָעַפְלָל מִינְעָן אַיְזָה חַלְילָה גְּעוּוֹאָר
 רְזִין!..." כָּאָפָּט דָעַר רֹחֶךָ דָאָס יַאֲכָל אַיְעָרָם מִיטָן טָעַפְלָל, זָאנְטָ גְּנַעַסְעָ
 15 מִינְעָן בְּאַלְאַבְּשָׁקָעָם מִיט מִילְּךָ וַיְנַעַן אָפְשָׁר בָּאָ מִיר אָזְוִי טְנִיעָר, וּוֹי אַיְיָ
 עַרְעַע אַלְעָעָטָעָרָ מִיט אַלְעָעָטָעָרָ יַאֲכָלָעָךְ, וּוֹאָס אַירָ קָאָכְטָ פָּוֹן אַיְיָעָר
 קְדִישָׁ וּוּונְגָן!..." וּוֹיְסָטָ אַירָ וּוֹאָס, זַיְן אַיְיךְ, זַיְין זָאנְטָ אַירָ אַלְעָעָדָיָ כְּפָרָה
 20 פָּאָר מִינְעָן דּוּיְידָלָס מִינְדָּסָטָן נָאָגָל פּוֹנָעָם פְּלָעַנְסָטָן פִּינְגָּרְלָן!..." וּוֹיְסָטָ
 אַירָ וּוֹאָס, זָאנְטָ זַי, זַיְין זָאל דּוּיְידָלָ דַי כְּפָרָה פָּאָר אָוְנְדוֹ אַלְעַמְעָן, עַד אַיְזָה
 אַיְיָנְעָרָ!..." וּוֹאָס זָאנְטָ אַירָ אַפְּ אָזָא הַוּלְטָאַיְקָעָ? אַיְזָה נִיט וּוּרְטָט גַּעַד
 וּוּעָן, מַעַזְאָל אַירָ צְעַפְאָטָשָׁן דַי פִּיסְקָעָם מִיט אַ נְאַסְעָרָ הַאַנְטָשִׁירָקָעָ?..."
 — יַאֲ, אַקְעָגָן וּוֹאָס אַיְזָה דָאָס גַּעַפְוּמָעָן צַו דִּירָ? אַקְעָגָן דָעַם, וּוֹאָס
 אַירָ זָאנְטָ: פָּוֹן מִילְּכִיקָס מִיט פְּלִיוֹשִׁיקָס אַיְן אַיְזָה אָוּוֹוֹן סָאוּן קָאָן שִׁין גְּנוֹטָם
 25 נִיט אַרְוָוָס... הָאָט זַיְךְ דָאָס קְרִינְגָּל, הַיִּסְטָמָט דָאָס, גַּעַשְׁטָעַלְטָ פָּאַפְּעָרִיקָס, אַוְן
 דַי מִילְּךָ — הַוִּיז אַיְבָּרָן גַּאנְצָן אָוּוֹוֹן. הָאָב אַיךְ מָרוֹאָ, טָאַמְעָר, חַלְילָה,
 הָאָט זַיְךְ דָאָס אַנְגַּעַרְיוֹתָן מִינְעָן יוֹיךְ-טָעַפְלָל, בֵּין אַיךְ אַ פָּאַרְפָּאַלְעָנָעָ בֵּין
 אַיךְ כָּאַטְשָׁ אַפְּילָוּן, צְוֹרִיקָ שְׁמוּעָנְדִיקָס, וּוֹיְסָטָמָט דַי מִילְּךָ צַו מִינְעָן טָעַפְלָל,
 אַזְוָן מִינְעָן טָעַפְלָל אַיְזָה גַּעַשְׁטָאַנְעָן פָּאַרְוּקָט אַיְן אַשְׁהָעַט - הַעַט
 30 אַיְזָה אַוְיָנְקָעָלָעָ? נָאָר אַוְיָדָ דַי אַיְתָגָעָנָעָ מַעְשָׁה, אַיךְ סָאוּן עַרְבָּ וַיְנַעַן?
 אַקְשָׁיהָ אַפְּ אַ מַעְשָׁה! מִינְעָן פִּינְצְּטָעָרָ מַזְוָלָ! טָאַמְעָרָ?... אַיךְ וּוּלָ אַיְיךְ
 זָאנְטָ דָעַם רַעֲכָתָן אַמְתָה וּוּלָ אַיךְ אַיְיךְ: מִילְּאָ, דָאָס יַאֲכָל וּוֹיְסָטָמָט
 יַאֲכָלָ; עַס טָוָט מִיר אַוְדָאִי הַאַרְצָעָדִיקָ בָּאָגָגָן, וּוֹאָס וּוּטָעָר נֻעַבָּעָךְ עַסְןָ,

[13]

דווילען נאר מסתמא וועל איך שווין עפעם צומראכטן פון זינגעטווען מסתמא; איך האב נעצנן געבראכט גענדז פון דער שחיטה, געמאכט אבדערקעס אָפַ צו פֿאַרְקּוֹפַֿן, איז מיר פֿאַרְכּוֹבַֿן אַ בִּסְלַן דְּרוֹבַֿ אַפַּ שבת: טעפלעך, קישעקלעך, דאס, יונס — מען קאן שווין עפעם מאבן דערפּוֹן! איזו מיר אבער שלעכט — איך האב נישט קיין טעפל האב איך נישט. איך האב מורה, טאמער מאכט איר מיר טרפה דאס טעפל, בגין איך געבליבן און א טעפל, און און א טעפל בין איך ווי און א האנט בין איך, ווארעם איך האב אינגעאנצן איין טעפל. דאס הייסט, האבן האב איך געהאט דריי טעפלעך פֿלִישְׁיקָע, האט בא מיר געמען, אָפַ קִין גוֹט אַרט זאל ווי איך נישט שטין, איינמאָל אַנטְלִיעָן אַ טעפל, אַ שְׁפָאָגְּלָנִי טעפל, און ניט און ניט מיר אָפַ אַ שְׁטַשְׁעַרְבָּאַטְעַ טעפל. זאג איך צו איר: „וואָס אַיְזָן דָּאַס פֿאַר אַ טעפל?... זאנט זו: „סְאַיְזָן אַיְזָר טעפל?... זאג איך: „וואָס קּוֹמֶט צו מֵיר אַ שְׁטַשְׁעַרְבָּאַטְעַ טעפל, אָז אַיר האט בא מיר גענווען אַ נָּאָצָן טעפל?... זאנט זו: „שָׁאַט, שְׁרִינְטִינְטִיט אַזְוִי, מַעַן וּוּרְטַט פּוֹן אַיך נִיט גְּלִיקְלָעַד! ערשותן, האב איך אַיך אַפְּגַעַנְעַבָּן אַ נָּאָצָן טעפל; צוּווִי טְנָס, אָז אַיך האב בא אַיך גענווען דאס טעפל, איזו דאס געווען אָז אַנְגַּעַנְטְּשַׁעְבָּעַט טעפל; און דרייטנס, האב איך בא אַיך קִינְמָאָל נישט גענווען קִין טעפל, איך האב מיר מײַן טעפל, און טשעפעט זיך אַפַּ מִין לְעָבָן!... אַ הְוֹלְטָאַקָּעַ קָאָן!...“

— יא, אַקְעָנָן וּוּאַסְ-זְשָׁע אַיְזָן דָּאַס גַּעֲקוּמָעַן צוּ רַיְיד? אַקְעָנָן דֻּעַם, וואָס אַיר זאנט, אָז טעפלעך אַין בעלה-הbatchישקייט אַיְזָן קִינְמָאָל נישט צו פֿיל... בגין איך, הייסט דאס, ווי אַיר זעט, געבליבן בא צוּווִי טעפלעך גענצע טעפלעך און איין טעפל אַ שְׁטַשְׁעַרְבָּאַטְעַ טעפל, דאס הייסט, צוּווִי טעפלעך... נאר ווי טאָר אָז אַרְעָמָן האבן צוּווִי טעפלעך? באַדרָאָפַ זיך מסתמא טרעפּן אָווֹי, אָז אַיך קּוֹם אַיְנְמָאָל צוּ נִין פּוֹגָעָס מַאֲרָק מִיט דַּי עופות לָסֶם אַיך, בִּינְדָּט זיך אָפַ אָז עֹוף אָז דערשרעט זיך פֿאַר דַּעַר קָאָז... ווּעַט אַיר פרעָגָן: ווי קּוֹמֶט אַהֲרֹן אַ קָּאָז? אַלְזָן זַי מִיט אַירע קְדִישָׁוִים! דְּרָאַט טאָפַן זַי עַרְגָּעַץ אַ קָּעַצְל, מַוְּשָׁעָן זַי דָּאַס אַזְוִי לְאָגָג, בַּזְוִי פֿאַרְמוֹטְשָׁעָן דָּאַס. “אַ צָּעֵר בעַלְיוֹחִים! — טענַת מִיט זַי מִין דַּוְוִיל — אַ לְעָבָעַ דִּיקָע זַאָד!”... נאר נִיְּרַיְד מִיט אַזְוְלָבָע הַיעַלְמָן, לִיְּרוֹקְנִיּוּרָם, פֿוֹסְטָעַ פֿאַסְנִיקָעַם!... בְּקִיצָּר, זַיְהַ אַבָּן עַפְעַם אַנְגַּעַנְגָּעַן דַּעַר קָאָז אָפַן שְׁפִיזָן ווּיְזָדָל, האט זַי אַנְגַּהוּבוּן שְׁפִיזְנָגָעַן, מַאֲכָן אַנְשָׁטְעָן, האט זיך דָּאַס עֹופַ דערשראָפַן אָז אַרוֹפְּגַעַפְּלוּוֹגָן גַּלְעִיר אַפַּ דַּעַר אוּבְּעַרְשָׁטָעַר פֿאָלִי

צע — און טראך א טעפל און דער ערדר אַרבען! אַיר מײַנט אָפְּשָׂר — דאס
שְׁטְּשֶׁעֶרבָּאַטָּע טְּעֶפְּלָה? אַוּדָאיַיָּא, ס'פֿאַרְשְׁטִיטִיט זְוִי! אֹז בְּרַעֲבָן, וּוּטָזֵיךְ
בְּרַעֲכָן אַ גָּאנְצָ טְּעֶפְּלָה! דאס אַיז שְׁוִין תְּמִיד אָזְוִי, פָּוּן זִינְט דֵּי וּוּלְטָ אַיז
אַ וּוּלְטָ!... אַיךְ הָאָב גַּעוֹאַלְטָ וּוּיסְטָן הָאָב אַיךְ גַּעוֹאַלְטָ, פָּאָר וּוּסָטָ אַיז
דָּאס, לְמַשְׁלֵךְ: צְוּוֵי מְעֻנְתְּשָׁן נִיעַן, דָּער גִּינְט אַיז דָּער גִּינְט; אַיְינְגָּר אַיז אַ
בְּזִיחְיָהָר, אַיְזָן-אַיְזָנְצִיכְעָר, אַ צִּיטְעָרְקָעָר בָּא דָּער מְאַמְּעָן, אַיז דָּער אַנְ-
דָּערָעָר אַיז . . . רְבִינְיוֹ! גָּאטָ אַיז מִיט אַיךְ! וּוּסָט אַיז אַיךְ אַזְעַלְכָּסָס?...
רְבִיצְיָן! רְבִיצְיָן! וּוּ זִינְט אַיר עַרְגַּעַץ?... אַחֲעַרְצָו נִימְטָן נִיכְעַרְטָן! דָּער רָב
אַיז עַפְּעַטְמָן נִישְׁטָ מִיט אַלְעַמְּעָן! נִיט גּוֹט גַּעוֹאַרְזָן!... אַפְּנִים, אַפְּ צָו חַלְשָׁן!...
5 10 זְוָאַסְעָר! זְוָאַסְעָר!...

יְוִסֵּף

דערצ'ילונג פון אַ דזשענטלמאָן

— אַיר מענט אַיך לְאַכְּנָן פֿוֹן מִיר, אַיר קָאנְט אַינְך מַאֲכָן פֿוֹן מִיר
 אַ פְּעַלְיעַטָּן, אַפְּלַיו אַ בּוֹך, אַוְיב אַיר ווֹילְט, — אַיך האָב פָּאָר אַיך
 5 קִין מַוְרָא נִיט, זָאנְ אַיך אַינְך פְּרִיעָר, ווֹאָרָעָם אַיך בִּין, ווֹי אַיר קוּקְט
 מִיר אָן, נִיט פֿוֹן דַּי שְׁרַעַקְדְּרִישָׁע. אַיך שְׁרַעַק מִיךְ נִישְׁת אַוְיבָּרְ פָּאָר קִין
 שְׁרַעַבְרָעְ, אַיך ווֹועֶר נִישְׁת בְּטַל פָּאָר קִין דְּקָטָרָע, פָּאָל נִישְׁת אַרְאָפְּ בָּא
 10 זִיך פָּאָר קִין אַדוּוֹאָפְּאָט אָן הַיְבָּ נִישְׁת אָן נְחַפְּעָל צַו ווּרְעָן, אָז מַע
 זָאנְט מִיר, יַעֲנָר שְׁטוֹדִירָט אָפְּ אַינְזְוִינְעָר. אַיך האָב אַוְיב אַמְּאָל גַּעַשְׁטוֹר
 דִּירָט, אַיך בִּין אַלְיוֹן אַוְיך גַּעַוּעַן אַמְּאָל אַ גַּימְנָזְיָסְט. אַמְּתָה, אַיך האָב
 15 דִּי גַּימְנָזְיָע נִיט גַּעַנְדִּיקְט, אַוְיבָּר אַ מעַשְׁה מִיט אַ מִירְדָּל. עַם האָט זִיך
 אַיְן מִיר פְּאָרְלִיבְּט אַ מִירְדָּל (אַ שְׁיַעְנָר יַוְנָג בִּין אַיך גַּעַוּעַן פֿוֹן תְּמִידָּד!).
 זִיך האָט גַּעַזְאָגָט, דָּאמָם מִירְדָּל הַיְמָט עַם, אָז טָאָמָעָר גַּעַם אַיך זִיך נִיט,
 גַּעַמְּט זִיך אַיְן סְמָ. אָן אַיך האָב זִיך אַזְוִי גַּעַוְאָלָט גַּעַמְּעָן, ווֹי אַיְר
 20 האָט זִיך גַּעַוְאָלָט גַּעַמְּעָן. זִיך אַיְזָה מִיר גַּעַוּעַן נִישְׁת קִין בְּתִיחִידָּה,
 פְּאָרְשָׁטוֹיט אַיר מִיךְ... סְאַיְזָ אַבְּעָר פְּאָרְגָּאנְגָּעָן בָּא אָונְדָּז צַו ווּיטָם, האָט
 זִיך אַרְיַינְגְּעַמִּישָׁט אַ בְּרוֹדָרָא אַירְעָר, אַ פְּרָאָוְוּזָאָר פֿוֹן אָן אַפְּטִיטָּק, אָן
 האָט גַּעַזְאָגָט, אָז טָאָמָעָר סְמָט זִיך אַזְוָעָם דַּי שְׁוֹעַטְמָעָר זִינְעָן, גַּסְטָעָר
 מִיך אָפְּ — עַר ווּוִיסְט שְׂוִין מִיט ווּאָס... אָן אַיך האָב זִיך גַּעַמוֹת גַּעַמְּעָן,
 25 זִיך אַפְּגַּעַמוֹטְשָׁעָט מִיט אַיר אַ יָּאָר דְּרִיְּ. זִיך האָט פְּאָרְלָאנְגָּט פֿוֹן מִיר
 נַאֲרָ צְוּוִי זַאֲכָן: אַיך זָאֲלָ זַיְעָן אַיְן דְּעָרָ הַיְם, אָנוֹ נִשְׁתָּ קָוָן אַך
 פְּרַעְמָדָע... אַיר האָט עַפְּטָם לִיב אַזְאָגָעָשְׁפָּט? זַוְּסָמָ זָאֲלָ אַיך טָאָן, אָז
 גַּאֲטָהָט מִיך פָּאָרָט בְּאַשְׁאָפָּן מִיט אַזְאָגָעָנִים, אָז אַלְעָמְרִילְעָרְ מִיט אַלְעָ
 ווּבְיַלְעָךְ זַיְעָנָן נַאֲךְ מִיר דַּי כְּפָרָה? אַיר מִינְטָן ווּאָס?... חַלְילָה!... גַּאֲרָי
 נִשְׁתָּ, מַעַ האָט מִיך לִיב — אָנוֹ אַ סּוֹפְּ. ווֹי אַיך קָוָם, ווֹי אַיך פָּאָר, באָר

פאלט מען מיך, ווֹי די ביגען, שדרכנים עסן מיר אָפַּ דעם קאָפַּ. באָשֶׁר
וואָסָס? אָזּוּ ווֹי אוִיךְ בֵּין אַ יונגעַרמאָן אַ הַינְטִיקָּעַר, אָזּוּ אַ שִׁינְגָּעַר יוֹנָגַן,
אַ גַּעַזְגַּעַטְרָה, מיט אַ שְׂטִיכָּל נַאֲמָעָן, אָזּוּ אַ הַיפְּשָׁעָר פַּאֲרְדִּינָעַר, אָזּוּ אַ
קָּעְרְבָּל אַיּוּ באַ מִיר בלְאָטָעַ, איַ טָּאָמוּ פַּאֲדָאָבָנָעַ, לְכָן ווֹילְזַן זַיִדְמַיךְ אָפַּ
גִּילְטָן! לאָזּוּ אַיְךְ זַוְּדַּרְמַתְמָאָן נִישְׁתָּחַת: "טְשֻׁפְּטָעַט זַיךְ אָפַּ, זַאנְאַיְךְ, אַיְךְ
הַאָּבָּמִיךְ שְׁווֹן אַיְנְמָאָל אַפְּגָנְעָבָרִיטִי!"... טַעַנְהָן זַיִדְמַיךְ מִירָה: "וּוּאָסָס וּוּעָט
איַיךְ אָרוֹן, אָזּוּ אַיְרָה וּוּעָט אַנְסָקוֹן נְאָדָּר אַמִּידְלָה?"... נָנוּ, וּוּעָרָה זַאנְט זַיךְ
אַפְּ פָּנוּ אָזָא זַאְךְ? קָוָק אַיְךְ דָּעָרְוַיְיל אָזּוּ מִיְּדָלָעָד
קָוָקָן אָזּוּ מִיְּדָ, שְׁלָאָגָן זַיךְ אַיְינָסָפָאָר דָּאָס אַנְדָּרְעָה, העַגְעָן זַיךְ, וּוּי
10 אַיְרָה זַעַט מִיךְ לְעַבְנָה, העַגְעָן זַיךְ אַפְּ מִירָה! אַלְעָה וּוּלְזַן מִיךְ, אַבְּעָרָה אַלְעָה!
וּוּאָסְזָעַשׂ קָוָטָט מִירָאָרוֹסָה, וּוּאָסָס זַיִדְמַיךְ וּוּלְזַן מִיְּדָ, אָזּוּ אַיְךְ וּוּלְזַן זַיִדְמַיךְ
נִימְפָּה? אָזּוּ דִּי, וּוּאָסָס אַיְךְ וּוּלְזַן — וּוּוּסָס קִינְגָּעָר נִימְפָּה, נַאֲרָה אַיְךְ אַלְיָוִן!... אָזּוּ
דָּאָס אַיְזָן מִינְיָן קְרָעָנָה, אָזּוּ דָּאָס וּוּלְזַן אַיְךְ אַיְדָה טָאָקָעָ דָּעָרְצִיאָלוֹן, אָזּוּ אַיְזָן
אַיְינָוּגָס טָאָקָעָ בעַטְנוּ אַיְיךְ, אָזּוּ צָוּוֹשָׁן אַוְנָדוֹזָן זַאלְדָּאָס בְּלִיבָּן. נִישְׁתָּחַת
15 מְחַמְּתָמָת מִירָה — אַיְיךְ דָּאָךְ אַבְּנִיךְ גַּעַזְגַּעַט, אָזּוּ פָאָר "בְּאַשְׁרְבִּין" הַאָבָּמִיךְ
קִיְּזָן מְרוֹאָנוֹת. נַאֲרָה גַּלְאָטָמָה, צַו וּוּאָסָס דָּאָרְפָּהָמָן עַסְּפָּה?... אַטְדָּאָס הַאָט אַיְרָה
אַיְיךְ, הַיִּסְטָמָעָה, אַצְּנִינְדָּה וּוּלְזַן אַיְךְ דָּעָרְצִיאָלוֹן דִּי מְעַשָּׁה
אַלְיָוִן.

דָּאָס פַּאֲרְשְׁטִיטִיט אַיְרָה שְׁווֹן אַלְיָוִן מִסְתְּמָאָה, אָזּוּ אַיְךְ וּוּלְזַן אַיְיךְ נְיִטְרָה
10 זַאנְן, וּוּעָדָה זַיִדְמַיךְ, אָזּוּ וּוּאָסָס זַיִדְמַיךְ, אָזּוּ פָּנוּ זַיִדְמַיךְ וּוּאָנְעָן
זַיִדְמַיךְ. אַ נְקָבָה אַיְזָן זַיִדְמַיךְ, אָזּוּ דָוּקָאָה אַ שִׁיןְמִידָּל, אָזּוּ דָוּקָאָה אָזּוּ
אַרְעָםָס, אַ יְתּוֹמָה גַּעַבְעָךְ; זַוְצָטָמִיט דָּעָרְמָוֹתָה, אַ יְוָנְגָעָ אַלְמָנָה, אַוְיךְ
אַ שִׁיןְעָן; הַאַלְטָמָה אַיְדָה גַּדְעָנָה, רַעַםְטַאְרָצִיעָה, בְּשָׁר. אָזּוּ אַיְיךְ, דָאָרְפָּטָה אַיְרָה
וּוּסָסָה, בָּאַטְשָׁאָה אַיְיךְ בֵּין, וּוּי אַיְרָה זַעַט מִיךְ, אַיְנְגָעָרְמָאָן אַ הַינְטִיקָּעַר, אָזּוּ
20 אַ שִׁיןְעָרְפָּאַרְדִּינָעַר, אָזּוּ אַקָּעְבָּל אַיְךְ בלְאָטָעַ, אַיְטָאָמוּ פַּאֲדָאָבָנָעַ, —
פָּוּנְדָּעְסְּטוּגָן עַס אַיְךְ דָוּקָאָה בְּשָׁר. נִישְׁתָּחַת אַיְיךְ בֵּין אָזָא זַיִדְמַיךְ אָזּוּ
הַאָבָּמִיךְ חַלְיוֹתָה מְרוֹאָה פָאָר דָעַם וּוּאָסָס קוּוִיטְשָׁעַטָּה, נַאֲרָה, פְּשָׁוּטָה, אַיְיךְ הַיִּטְמַיר אָפַּ
דָעַם מְאַנְנָן, — אַיְזָן אַיְינָסָה; אָזּוּ צָוּוֹיְתָנָס, זַיְנָעָן דִּי יְדִישָׁעָ עַסְנָס טָאָקָעָ
25 מְעַרְבָּה אַטְמָעַט אַוְיךְ... אַלְזָאָה, הַאַלְטָמָה זַיִדְמַיךְ זַיִדְמַיךְ דִּי אַלְמָנָה הַיִּסְטָמָעָה
עַם, אָזּוּ קָאַכְטָמָה אַלְיָוִן אַזְקָטָמָה אַלְיָוִן, אָזּוּ זַיִדְמַיךְ זַיִדְמַיךְ דִּי טָאַכְטָעָר הַיִּסְטָמָעָה
דָעַרְלָאָנָגָט אַלְיָוִן צָוָמָה טִישָׁה. נַאֲרָה וּוּי אָזָוְיִי קָאַכְטָמָה מְעַן דָאָרְטָמָה! וּוּי
30 אָזָוְיִי דָעַרְלָאָנָגָט מְעַן דָאָרְטָמָה! עַס וִינְגָט, זַאנְאַיְיךְ אַיְיךְ, סָעָ פִּינְקָלָט
אָזּוּ סָעָ שְׁעַמְּרִירְטָמָה! דָאָרְטָמָה צַו עַסְנָס אַיְזָן אַפְּאַרְגָּעָנִינְגָּן. נִישְׁתָּחַת אָזּוּי דָאָס עַסְנָס

אלין, ווֹ דאס אַנְסָקָן די מומטע מיט דער טאכטער — אַיִינָע שענער פאר דער אַנדערער. אַיר זָלֶט אַנְסָקָן אַ וַיְבֵלָן שטייט באָם אוֹיוֹזָן, קאָקט אָון באָקט, אָון זָעַט אָוִים אָזָוי פְּרִיש, אָזָוי זַוְיבָּרָן אַ פְּנִים — גַּעֲפָלָעָנָר שְׁנִיָּה הענט — נָאָלָד אָון זַוְיבָּרָן אָוִוָּן — פְּנִיעָרְפְּלָאָם; אַיך 5
בֵּין אַיך מְבֻטִּיח, אָז מַעַן קָאָן זַיְך נָאָר אַיִינָא אַיר אָזָיך פָּרְלִיבָּן!... הַיְנָט שְׁטָעַלְט אַיך פָּאָר אַירְס אַ טְעַכְּטָעָלְך... אַיך וּוַיִּסְנִיט, צַי זַיְינָט אַיר קָלָאָר אַיִינָד עֲנוּיִים; אַיך שְׁמוּעָס פָּוּן „חַלְכוֹת מִיּוֹדָל“, שְׁמוּעָס אַיך.. אַ פְּנִימָל — בְּלוּט אָון מַיְלָך, בעַקְלָעָר צְוּוִי — נָאָר פָּאַמְפָעְשָׂקָעָלָעָך, אָוִוָּן — קָאָרְשָׁן צְוּוִי, הָאָר — זַיְיד, צִיָּן — פְּעָרָל, אַ הָאָלְדוֹן — אַלְבָאַסְטָעָר, אָ 10
הַעֲנָטָל — אָפָּ אַוִּיסְצּוּקָוָן יְעַדְרָעָר גְּלוּיָה, דָּס אַיִיבָּרְשָׁטָעָלְיָהָלְך, סָקוּטָר אַרוּוֹף, ווֹי בָּאָ אַקְלִיָּן קִינְד — הַאָט אַיר גַּעֲזָעָן אַמְּאָלָה? אַיך זַגְּנָא אַיך: אַלְעַץ, אַלְעַץ אַיז גַּעַטְקָט, גַּעַשְׁנִיצְט, מַטְקָעָע עַפְעָם נָאָר אַ מַיִּין מַאֲדָעָל אַפָּ אַוִּיסְצּוּשְׁטָעָלָן, ווֹי אַיִינָעָר רַעֲדָתָה: „נָאָט, קָוּקָט אָון וּוּעָרָט צַעְפִּיקָעָט!...“... 15
דַּעֲרָצָוּ פָּאַרְמָאנָט ווֹי אַיר אַיִינָנס אַ גַּעַלְכְּטָעָרְלָל מִיט חַזְגְּרִיבָּלָעָך אָין דַּי בְּעַקְלָעָה, ווֹאָס דָּס אַלְיָין אַיז שְׁוִין וּוּעָרָט דָּס גַּאנְצָע גַּעַלְטָמָ, וּוּאָרָעָם אָז זַי לְאָקט, לְאָקט אַלְצָדִינָּגָן: אַיר לְאָקט, אָון דָּעָר טִישׁ לְאָקט, אָון דַּי בְּעַנְסָי לְאָקָן, אָון דַּי וּוּעָנָט לְאָקָן — דָּס גַּאנְצָע לְעַבְּן לְאָקט! אַט אָזָא מַיִּין גַּעַלְכְּטָעָרְלָל אַיז דָּס. נָו, אַדְרָבָה, נַיְוִת קוּקָט אַזְוַעְלָכָעָם אָז אָון הַאָט דָּס פִּינְט!... 20

הַכְּלָל, ווֹאָס זָאָל אַיך אַיך לְאָגָג צִיעָן, אַיך הַאָב בְּמַעַט פּוֹנָעָם עַרְ — שְׁטָן מִיטָּאָג אָן גַּעַפְּלָטָט, אָז אַיך בֵּין אַ גַּעַקְאַכְטָר; פְּשָׁוֹט אַפְּנַעַקְאַכְט — אָון שְׁוּוֹן! כָּאָטָש באָ מִיר אַ מִיּוֹדָל, באַדָּרָפְּט אַיר שְׁוֹן אַלְיָין פָּאָרָד שְׁטִינוֹן, אַיז עַפְעָם נִיט אַזָּא אַיִּצְאִידָּאִי... אָון יְעַנְעָ מעַשְׁוֹתָה: „לִזְבָּעָה“, „רָאָדָמָן“ — פָּוּן דָּעַם הַאָב אַיך קוּינְמָאָל נִיט גַּעַהְלָטָן. גַּאֲרָנִישָׁמָ, אַזָּוִי — מהַחְתִּיתִי, פָּאָר ווֹאָס נִיט?... נָאָר גַּיְוִן שִׁים זַיְך צְוַיְיבָּ דָעָם — פָּעָן דָּס פָּאָסְטָ פָּאָר אַ נִּימְנָאַזְוּסְטָל פָּוּן זַעַקְסָטָן קָלָאָם, נִישָׁט, ווֹי זַגְּנָט אַיר, פָּאָר קִיְּוִן מַאְנְצָעְפָּרְשָׁוִין!... 25

דָּעַרְפִּילָטָט, אָז אַיך בֵּין אַ גַּעַקְאַכְטָר, הַאָב אַיך גַּעַנְעָבָן אַ נָּעָם דַּי מַוְטָּעָר אָפָּ אַ זַּיְמָט, נִישָׁט, ווֹאָס רַוְפְּט זַיְד אָזָן, „גַּעַבְעָטָן אַ האָנְטָמָ...“ נִיְּוִן! אַיך בֵּין נִישָׁט פָּוּן דַּי בָּאַפְּעַנְדְּקָעָע.... נָאָר גַּאֲרָנִישָׁמָ, ווֹי זַגְּנָט אַיר, אַ טָּאָפָּ אָין ווֹאָנָן שָׁאָדָט נִיט?... אָון הַאָב גַּעַנְעָבָן מִיט אַיר אַ דָּיְרָ אַרְבָּיָן: „וּוֹאָס אָין וּוּעָן, אַהֲוָן-אַהֲוָה, ווֹו הַאָלְטָט אַיר מִיט דָעָר טָאַכְטָעָר?...“... זַגְּנָט וּי, וּוֹו זָאָל אַיך מִיט אַיר הַאַלְטָט?“ זַגְּנָא אַיך: „אַיך שְׁמוּעָס פָּוּן תְּכִלּוֹת, 30

שטעומע איך..."... אודאי, זאנט זי, דארף מען זיך זאָרגן פֿאָר אַיר
תבלות? זו איז שווין, זאנט זי, א פֿאָרוֹאָרגנטע..."... ווי זי האט אויסגערדט
די דאָזושע ווערטער, האט דאס מיך געגעבן עפּעם ווי אַשטאָך אַין
הארצן ארינז: "וואָס היסט, זאג איך, זי איז אַ פֿאָרוֹאָרגנטע?"... אַיר וועט
5 דאָך, מאָכט זי צו מיר, וואָס פֿאָר אַ זאָרגנְדִּיקְעַ נְשָׁמָה דָּאס אַיז!"... אַונ
אַסְקוּראָט צו די דאָזושע ווערטער קומְטַאָן מסתמאָ זי אלְיאַן, די טאָכְטָעַד
הייסט עַם, אַונ אַז זי קומְטַאָן, ווערט לְיבְּטִיך אַין אלְעַז ווינקעלעך.
— מאָמע, נישט געווין נאָר יוסְפָּ? — זאנט זי צו דער מוטער. אַונ
רעם נאמען "יְוֹסָפָּט" טוֹט זי אַ רְיִידְאָרוּס עַפְּעַט מִיט אַ מאָדְנָעַם מִין גַּעַנְגַּן.
10 זאנְג. מִיט אֹזָא מִין גַּעַזְגַּן רְעַדְתְּאָרוּס נאָר אַ כלְהָ דָּעַם נָאמְעַן פֿוֹן אַיד
חתן... אֹזְזִי מִין אַיך, דָּאס הייסט, אַיך בֵּין אַיבְּעַרְצִיגְט, אַז ס'אַיז
אָזְזִי. אַונ נִישְׁט נאָר יָעַנְסְּ מַאל, וואָס אַיך דְּרַצְיָיל אַיך; אלְעַז מַאל, ווען
זַי האט געגעבן אַ רְיִידְאָרוּס דָּעַם נָאמְעַן "יְוֹסָפָּט", אַיז דָּאס אוֹיסְגָּקָה
מען באָ אַיר עַפְּעַט ווי מִיט אַ מִין גַּעַזְגַּן: "יְוֹסָפָּט". אַיר פֿאָרְשְׁטִיט?
15 דָּאס אַיז נִיט גְּלָאָט "יְוֹסָפָּט", דָּאס אַיז "יְוֹסָפָּט"!
קורע, אָוּמְעַטּוּם אַונ אלְעַז מַאל האָב אַיך נאָר גַּעַרְטַּט "יְוֹסָפָּט" אַונ
"יְוֹסָפָּט". האט מען זיך גַּעַזְגַּט עַסְן, אַיז דָּאס עַרְשְׁטָע וְוְאָרט גַּעַיְעַן:
"וּזְאַיז יְוֹסָפָּט?"... "יְוֹסָפָּט ווּעַט הַפִּינְט נִיט זַיְינְן"....
"יְוֹסָפָּט הַאָט גַּעַרְבִּין".... "יְוֹסָפָּט אַיז גַּעַפְּוּמְעַן".... "יְוֹסָפָּט הַאָט גַּעַנוּמְעַן"....
20 "יְוֹסָפָּט הַאָט געגעבן".... "יְוֹסָפָּט-יְוֹסָפָּט, יְוֹסָפָּט-יְוֹסָפָּט! אַיך ווֹאָלָט שְׂוִין ווּלְעַז אַנְצָי
קָוָן אַט דָּעַם "יְוֹסָפָּט", זַעַן וואָס פֿאָר אַ פְּנִים עַר האָט!...
פֿאָרְשְׁטִיט זיך פֿוֹן זיך וְעַלְבָּר, אַז אַיך האָב אַט דָּעַם "יְוֹסָפָּט"
פִּינְט גַּעַרְגַּן, ווי אַ שְׁפִּין, כָּאַטְשׁ ווּאָס שְׁעַר עַר זיך אַן מִיט מִיר? ווּוִיס
אַיך! עַפְּעַט אַ יְיָנְגָּל דָּארְטָן, אָוּדָאי אַ "חַבְרָה-לִילִיט",
אַדרְעַר פֿוֹן דִּי "יעַנְקָעַלְעַד", ווי זי פְּלַעַגְט זיך אַנְרוֹפָּן מִיט אַיר גַּעַלְעַטְרָל.
25 "די יְעַנְקָעַלְעַד" — דָּרָר נָאמְעַן אַיז פֿאָר זַי, זאנְג אַיך אַיך, זַי אַנְגַּעַן
מַאְסְטָן. דָּאס זַיְינְעַן טָאָקָע נִישְׁט מַעַר ווי יְעַגְּקָעַלְעַד, עַפְּעַט
מַאְדָּרְנָעַ קְלִיְינַע מַעַנְטְּשָׁעַלְעַד, צּוֹם מִינְסְטָן פֿוֹן דָּעַם סָאָרָט מַעַנְטְּשָׁעַלְעַד,
וּוּאָס טְרָאָן לְאַגְּנָעַ הַאָר אַונ שְׁוֹאָרְצָע הַעַמְּדָלָעַד — אַסְקוּרָט דָּאס, ווּאָס
אַיך האָב פִּינְט... האט קִיּוֹן פֿאָרְאָיְבָּל נִישְׁט. אַיר אלְיאַן, דָּאָכְט מִיר,
30 טְרָאָן אַוְיך לְאַגְּנָעַ הַאָר מִיט אַ שְׁוֹאָרְצָע הַעַמְּדָלָל, אַונ אַוְיב אַיר מִוְּינְט,
או ס'אַיז שְׁיַין, האט אַיך מַחְילָה אַ טְעוֹת. אַיך זַאְלָהָן די ברְכָות,
וּוּאָס אַ "סְמָאָפִּינְגָּן" מוֹט אַ ווּוִיסְן וּשְׁוּלָעַט אַיז שְׁעַנְעַר... אַיך, אַז אַיך

[19]

דעוזע א שווארץ העמדל, שטעלט זיך מיר פאר, איך בעט איבער אוניער
כבוד, אויסגערבגען הויזן... איך מײַנט אָפֶשֶׁר, איך האָב זיך עס ניט
געזאנט? געזאנט! איך בין אָמענטש אָן אָפֶנְטָלְעַכְעַר, באָ מיר איז
ニישטָאָן קִיּוֹן חַנְפָּהָנָעָן אָן קִיּוֹן אָוְנְטָעַלְעַקְעַן זיך. האָט אָיר עַפְעַט אָפֶ מֵיד
5 צו זאגן — קָאנְט אָיר מֵיד זאגַן גַּלְעִיךְ אַיְן דַּי אָוְינְן. איך האָב נָאָר
פִּינְט, אָז מַע זָאנְט מֵיד, אָז אָיך בֵּין אָ "בּוֹרוֹשְׂוִי". אָיך, פָּאָרְן וּוּאָרט
"בּוֹרוֹשְׂוִי", קָאָן גַּעֲבָן אָ פָּאָרְדָּאָרְיָן אַיְן בָּאָקְ-אָרְיָן!... וּוּאָס פָּאָר אָ בּוֹרְדָּ
ושׂוֹי בֵּין אַיְךְ? איך בין אָמענטש גַּלְעִיךְ מִיט אַלְעַן. איך פָּאָרְשְׂטִי אַלְצְדִּינְג
אָן וּוּוִיס אַלְצְדִּינְג, וּוּאָרָעָם אָיךְ לְיַיְעַן אַלְעַן בּוֹכְלָעַד, מִיט אַלְעַן הַעֲנִיטְקָע
10 נִיעַ גַּעֲזָעָטָן לְיַיְעַן אָיךְ גַּלְעִיךְ מִיט אַלְעַמְעַן, — הַבְּיִינְט וּוּאָס בֵּין אָיךְ פָּאָר
אָ בּוֹרוֹשְׂוִי? דָּעַרְפָּאָר, וּוּאָס אָיךְ טְרָאָג אָ "סְמָאָקִינְגָּן" מִיט אָ וּוּיְסָן וּשְׂרִיָּ
לְעַט, אָן אָיר — אָ שוֹוָאָרֶץ העמדל? אָיךְ מִין נִיט אָיךְ, אָיךְ מִין אָט
אָ יְעַנְעַ, "יעַנְקָעַלְעַךְ", מִיט אָ יְעַנְעַם יוֹסְפָּן, וּוּאָס אָיךְ דָּעַרְצִיּוֹל אָיךְ...
אָיךְ האָב מִיט זַי גַּעַחַת עַטְלָעַכְעַמְאָל בְּאָמְטְשִׁישׁ אָזְעַלְעַכְעַמְיִינְיָן
15 וּוּאָס פָּזָן זַיְהָ אָיךְ גַּאנְצָ גַּטְטָ אָרוֹיְסָגְעָזָן, אָז זַיְהָ אָבָּן מִיד אָזְיָי
לְיַבְּ, פָּוּנְקָט וּוּאָיךְ זַיְהָ. אָהָרֶץ, וּוּזָאנְט אָיר, פִּילְט אָהָרֶץ. נָאָר גָּאָרָה
ニישט, נִין אָרוֹיְסָזָאנְן זַיְהָ, וּוּאָס אָיךְ טְרָאָג באָ זַיְהָ אַינְעָוָוָיָּינִיס — בֵּין
אָיךְ אָוִיךְ נִיט מְחוּבִּים; אָן אָגְבָּה האָב אָיךְ מִיד טָאָקָע צַוְּזַיְהָ צָנוּנָה
לְאַנְטְשָׁעַט, גַּעַוְאַלְט אַיְנְקָיְפָּן זַיְהָ אַיְן חַבְרָה, נִישְׁט אָזְזָיְזָ צָוְלִיב זַיְהָ, וּוּי
צָוְלִיב דָּעַם "יוֹסְפָּן", אָן נִישְׁט אָזְזָיְזָ צָוְלִיב דָּעַם "יוֹסְפָּן",
20 וּוּי צָוְלִיב אָיר! מִיד הָאָט פָּאָרְדָּאָסָן, פָּאָרְשְׂטִיּוֹט אָיר מִיד,
וּוּאָס זַי לְאָזָט אִים נִישְׁט אָרוֹיְסָ פָּוּנְעָם מְוִילָּה, אָן אָיךְ האָב מֵיד נְעַזְעַז
גַּעֲבָן דָּאָס וּוּאָרט: אַיְוֹן מַאל פָּאָר אַלְעַן מַאל, שְׁמִינְיָעָר פָּוּנְעָם הַיְמָלָז
פָּאָלָז, דַּי וּוּלְטָזָל זַיְהָ קָעָרָן — אָיךְ מוֹזָרְקָעָן מִיט דָּעַם דָּאָז
זַיְהָ פָּאָרְשְׂוִין! אָן אָיךְ האָב אָוּסְגָּעָפְרָט מִינְמָן. באָ מֵיד, אָז אָיךְ זַוְּלָ
עַפְעַס דָּרְגָּנִין אָזְזָה, אַיְזָן נָאָר נִישְׁטָאָן קִיּוֹן תִּרְיוֹז. פָּזָן גַּעַלְט שְׁמִועָסָט
ニיט. איך בין דָּאָז אָ יְוָנְגָעָרְמָאָן, וּוּי אָיךְ האָב אַיְיךְ שָׂוִין גַּעַזְעָנָט, אָ
סָוחָר, אָן אָשְׁיָינְעָר פָּאָרְדִּינְעָר, אָן אָקְרָבָל אַיְזָן בְּלָאָטָע, אָיְ טָמוֹ
פָּאָרְדָּאָבָּן...
25 פָּאָרְשְׂטִיּוֹט זַיְהָ פָּזָן זַיְהָ זַוְּלָעָר, אָז אַיְנְקָיְפָּן זַיְהָ אַיְן חַבְרָה אַיְזָ
מֵיד גַּעַוְעָן נִישְׁט אָזְזָיְזָ נְרִינְג, וּוּי אָיר מִינְמָן. איך בין מֵיד גַּעַנְגָּנָעָן פָּאָרְ
וּוּאָלִינְקָע, טְרוּט באָ טְרוּט. תְּחִילַת האָב אָיךְ אַנְגָּעוּהָוִין טָאָן אָ וּוּאָרָה
אָרְיָן אָ וּוּאָרט אָזְזָיְזָ מִן הַצְּדָקָה מִיט אָזְזָיְזָ, אָ קְרָעָכְץ אָפֶ צְרוּתָה הַכְּלָל, גַּעֲבָן

30 פָּאָרְשְׂטִיּוֹט זַיְהָ פָּזָן זַיְהָ זַוְּלָעָר, אָז אַיְנְקָיְפָּן זַיְהָ אַיְן חַבְרָה אַיְזָ
מֵיד גַּעַוְעָן נִישְׁט אָזְזָיְזָ נְרִינְג, וּוּי אָיר מִינְמָן. איך בין מֵיד גַּעַנְגָּנָעָן פָּאָרְ
וּוּאָלִינְקָע, טְרוּט באָ טְרוּט. תְּחִילַת האָב אָיךְ אַנְגָּעוּהָוִין טָאָן אָ וּוּאָרָה
אָרְיָן אָ וּוּאָרט אָזְזָיְזָ מִן הַצְּדָקָה מִיט אָזְזָיְזָ, אָ קְרָעָכְץ אָפֶ צְרוּתָה הַכְּלָל, גַּעֲבָן

אנצוההערעניש, איז אוף איז עס לאכן שפילט בא מיר געלט סיון ראלע, איז מע באדרארף ארויסווארפן א ערבל, מזו מען ארויסווארפן. אויר פארשטייט, וואס היסט „ארויסווארפן“ א ערבל? איינער „געטידארויס“ א ערבל, דער אנדרער „וואראפידארויס“ א ערבל. ס'אייז א חילוק! 5
 „ארויסגעווארפן“ וווערט אングערופן: געגעבן א כאפֿ-אַרְוִוִּס דאס ביעטעלע און א געט-אַרְוִוִּס די מטבּען: איזוואָלטיע, — נאט איזיך, היסט עס — נישט גען צוילט! אט איזוי האב איך ליב; נישט אלע מאל, פארשטייט זיך, נאר דער מאלט, ווען מע דארף. דעםאלט ווען מע דארף געבען א זואָרְפֿ-אַרְוִוִּס א פֿינְפֿ-אוּנְצּוּאַנְצּוּעַר, צי א פֿוּצְיִקְעַר, צי אַפְּילּוֹ אַהֲונְדְּרֶטְּרֶעֶר, טאר דֵּהָאנְטְּנִיט צוילען. למשל, אויר זויצט מיט א קאמפֿ-אַנְגִּיעַ אַוְן צָלֵט פֿאַר א מיטאנן אַדְּרֶר פֿאַר א ווּטְשְׁעַרְעַ, אַוְן מַעְ דַּעְרְלָאַנְגַּט אַיְיךְ אַחֲבָוּן, באַדְּרֶאָפְּט אַיר נָאָר געבען א כָּפְּט אַקְּסָמְט אַזְעַט דַּעְרְאַנְטְּרַשְׁטָעַר שְׂוֹרָה אַוְן דַּיְוִין בְּעֵת מְעֵשָׁה פּוֹן 10
 עפּעַס אַנְדְּרֶשׁ; אַוְן אַזְעַט בְּרַעַנְגַּט אַיְיךְ אַוְיסְנָאָבָּ, באַדְּרֶאָפְּט אַיר נָיַט צוילן, ווי א מאָרְקִיְּדְּעַנְעַ פֿאַר צִיבּעַלְעַם, נָאָר גַּעֲבַן אַנְס אַוְן אַלְיִינְד אַרְיָין אַיְזָן קְעַשְׁעַנְעַ — אַוְן שְׁוִין! דָּאַס לְעַבְּן אַיְזָן, פֿאַרְשְׁטִיט אַרְמִיר, אַחֲרֶר, וואָס מַעְ דַּאָּרֶף אַיְם דַּוְרְכְּגַּיְן, דַּוְרְכְּמַאְכָּן; לְעַבְּן דַּאָּרֶף מַעְן קְאַנְעַן אַוְן וּוּס אַיְסָט, ווּס מַעְ דַּאָּרֶף אַוְן וּוּס מַעְ דַּאָּרֶף נִישְׁט. אויר קָאנְט ווּס מַיְינְעַן, אַזְעַט אַיְיךְ בֵּין אַיְסְמַעְלָעַךְ, ווּאַלְטַ אַיר גַּעַנְעַן אַיְיךְ פְּלִיְשִׁיקְעַן? 15
 אויר נִשְׁט דַּעַרְקַעְנָעַן קִינְמָאָל, צי בֵּין אַיְיךְ מַיְלְכִּיק, צי בֵּין אַיְיךְ פְּלִיְשִׁיקְעַן אַיְר זָלְטַ מִיר גַּעַוְעַן זָעַן דַּעַמְאַלְט צּוּוִישָׁן דֵּי „יעַנְקָעַלְעַךְ“, ווּאַלְטַ אַיר גַּעַנְעַן ווּס מַיְינְעַן, אַזְעַט אַיְיךְ בֵּין אַיְסְמַעְלָעַךְ, נְלִיכַּעַד מִיטַּלְעַעַד „יעַנְקָעַלְעַךְ“. דָּאַס הִיסְט, קִינְעַן לְאַנְגַּע הָאָרְהָאָב אַיְיךְ מִיר נִשְׁט פְּאַרְלָאָזָט, אַזְעַט קִינְעַן הַעֲמָרְלָה הָאָב אַיְיךְ נִשְׁט אַנְגְּעַטָּאָזָן; אַיְיךְ בֵּין גַּעַנְגַּעַן דָּעַם וְעַלְבָּן סְמָאַקְיָנָן מִיטָּן זְעַלְבָּן ווּיסָן זְשִׁילְעַט, וואָס אַיְצָט. נָאָר וואָס דַּעַן? אַיְיךְ הָאָב מִיר אַינְטָעַט רַעַסְרַעַט מִיטַּלְעַעַד, וואָס זְוִי אַינְטְּרַעְסִיטָט, אַזְעַט הָאָב נִרְעַדְתָּ פּוֹן דָעַט, וואָס זְוִי דַיְוִין: „פְּרַאַלְעַטְאַרְיָאַט“... „בְּעַבְּעַל“... „מַאְרַקְט“... „רַעַגְנוֹן“... 20
 וכְּדוּמָה אַוְלָכְבָּעַ ווּעַרְטָעַר הָאָבָן זְוִי גַּעַנְגַּעַן אלְעַמְל אַשְׁאָט באַמִּיר פּוֹנָעַם אַרְבָּל — אַזְעַט מִיר קְזָבָן זְוִי גַּעַנְגַּעַן מִיטָּן לְאַגְּנַשְׁטָעַט, אַזְעַט מִיר הָאָבָן זְוִי זְיךָ פּוֹן מִיר דַעְרוֹנִיטָעַט. בְּעֵת אַיְיךְ פְּלִעְגָּן אַנְהִיבָּן שִׁיטָּן מִיטַּעַנְעַ ווּעַרְטָעַר: „פְּרַאַלְעַטְאַרְיָאַט“... „בְּעַבְּעַל“... „מַאְרַקְט“... „רַעַגְנוֹן“... 25
 שְׁטִיל, קוֹכוֹן עַפְעַס מְשׁוֹנָה אַיְינָס אַפְּ דָּאַס אַנְדְּרֶרֶעֶר, דַיְוִינְקָן זְיךָ בְּעֵת מְעֵשָׁה 30

די ציון... און נאך מער! נעלט האבן זוי בא מיר דוקא נענומען אלע מאל.
אלע מאנטיס און דאנערשטיך דארפט איר וויסן, איז בא זוי געוען קאנַ
צערטן, און אלע מל בין איך געוען דער ערשותער א芬 פִּיעָר: — "דער
דוושענטעלמאן" וועט מסתמא הינט אויך נעמען א בילעט ערשותער ריא

5 פָּאָר אֶ דְּרִיבְּרָלְךָ?

"דערדוושענטעלמאן" — קיין אנדר נאמען האב אויך בא זוי נישט
געהאט — האט געומות נעמען אלע מאנטיס און דאנערשטיך א בילעט פָּאָר
אֶ דְּרִיבְּרָלְךָ. אֶ בְּרִירָה האט ער געהאט? דערפָּאָר אֶבער, אָז דער "דוושען
טְּלָמָּאָן" פְּלָעֵנט אֶרְיָנְקָומָעָן בעט די "יעַנְקָעַלְעָד" האבן געהאלטן אָז
10 מיטן אֶ שְׁמוּעָם, פְּלָעֵנט ווּרְעָן שְׁטוּלָה, שא, גְּלִיכָּר ווי מע האט נארנישט
געערדט קִינְמָאָלְךָ! שְׁטוּמָעָם עַמְּשָׁתְּשָׁן!... פָּאָרְשְׁטִיטָוּ זְיךָ זְעַלְבָּרָעָר, אָז
דעם "דוושענטעלמאן" האט דאס געבערענט און געבראָטן. נאָר ווֹאָס האט ער
געקאנט מאָכָּן? אִיךְ האָב דָּאָךְ אַיְיךְ גַּעֲזָנָט, אָז ווּיבָאָלְד אַיְיךְ ווּיל עַפְּעָם
דערגנַיְין, אָז בא מיר נישט פָּאָרְצָן קִיּוֹן טְּבִיעָר. אָזּוֹ לְאָגָּנָג, אָזּוֹ בְּרִיאָט,
15 אַיְיךְ האָב מִיךְ אֶרְיָנְגָּלְעָנְטָשָׁעָט צָוּ חְבָרָתָה, כָּאַטְשָׁ אַפְּ אַזְּוֹי פִּילָּ, אָז מע
הָאָט מִיךְ דְּעַרְלָוִיבָּט צָוּ זַיְינָן באָ זְיַיְּ אַפְּ אֶ דִּיסְקָוִיסְיָעָ — דָּאָרטָם, הָאָט
מען מִיךְ גַּעֲזָנָט, וועט "יְוָסָפָה" הַאָלָטָן אֶ רְעָדָע... קָאנְט אַיְיךְ פָּאָרְשְׁטִיטָוּ
מיַעַן שְׁמָחָה, אָז אַיְיךְ האָב דְּעַרְלָוִיבָּט אַזְּאָזְאָ ? אַיְיךְ ווּלְזַכָּה זַיְינָן זַיְינָן אָט
דעם "יְוָסָפָן" אָונָן ווּלְאִים הַעֲרָן רִידְוִן!...

20 זַיְינָן ווּ זַיְינָן דִּיסְקָוִיסְיָע אָונָן ווּ עָן וועט זַיְינָן — דָּאָס
הָאָט מַעַן מִכּוֹת גַּעֲקָאָנָט באָ זַיְיָ ווּוִיסָן. אַיְיךְ האָב זַיְיָ נָאָרְנִיט גַּעֲוָאָלְט
פְּרָעָגָן אָפְּילָוָה: אַיְיךְ האָב גַּעֲוָוָסְטָה, אָז מַעַן וועט מסתמא קָומָעָן אָונָן מַע
וועט מִיךְ זַיְינָן. באָ די "יעַנְקָעַלְעָד", דָּאָרטָם אַיְיךְ ווּיסָן, נִיְּטָאָלְצָדִינָג צָוּ
בְּסָודָה. אַפְּ זַיְוָרָלְשָׁוּן ווּרְטָמָט עַס אֶנְגָּעָרוּפָן, "קָאנְסְפִּירָאָצְיוּ" — אַיְיךְ גַּעַד
דעָנָק דָּאָס דְּאָזְוִיקָּעָ ווּאָרטָם אַפְּ אַוִּיסְוּוֹינִיסָּה. אַיְיךְ האָב עַס פָּאָרְשְׁרִיבָּן באָ
זַיְיָ אַיְינָן בִּיכְלָה. אַיְיךְ, אָז אַיְיךְ דְּרָעָהָר אֶ שְׁיָין ווּוָרטָם, טָו אַיְיךְ עַס בָּאָלְד
אַנְעָם אָונָן אֶ שְׁרִיבְּ-אָרְיָן צָוּ זַיְיךְ אַיְינָן בִּיכְלָה. אָוִיבָּעָס וועט צְוִינִיזְקָומָעָן,
אֶדְעָרָ נִיְּן — ווּוִיסָן אַיְיךְ נִיְּטָן נִאָרָ שָׁאָרָן אַוְדָאָיָ נִיְּטָן.

הַכְּלָל, אַיְינְמָאָל אָיְיךְ אֶ שְׁיָינְעָם זְוִימָרְטָאָג, שְׁבָת אָיְיךְ דָּאָס גַּעֲועָן,
30 טַוָּעָן אֶ קָוָסְ-אָרְיָן צָוּ מִיךְ צְוּוִי "יעַנְקָעַלְעָד", מִיטָּשְׁוָאָרְצָעָה העמְרָלְעָד, גַּעַד
וּוּינְטָלְעָד, אָונָן טַוָּעָן מִיךְ אֶ רְוָאָ-אָרְיָוִיסָּה: "קָוָסָטָה!" "וּוֹהִיחָן?" "וּוֹאָס גִּיטָּס
אַיְיךְ אָזְנָ ? קָוָסָטָה מִוּת אָונְדוֹן!..." הַעֲלָפָט נִשְׁתָּמָעָן, מִוּן נִיְּן... אָונָן מִיךְ
הָאָבָן זַיְיךְ גַּעֲטָאָן אֶ לְאָזְעָה הַעֲטָדוּוֹיָט הַיְנָטָעָר דָּעָר שְׁטָאָטָט אָרוֹסָם, אָונָן טָאָקָעָ

אוון וואלדר אריין, אוון בשעתן גיון באנגענגןן מיר אלע מאל און אנדר
 "יענסעלע" זיצן אונטער א בוים, קופט בלומרטש קיון פצוניזיט און טוט
 א מורקע-ארוים: "רעכטס!" אדרר: "ליינקס!... זאנן, און איך האב מורה
 געהאט — אוון א נארישקייטן; וואס האט מען מורה צ ו האבן פאר א
 יידז? נאר גלאט, ס'אוו מיר עפעם ניט אונגעשטאנגען דרי מעשה, וואס איך,
 א יונגערטמאן א סוחר, מיט א שטיקל נאמען, און א שיינער פאראדינער,
 און א ערבל אוון בלאקטע, או טאמו פאראדאנע, זאל מיך לאון פירן פון
 יונגערד, "יענסעלעך!" איר פארשטייט?...
 וואס טוינ איך, מיר זינגען גענאנגען און גענאנגען, גענאנגען און
 גענאנגען, ווי זאגט איר, וואלדר-איין, וואלדר-איין, איזוי לאנג, איזוי ברײט,
 בייז מיר האבן זיך דערשלאנן צו א גרויסן הויבן בארג. און ערסט איז
 מיר האבן ארויפנטעלעטערט אפ דעם דאזוקן בארג, גענאנן זיך א לאו
 בארגנ-אראף, האב איך דערזען פאר זיך א שווארצע מחנה קעפ. דאס זיין
 גען געוועסן אפ דער ערדר חברה, "יענסעלעך", בחורי מלעך אין שווארצע
 העמדלעך, מידלעך אוון בלוקעם, און נלאט יונגעלייט. אבער א נזמאן
 איך האב מורה, אויב ניט א דריינ טויזנט שטיק, און אפשר נאך מער,
 און שטיל — כאטש א פלייג פלייט דורקי! שטיל, אפ די שטיע פינגער, זיין
 גען מיר צונגעאנגען צו דער מחנה קעפ, זיך גענאנן א זע-אנדרו אפ
 דער ערדר, און איך האב גענומען איננסקון זיך, וו איז דא ערנעץ דער
 "יוסק"? און איך האב דערזען... שטעלט איך פאר זועמען? איך האב
 דערזען א באקאנטן פארשווין, טאקע אינגעם פון דרי, "יענסעלעך", וואס
 האבן אינאיינעם מיט מיר גענעסן בא דער אלמנה אין דער רעטמארא-
 ציע!... אט האפטו דיר!
 דער ערשטער געדאנק מײינער אוון געוווען: "סְקַ-הַכְלָּה?... אט דאס אוון
 נאָרָה?... אט דאס אוון ער, אט דער יודע וואס! מיט הערנער!"... און איך האב געמיינט,
 אוון איז א מי יודע וואס! מיט הערנער!... איך וועל איך זאנן דעם
 רעכטן אמרת, עס האט מיר כמעט הנטה געטאן — ניין, טאקע שטארק
 הנטה געטאן וואס ס'האט זיך איזוי אויסגעלאזוט... איך האב געמאכט א
 פארגנלייכונג צוישן אים מיט מיר — נישט מהמת איך האלט מיך פאר
 איז גרויסן פארשווין, וואס ס'זאל ניט זיין שוין קיון שענערס פאר מיר.
 איך בין ניט גענארט; איך ווים, או ס'אוו פאראן שענערע פון מיר
 אויך. נאר וועדליכ ער... איר פארשטייט? איך וועל איך אים אויסמאן
 א侃וראט, ווי איזוי איך האב אים דערזען די ערשטער מינומט: צונגעשפארט

[23]

זו א בויים אויז געשטאנגען א קליננס, א בלוייכם, אן אויסגעדרטט, אן
אויסגעטריקנטט, מיט א שמאל הארץ, מיט וויסע בלאטסע אינגענעלענע
בעקלעך, עטוואט רויטלעך און פארברעטט, מיט נאך נאך קלינגע בלאנדע
הערלעך; נאך א שטערן א הובער, א וויסער, א בריטער, און אויגן א
פאר גרויער, ווי בא א קאץ, נאך ברענענדיקע, און א מוויל — און סע
רעדט! שטראָפּ מיך גאט, אויב איך הייב עס אן צו פארשטיין נאך ער
היום, פון וואנען האט זיך עס גענומען איז איז כה בא דעם דזאָזִין נפש אָפּ
צו רידן איזו הוייך און איזו ניך און איזו פיל און איזו לאָגָן און מיט
איז האיז און מיט איז איז ברען און מיט איז פֿניַעַר! איך קאן איז איז זאגן,
10 איז דאס איז געווען ניט גלאט גערעדט, ווי מענטשן רידן. דאס איז געווען
אדער א שווארץ'יאָר, אדרער א מאשינע אזעלכע, וואָס מע האט זי אָנְ
געדריט, אדרער פון אוביין איז געווען עפּעס אזעלכע, וואָס האט געשאָטן
מיט וווערטער, גענאמן מיט פֿיעַר, אדרער דאס האט נאך דער בוים געַ
רעדט... עס האט זיך מיר אויסגעדראָקט אלע מאָל, איז אָפּטִיאָט הייבט זיך
15 איז אט דער קלינער נפש מיט די אינגענעלענע רויטלעכע בעקלעך און
מיט די גרויער אויגן און טוט א פֿליַּאָזּוּעָס אינאיינעם מיט די וווערטער
אהינצו, ערנצע אָרוֹוֹפּ... נײַן! זאנט אויך וואָס איר ווילט, איך האב שווין
געהערט אָפּ מײַן לעבן די גרעסטע און די שענסטע אָדוֹוָאָקָאָטן — איז
מיין רידן האב איך סיינמאָל נישט געהערט און וועל שווין, דאָקט זיך,
20 סיינמאָל ניט הערן אויך...

זויפּל דאס רידן זינט האט געדוויירט — וויס איך ניט; איך האב
נישט געקומט אָפּן זייןער. איך האב געקומט אָפּ אַיס און האב געקומט אָפּ
דער מהנה קעפּ, וואָס זייןען געווען אָפּ דער ערדר און האבן געשלונגנען
אייטלעכט וואָרט, ווי די הונגערייקע און ווי די דארשטייקע... נאך ווער עס
האט נישט געווען בעת מעשה זי, דער האט נישט געווען קיין שיינט
אָפּ זיין לעבן! צוישן דער מהנה קעט האב איך דערזען זי זיצין אָפּ דער
ערדר, די פִּים אונטער זיך, די הענט צוּנוֹפֿגְּנְלִינְט אָפּן הארצן. דאס פֿנים
לְיִכְתּוֹ, די בעקלעך פֿלאָמָעָן, דאס אייבערשט לְיִפְלֹּאָקְּטָמָעָן, און די
שיינע קאָרְשָׁן-אוֹוְן שמייכְלָעָן, און גְּלִיכְרָעָן צו אַים, גְּלִיכְרָעָן צו אַים!... לְמַאי
וזל איך לְיִקְעָנָעָן? איך האב אַין דער מִינְוֹתָם מִפְנָאָן גְּעוּוֹן אַים, נישט
אָזּוּי אָפּ דעם כה פּוֹן זיין רידן, גִּישְׁתְּ אָזּוּי אָפּ דעם כְּבוֹד מִיטָּן פְּאַטְשָׁן
בראָוֹא, וואָס מע האט אַים גַּעֲפָאָטָשָׁטָן אַכְדָּעָט, אָוּ עֶרֶת האט אוּפְּגָנָהערט
צו רידן, — נישט אָפּ די זָאָכָן האב איך אַים אָזּוּי מְקָנָא גְּעוּוֹן, ווי אָפּ

דעם קופון, וואס ז'י האט אפֿ אים געספֿטן! פָּאר איזן קופֿ אַזעלְכּוֹן, פָּאָר
איין, וואלט איך אַזעְקָעֶנְבָּן — אַיך ווֹיסְ אַלְיִין נִיט ווֹאסְ! דער דָאָזִי
קער קופֿ האט גערעדט ווּרטעֶר. עס האט זיך מיר אויסגעדראָכְט, אָז אַיך
הער איר קוֹל, ווי זי זאנְט, מיט יונעָט באָקָאנְטָן געזאנְן: "וַוְסָחָ!" אַיך
האָב אַיך דָּאָר געזאנְט שווֹן, אָז בָּאָ מִיר אַיז אַ מִידְלָ נִישְׁטָ קִין אַיך
איַץְאָן! אַיך האָב שווֹן געזונְן מִירְלָעָךְ, וואָרָעָם אַיך בֵּין אַ יָּוּנְגָּרְמָטָן, קָאָן
מען זאנְן, נִישְׁטָ קִין מִיאָוְסָרָ, אַ הַיְנִיטִיכָר, אָוֹן אַ שִׁינְגָּר פָּאָרְדִּינְהָר, אָוֹן
אַ קָּרְבָּל אַיז בְּלָאָטָע, אַי טָאָמוֹ פָּאָרְדָּבָּנְעָ... נָאָר אַ זָּוִי קוֹן האָט אַפְּ
מִיר נִישְׁטָ גַּעֲקוֹטָ מִין ווּיבָ אַפְּלָו אַין דַּי גַּטְוָעָ יָאָרָן, בָּעַת זַי אַיז אַוְיָסְ
געַאנְגָּנְעָן נָאָר מִיעָנָן טָרוּטָן... אַיך בֵּין אַ בָּלָעָ גַּעֲוָעָן מִיט אַ בְּיוֹן צָוְנִין
צַו אַיר נָאָעָנטָן, זַיְך אַזְעָקָעָצָן כְּמַעַט נָעָבָן אַיר, זַיְך דָּרְיָעָן אַיר פָּאָר דַּי
אוֹינְן, ווי אַ פְּלָיָה, זְשָׁוְמָעָן אַיז אַוְיָר אַרְיָין, ווי אַ סָּאמָאָר, — וּוּרָעָ? וּוֹאָסְ?
אַ נְּעַבְּטִיכָר טָאנְן! אַירָעָ אַוְיָן הַאָבָן זַיְך, ווי צְוַיְיָ פִּיאָוְקָעָס, אַיְנְגָּנוּוֹיָן
אַיז זְיַינָּעָ אַוְיָן, אָוֹן זְיַינָּעָ אַוְיָן — אַין אַירָעָ אַוְיָן, אָוֹן עַס האָט זַיְך
מִיר אוֹיסְגָּעָדָאָכְט, אַז דַּי צְוַיְיָ, עַר אָוֹן זַי, זְעָעָן קִינְעָם נִישְׁטָ פָּאָר זַיְך, נָאָר
אַיְינָס דָּאָס אַנְדָּרָעָ: עַר זַי אָוֹן זַי אַיְם, אָוֹן ווּיְטָעָר דָּרְפָּטָן זַיְך
קִינְעָם נִיטָן חַבּוֹטְהַקְּבָּרָ, זָאָג אַיך אַיך, אַיז אַ נְּאָרְנִית אַקְעָנָן דֻּעָם, וואָס
אַיך האָב בָּעַת מַעַשָּׂה גַּעֲפִילָטָן. אַ נִּיהָנָם האָט גַּעֲפָכָט בָּאָ מִיר אַיז
הַאָרְצָן, אַיך ווֹיסְ נִיט אַפְּ ווּמְעָן: אַפְּ "אַירָעָ", צַי אַפְּ "אַים", צַי אַפְּ זַיְך
בִּידָן, צַי נָאָר אַפְּ זַיְך אַלְיִוָּן?... אַיך בֵּין יְעָנָעָם אַפְּדָרְעָנָאָכְט גַּעֲסָוּמָעָן
אַהֲיָים מִיט אַ מְוֹרָאְדִּיקָן קַאְפּוֹוִיְּטִיךְ אָוֹן האָב מִיךְ גַּעֲלִיגָּט שְׁלָאָפְּן מִיט
דָּעָה, אָז ווּיְלָאָר זַוְּעָל לְעָבָן זָאָל מִין פּוֹס דָּאָרָט נִיט זִין, בָּאָ דָעָר
אַלְמָנָה הַיִּסְטָעָס. אַיך דָּאָרָפְּ זַיְיך אַלְעָעָפְּ זְיַבְּנָהוֹנְדָרָעָט כְּפָרוֹתָן! וואָס דָּאָרָפְּ
אַיך זַיְיך? וואָס, נִיט אַזְוָיָּ?... אָוֹן אַיך בֵּין אַוְיָנְגָּשְׁטָאָנְגָּעָן אַין דָעָר פָּרִי,
הָאָב אַיך קוֹיָס דָעְרָלְעָכְט דַי מִינְוָט, דַי רָגָע, סַזְאָל שָׁוֹן ווּרְעָן זִינְגָּר
צְוַיְיָ, דַי צִינְטָ פָּוָן מִיטָּאָג, אָוֹן בֵּין מְסֻתָּה נְלִיְיךְ אַוְעָס אַהֲזָן, אָוֹן
הָאָב דָוּוקָא גַעֲטָרָאָפְּן בָּאָטָמִישָׂ דַי גַעֲנָצָעָ חַבְרָה "יַעֲסָעָלְעָךְ" וואָס תָּמִיד,
אָוֹן עַר אַיז אַוְיָד גַעֲוָעָן בְּתוּכָם... אַיך ווֹיסְ נִיט, ווי אַזְוָיָ אַירָעָ; אַיך,
אָז אַיך זַיְיך אַרְטִיסְטָם, אַדְרָעָ אַמִּינְסְטָרָ, אַדְרָעָ אַזְוָיָ אַ בָּאָרִימְטָן
מַעֲנְטָשָׂן, וואָס אַפְּלָוּ מִירְ אַלְעָעָ ווּיסְנָן גַּאנְצָ גַּוְטָן, אָז עַר אַיז אַ מעֲנְטָשָׂן גַּלְיִיךְ
מִיט אַלְעָעָמְנָשָׂן, עַסְטָ גַלְיִיךְ מִיט אַלְעָמְנָעָן אָוֹן מְרִינְסְטָ גַלְיִיךְ מִיט אַלְעָעָ
מַעַן, נָאָרָ קְוָיָס זָאָגָט מַעַן מִירְ, אָז דָאָס אַיז אַן אַרְטִיסְטָם, אַדְרָעָ אַמִּינְסְטָרָ
אַדְרָעָ אַזְוָיָ אַ בָּאָרִימְטָרָ מַעֲנְטָשָׂן, דָאָכָט זַיְךְ מִירְ שְׁוֹין אַוְיָס, אָז עַר אַיז

נישט גלעיך מיט אלעמען, אוּ עפָעַס לִינְט אַין אַים אֶזְעָלְכָעַס, ווֹאַס מַעַ
קָאַן עַם, ווֹי זָגַט אַיר, נִישְׁתָּאַנְטָאָפָן... אַזְׂוֵי אַין גָּעוּעַן מִיט מִיר, אוּ אַיךְ
הָאָב דָּעָרְזָעַן אַיְם נַאֲךְ דָּעַר דָּרְשָׁה; דָּאָכְטָזְיִידְ, דָּעַר אַיְנָעָנָעָר, "יעַנְעַלְעַ"
קָעַלְעַ, ווֹאַס תָּמִיד, נַאֲרָ פָּאָרָט נִישְׁתָּדָר. עַפְעַס לִינְט אַין אַים אֶזְעָלְכָעַס
כָּעַם. עַפְעַס שְׁטִיטִית אֶנְגָּעָצִיכְיָנָט בָּא אַים אֶפְנָ פָּנִים; ווֹאַס — ווֹיִיס אַיךְ
אלְיוֹן נִישְׁתָּאַנְטָאָפָן, נַאֲרָ אַיךְ ווֹאַלְטָ פָּאָר דָּעַם, "עַפְעַס" אֶזְעָלְכָעַס מַיְ יָדָע
וּוֹיְפָלְ! נִישְׁתָּאַנְטָאָפָן מַחְמָת אַיךְ בָּאָדָרָה עַס הָאָבָן; אַפְּ ווֹאַס בָּאָדָרָה אַיךְ עַס?
אַפְּ נִישְׁתָּאַנְטָאָפָן צְפָרוֹת! אַיךְ הָאָב עַס נַאֲר גָּעוּאַלְטָ צְוָלִיב אַיְר,
וּוֹאַרְעָם זִי אַין נִישְׁתָּאַנְטָאָפָן טָוָן אַיְם אַפְּ קִיְּן מִינָּמָוֹת, אוּן
אָפְיָלוּ דָּעַמְאַלְטָ, ווֹעַן זִי אַין צְוָנָעָנָגָעָן צָוָמִיר אוּן גָּעָרָדָט מִיט מִיר,
הָאָט זִי אַוְיךְ אַין זְיָנָעָן גָּעָהָט אַיְם, נִיט מִיד, דָּאָרָפְט אַיךְ
וּוֹיִסְ, אַמְבִּין אַפְּ דַּי זָכָן. מִיךְ קָאָסָט עַס גָּעָנוֹגְ רְבִינָעָלְטָ... עַס הָאָט
זִיךְ אֶנְגָּעָהָבוֹן פָּאָר מִיר אַנְיָעָר נִיהָמָס: פְּרִיעָר, אַיְדָרָעָר אַיךְ הָאָב גָּעַד
וּוֹסָט וּוֹרָ דָּעַר יוֹסָף אַין, הָאָט זִיךְ מִיר גָּעָמָלָט אַין מִין כְּחִיחָדָמָיוֹן אַ
הָוִיכָּעָר, אַשְׁיָּנָעָר, אַגְּזָוָנָעָר, אַמְּאַנְצָפָרָשָ׀וִין, אוּן אַיךְ הָאָב אַים
נִישְׁתָּאַנְטָאָפָן לְיִדְן, מִקְנָא גָּעוּעַן אַין פִּינְטָ גָּעָהָט, ווֹי אַיךְ קָאָנְטָ זִיךְ
נַאֲרָ פָּאָרָשָׁטָעָלְן. אַיְצָט, אוּן אַיךְ בֵּין שְׂוִין גָּעוּאָרָן, ווֹעַר דָּעַר
מְאַנְצָפָרָשָ׀וִין אַין, אוּן דָּאַס אַיְוָן נַאֲר אַפְּ "יעַנְעַלְעַלְעַ", גָּלְיִיךְ מִיט אֶלְעַ
"יעַנְעַלְעַלְעַ", הָאָט מִיךְ פָּאָרָדָרָאָסָן... אַיךְ ווֹיִיס נִישְׁתָּאַפְּ וּוֹעַמְעָן: צִי אַפְּ
אַיְר, ווֹאַס זִיךְ פָּאָרָגָעָטָעָרָט אַים אַזְׂוֵי (אוּן אַזְׂוֵי פָּאָרָגָעָטָעָרָט אַים —
דָּאַס זַעַט דָּאַךְ אַבְלִינְדָּר אַוְיךְ!), צִי אַפְּ אַיְם, ווֹאַס גָּאָט הָאָט אַים
גָּעָנָבָן אַזְׂאָרְבָּדְבָּוֹר, צִי אַפְּ זִיךְ אֶלְיוֹן הָאָט מִיךְ פָּאָרָדָרָאָסָן, לְמַאי
הָאָב אַיְר נִיט אַזְׂאָרְכָּה?... נִישְׁתָּאַנְטָאָפָן מַחְמָת אַיךְ דָּאָרָה עַס אַזְׂוֵי נִיטְוִיקָּ
הָאָבָן. צִוְּוֹאַס דָּאָרָפְ אַיךְ עַס? אוּן נִישְׁתָּאַנְטָאָפָן מַחְמָת אַיךְ בֵּין חַלְוָה אַן אַ
צּוֹנְגָּה. מִינְטָ אַיְטָ אַיךְ, אוּן אַיךְ ווֹילְ רִידְן — קָאַן אַיךְ! אַיךְ הָאָב שְׂוִין
אַמְּאַלְלָ גָּעָרָדָט אַפְּ אַפְּ "זָאָסְדָּאָנְיָעָ", אוּן דּוֹסָקָא אַין "סְקָוָתָשָׁעָטָקָעָ קְלָבָּ",
זָאַגְּטָ דָּעַר עַולְמָ, אוּן אַיךְ רִידְ נִישְׁתָּאַנְטָאָפָן, נַאֲרָ נִיטָּ שְׁלָעָכְטָ!... דָּעַר
פָּאָרָדָרָאָסָן, ווֹאַס מִיךְ הָאָט מִיטָּוֹן וּוֹעָרָטָרָנִיט
אַרְוִוִּינָבָן; דָּאַס דָּאָרָפְ מַעַן פָּאָרָשָׁיָּוִין — נִין, דָּאַס דָּאָרָפְ מַעַן פִּילָּוֹן,
מַעַן בָּאָדָרָהָפָן זִין אַפְּ מִין אַרְטָ, קוּמָעָן אֶלְעַטָּג אַין דָּעַר רַעַטָּאָרָצִיעָ, אַנְכָּ
קוּפָּן זִי מִיטָּן ווֹיִסְן פָּאָרָטָעָלְ, ווֹאַס סַע שְׁעַמְעַרְוִיטָ, אַיךְ שִׁין לְיִכְטִיס
פָּנִים, ווֹאַס סַע שְׁיִינְטָ אַין ווֹאַס סַע זְיִינְטָ, הָעָרָן אַיךְ וּסְ קָוָלָ, ווֹאַס
קוּוִיקָּט, אַיךְ גָּלְעָבָטָעָלְ, ווֹאַס צְעַגְיָוִיט וּזְרָקָאָן יְעָדָן אַבָּרָ, אוּן בְּשָׁעַת

- מעשה זען אים און פילן, איז דאס איז אינגעאנצן צוליב אים, און נאר צוליב אים אליאן, און ווינטער קיגעט ניט! ניון, מע דארף אים צו ערמען פונגס וועג, מע דארף, ער זאל אועק, מע דארף זייןער פטור ווערן. נאר ווי איזו? איך וועל דאך נישט ניון סמען אים, אדרער שיסן; איך בין דאך נישט קיין רוצח, איך בין דאך א ייד... ארויסרוףן אים אפ' א דועל? — פען איז א “ראמאן” רופט מען ארויס אפ' א דועל, אי דאס — נלייב איך ניט, ס'זאל זיין אמת; ס'אייז נאר גלאט איזו, אפ' צו באשריבין, קומט איזו שגענער... איזו האלט איך... איך בין געפאלן אפ' א שיינער המצחאה: איך וועל מיך דורךטסוען מיט אים אליאן, ווי זאנט איר: “אַפְגָּעַבָּן דעם שילט דעם גנבע אין האנט אַרְבָּיֶן”... איזא, א פלאן? און נישט לאנגן געד טראכט, — איך האב פיענט לאנגן טראכטן — טו איך מיך א דופאנן צו אים אינטאל נאכן עסן:
- איר וויסט? איך האב צו איך א נויטיקן עספ. איך האב מיט איך וואס צו רידן.
- און ער? ער זאל דאס אפילו א ריד טאן מיט אן אבר. גאנרנישטן נאר אנדערגעשטעלט אפ' מיר זיין עראסטע נרויע אונין, ווי אינער רעדטן: — הנסי, איך בין אונגעברויט.
- ניון, — מאך איך צו אים — ניון, ניט דא. איך וויל, ס'זאל זיין, ווי מע זאנט, אונטער פיר אונין.
- קומט! — מאכט ער צו מיר און פירט מיך ארויס אין דרייסן ארויס און שטעלט זיך אועש אקען טיר און ווארט, ווי אינער רעדטן: — נו? פאר וואס דברט מען ניט?
- נישט אט דא. — מאך איך צו אים. — וווען טרעפעט מען איך און דער היום?
- איר קאן זיין בא איך... — מאכט ער צו מיר און פארכאפטן זיך אבער באולד. — און אויב איר ווילט... זונט איר בא מיר מאָרְנָן פון... (און ער טוט א נעמ'ארויס דעם זייןער). פון האלב צען בייז האלב עלך און דער פרי... נאט איך מײַן אדרעם.
- איזו מאכט ער צו מיר און קוועטשט מיר, און קוועטשט מיר די האנט, און סוקט מיר גליך אין די אונין אַרְבָּיֶן, ווי אינער רעדטן: “קאנספֿרָאַצְיָע?”
- קאנספֿרָאַצְיָע, האט קיין יסורים נישט! — מאך איך צו אים, און מיר צעניען זיך, ווי זאנט איר, איטלעכער איז זיין דו אַרְבָּיֶן.

אודאי בין איך יגען נאכט ניט געלעגן. איך בין, פארשטייט איר מיך, געלען אין איינע אונסטען און נאר גערטאכט: וואס וועל איך אים זאגן, אשטיינער? פון וואגען זאל איך אנהיבז? און וואס וועל איך טאן, טאמער טוט ער מיר א זאגן:

5 — הער דושענטלמאן, וואס האט איך איז צו מישן אין פרעמדע עספוקים? וואס פאר א מהותן זיט איר, הער דושענטלמאן, מיט א מידל, וואס אינגען פון די „יענקעלעך“ רעכנט זי פאר א כלה שווין פון וויס איז ווען?...

10 וואס ענטפערט מען אים דערויך? אדרער וואס טו איך, איז ער נעטט מיך, אשטיינער, פארן קארק און טוט מיך א שמיס-אראף פון אלע טרעפֿ? דאס הייסט, קיין מורה האב איך ניט. וואס האב איך פאר אים מורה? איך בין דאך געקומען צו אים מכח אן עסּק. מהה-נפש: יא — יא, ניין — ניין. ווארפֿן זיך איז ניטא פאר וואס!...

15 אט איזו בין איך געלען אין מחשבות די גאנצע נאכט, און אפֿ מאָרְגַּן האלבּ צען דעם זיגען האב איך שווין געלעטערט צו אים ערנצע איז אלדי שווארצע יאָר אָפּ אָ בּוֹידַעַם, אָפּשֵׁר דרייטהאלבן הונדררט טרעפֿ, און האב אים אָקוּראָט גַּעֲטַרְאָפּן אִין דער הַיּוֹם מִיט נַאֲך אָ פָּאָר „יענְצָלָעַךְ“, וואס אָז זַיְהַ אַבְּן מִיךְ דּוּרְזָעַן, האַבְּן זַיְהַ עַפְעַם מַדְנָעַ אַיְבּוּרְגּוּקָט אַיְינָס מִיטַּן אַנְדְּרָן, זַיְהַ אַיְינָעַ רַעַדְתָּן: „וְוָאָסּ הַאֲטָה דָּא צָו טָאָן דּוּרְ דַּוְשְׁעַנְטְּלָמָּאָן?“... נַאֲך מַעַן פּוֹיְגָלְהַאֲטָה זַיְהַ גַּעַבְעַן אָ וּוֹנָק, זַיְהַ זָּאָלְן גַּעַמְעַן דּוּמְ וּוּגְ, אָוָן מִינְעַן „יענְקָלָעַךְ“ האַבְּן זַיְהַ דּוֹקָא גַּעַשְׁטוּסָן וְוָאָסּ מַעַמְיַינָּט, גַּעַטְאָן זַיְהַ אָ נַעַם צָו די הַיְטָלָעַךְ — אָוָן גַּעַלְם גַּעַוְאָרָן. גַּעַבְלַיְבָן מִיט אִים אַלְיַין, זַיְהַ זַּאְגַּט אַיר, אָוְנטָעַר פִּיר אַוְגָן, גַּעַם אַיךְ אָוָן טַו אִים אָ לַיְגָאוּעָק אָ דְרָשָׁה: אַזְוִי אָוָן אַזְוִי, אָוָן אַיךְ בין אַלְיַין, בָּאָטְשָׁ אַיךְ בין אָ גַּעַשְׁעַטְסָמָּאָן, אָ מַעַנְטָשָׁ מִיט אָ שְׂטִיקָל גַּעַמְעַן, אָוָן אָ שִׁינְעַר פָּאָרְדִּינָר, אָוָן אָ קָרְבָּל אִיז בְּלָאָטָע, אִיז טָאָמוֹ פָּאָרְדָּבָנָע, פּוֹנְדָּעַסְטְּעוֹגָן וְוָיָּס אַיךְ אָלְצָדִינָגָן וְוָאָסּ אָפּ דּוּרְ וּוּלְטָטָוּט זַיְהַ, וְוָאָרָעָם אַיךְ בִּין, דָּאָרָפְּט אַיךְ וּוּסָן, אָ חַיְנְטִיךְ עַרְ, אַיךְ לִיְעַן אָלְצָדִינָגָן, אָלָעַ נַעַעַגְעַט אָוָן זַוְרָנָאָלָן, — אָוָן אַיךְ נַעַם אָוָן טַו אָ שִׁוְטָאָוִס אָלָעַ מַאְדָנָע וּוּרְטָעָר: „פְּרָאָלְעַטָּאָרִיאָט“... „בְּעַבְעַל“... „מָאָרְקָם“... „רַעַגְנָרָן“... „קַאְנְסְפּוּרְיוּשָׁן“... וְכְדוּמָה. אָוְסְגַּהְעָהָרָט, מַאְכָטָט ער צָו מִיר דּוֹקָא פְּרָאָסְטָט אָוָן וּוְיַיְקָא אָוָן אָ שָׁוָם הַוִּיכָע וּוּרְטָעָר: 30

— מִיט וְוָאָסּ-זֶשֶׁע קָאָן אַיךְ אַיךְ דִּינָעָן?

— אַ מִיט אַ קְלִינְיְקִיט — זָאנְ אֵיךְ: — מִיט אַן עַצָּה.
— אַיךְ... אַיךְ... אַן עַצָּה?...

אַזְוֵי מַאֲכָט עַר צֹ מִיר אָזֶן טָמֶט אַ שְׁטָעַל-אָזְוֵעַ אַפְּ מִיר דִי פַּרְאָסְטָעַ
גְּרוּעַ אָזֶן, וּוּי אַיְנְגָר רַדְעַת: «וּוּי קוּם אֵיךְ, אַזָּא שְׁנָעַן וּוּי אֵיךְ בֵּין,
5 נַעֲבַן עַצְוֹת אַזָּא דַּוְשָׁעַנְטָלְמָאָן?»... אַיר פַּאֲרַשְׁטִיטָה? סְאַיְוָ אִים אַלְיָוָן גַּעַד
וּוּעַן פְּרַקְרַע, וּוּי זָאנְט אֵיר, אַיְבָעַר דַּעַר טְבָע. אָזֶן מִיר אֵיךְ דַּאַךְ אַוּדָאַי
גַּעַוּעַן פְּרַקְרַע. נַאֲר וּוּאַס זָאַל אַיךְ טָאָן? אַיךְ הַאָב שָׁוֵן אַנְגָּעַד
הַוּבָן, בַּאֲדָאָרְפָּרְז, וּוּי זָאנְט אֵיר, צֹ אַ בְּרָעַן. אָזֶן אֵיךְ נַעַם
אָזֶן טְוַא אַ זָּאנְאָוִים, וּוּאַס מִיךְ קְוֻעַטְשָׁת, מִיט אַ דָּרְצְיְילְאָוִים, וּוּאַס
10 בָּאַ מִיר אַפְּן הַאֲרָצָן טָמֶט זִיךְ פָּוֹן דַּעַר עַרְשְׁטָעַר מִינְוֹת, וּוּאַס אַיךְ הַאָב
זַי דַּעְרוּעַן בֵּין צֹ הַיְנְטִיקָן טָאגַן, מַמְשָׁ אַיךְ לְעַב נִישְׁטָם, דָּאַס הַיְסִיט,
זַי לְאַוּט מִיךְ נִישְׁטָם לְעַבְנִ!... «אַיךְ בֵּין דָּאַס גַּאֲרַ נִישְׁטָם גְּעוּוֹאָרְן,
זָאנְ אֵיךְ, אַזָּא אַיְבָעַר אַ מִיְּדָל — זַי מַעַן זִיךְ זָיוָן אַפְּיוֹלוֹ דִי בַּתְּ-מֶלֶכהּ אַלְיָוָן
— זָאַל אַיךְ אַזְוֵי «רְעַגְנוּרְן», וּוּאַרְעַט סְקָדְ-חַכְלָבִּין אַיךְ דַּאַךְ נַאֲר אַ יְוָנָן
15 גַּעַרְמָאַן, כָּאַטְשָׁא הַיְנְטִיקָעַר, דַּאַךְ אַ סְׁוֹחַר מִיט אַ שְׁטִיקָל נַאֲמָעַן, אָזֶן אַ
שִׁינְגָּעַר פַּאֲרַדְיְנָעַר, אָזֶן אַ קְרָבְלָאַיְוָן בְּלָאָטָעַ, אַיְ טָאַמוֹ פַּאֲרַדְבָּנָעַ!»...
אוּסְגָּעַה הַעֲרָטָם, מַאֲכָט עַר צֹ מִיר אַן עַצָּה, וּוּאַלְטָמָאַט אָזֶן וּוּיְיךְ אָזֶן
20 אַן שְׁוֹם הַוִּיכָע וּוּרְטָעָר:
— אַוְיָב אַיר פְּרַעַגְט בָּאַ מִיר אַן עַצָּה, וּוּאַלְטָמָאַט אַיךְ אַיךְ זָאנְ, אַיר
זָאַלְטָמָאַט רִיְדָן מִיט אַיךְ אַלְיָוָן...
25 — נָוָ, אָזֶן אַיךְ? — זָאנְ אֵיךְ.

— אַיךְ וּוּיל נִוְט — מַאֲכָט עַר צֹ מִיר אָזֶן פַּאֲרַכְאָפְט זִיךְ בַּאֲלָד —
אַיךְ קָאָן נִיט, אַיךְ הַאָב קִיּוֹן צִיעַט נִיט פַּאֲרַגְנָעָמָן זִיךְ מִיט אַזְוַלְכָע זָאָכָן.
— נִיְיָן! — מַאֲךְ אַיךְ צֹ אִים, — נִיט דָּאַס מִיְּן אֵיךְ. אַיךְ פַּאֲרַלְאָגָן
נִישְׁטָמָן אַנְיָקָה, אַזָּא אַיר זָאַלְטָמָאַט אַיר רִיְדָן. וּוּי קָאָן אַיךְ דָּאַס פַּאֲרַלְאָגָן
25 גַּעַזְעָן? אַיךְ פְּרַעַג אַנְיָקָה, וּוּאַס וּוּט אַ יְר זָאנְגְּעַרְוִיפָּן?...
— וּוּאַס קָאָן אֵיךְ, זָאנְט עַר, דְּרָרוּוֹפָ זָאנְקָה? אַוְיָב אַיר גַּעַפְּלָי צֹ
אַיךְ אַיזְוִי, וּוּי אַיְבָעַר גַּעַפְּלָי צֹ אֵיר...
אַזְוֵי מַאֲכָט עַר צֹ מִיר פַּרְאָסְט אָזֶן וּוּיְיךְ אָזֶן אַן שְׁוֹם הַוִּיכָע וּוּרְטָעָר

30 טָעַר אָזֶן נִיט אָזֶן טָמֶט אַ גַּעַמְ-אָרוֹיִם דַּעַם זִיְנָעָר, וּוּי אַיְנְגָר רַדְעַת: «אָונָן
דוּעָר שְׁמוּעָם אַיזְ שְׁוֵן בַּאֲלָד וּוּי גַּעַנְדִּיקְטָה?»... דִי קוֹנָץ פָּוֹן קוֹפָן אַפְּן זַוְּרָ
גָּרָע, דָּאַרְפָּט אֵיךְ וּוּסָן, פַּאֲרַשְׁטִוי אַיךְ גַּאנְצָ גַּוְתָּה, אֵיךְ, אַזָּא אַיךְ וּוּל יְעָ...
נַעַם פְּטוּר וּוּרָעָן, בֵּין אַיךְ מִיךְ אַזְוֵי אַזְוֵי נַוְהָג. דַּעַר חַסְרוֹן אַיזְוִי, וּוּאַס נִיט

יעדר שטוייסט זיך, וואס מע מינט. איך, זעם אויר, האב מיך דוקא
 יא אונגעשטוייסן, און האב מיך געגעבן א הייב-אויף, געבעטן אים, או די
 מעשה זאל בלעיבן צוישן אונדויז, "קאנספֿיראציע" הייסט עס, און בין
 אוועק אהיימ. וואס זאל איך איפיך זאנז? דאס ווארט "פרילעלעך" איז א
 5 חונט! "נְלִיכְלָעַךְ"? — נאך אלע נישט דאס! אפָן זיבצעיקסטן הימל!!!
 וועמען איך האב ניט באגענטט, האט זיך מיר, הערט אויר, גענלויסט נאך
 אַרְוָמְכָּבָּפְּן קושן. אלע און אלע האבן באקומען איז מײַנע אונגען גאנֶר א
 באזונדרער חן. פון יוספֿן אליאין שמוועט מען ניט: איך האב אים יענעט
 טאג ליב געקרינן, ממש ווי אן איינגענעט ברודער. איך זאל מיך ניט שע-
 10 מען, ואַלְט איך מיך אומגעקערט אים א קוש טאן, און איך זאל ניט מורה
 האבן איז ער וועט זיך געפינגען באליידיקט, ואַלְט איך אים אונטערגען-
 טראָגן אַ מְתָהָנָה: אַ גָּלְדָּעָנָעָם זיינער מיט אַ שיין קיטל מיט אַ הַפְּשָׁן
 ברעלאָק.

פָּאָרְנוֹרִים שְׁמָחָה בֵּין אֵיךְ גָּנֶר אֲוּעָק אֵין קְלֹוב. אֵיךְ, דָּאָרְפְּט אֵיךְ
 15 וויסטן,טו מיך אַ כָּאָפְּ-אָרְבִּין אַמְּאָל אֵין קְלֹוב אָרְבִּין, ווי זאנֶט אויר,
 "צְוּוּשָׁן טָאג אָוּן נָאָכָּט", נִישְׁט מְחַמְּת אֵיךְ האָב לִיב דָאס שְׁפָּלָה. אֵיךְ
 אליאין שְׁפִּילָן נִישְׁט; גָּנֶר אֵיךְ האָב לִיב זָעָן, ווי יַעֲנַעַר שְׁפִּילָט, אָוּן אַמְּאָל,
 זְעַלְתָּן-זְעַלְתָּן, גָּעַבָּן אַ "שְׁמִיר" אָוְנְטָעָר אָפְּ שְׁעַנְעָם קָאָרט, — אֵין אַיִּינָס
 פון די צְוּוּיָּה: אָדָעָר מִעְעָמְטָאָוִים, אָדָעָר מַעְעָרָט בָּאָנְגָּרָבָן. דָאס מַאָל
 20 אֵין מִיר דּוּקָא גַּעֲרָאָטָן; סְ'אֵין מִיר אָוְעַק גַּעַגְּנָאָגָּנָעָן דָאס קָעָרְטָל, זָאנֶג אֵיךְ
 אֵיךְ, ווי קִיְּוִינְמָאָל נִישְׁטָן; אֵיךְ האָב אַנְגַּעַנְשָׁלָאָן אַ שיִין קָעָרְבָּל אָוּן האָב
 גַּעַגְּבָן אַ רְוֹאָצְוֹנוֹיָּפְּ דִי חְבֻּרָה "בָּאַסְיָאָקָעָם" (אָזְוִי הַיּוֹסֵן באָוְנדָז אֵין
 קְלֹוב דִי דָאָזְיָקָע, וואס בלעיבן אָן קְלִינוּנְעָלָט) אָוּן האָב גַּעַגְּבָן אַ שְׁטָעָל-
 אֲוּעָק אַ וּעְטָשָׁעָרָע, אָוּן דּוּקָא מִיט שָׁאָמְפָאַנְיָעָרוֹדְיוֹין, "רְעַדְעַרְעַר", אָוּן
 25 אֵיז אַיְךְ בֵּין גַּעַקְוּמָעָן אֲהִים — גַּעַוּעַן שְׁוִין גַּרְוִסְעָר טָאג, — האָב אֵיךְ
 גַּעַטְרָאָפְּן באָזיך אַפְּן טִיש אַ דָּעְפָּעָש, אָוּן רַופְּטָט מִיךְ אַרְוִוִּס עַקְסְּטָרָע
 צְוְלִיב זְוִיָּר אַ נִּיְּטִיקָן גַּעַשְׁעָפָט. אָוּן דָאס ווּיסְט אֵיךְ דָאָךְ מִסְתְּמָא, אָז
 "נַּאֲשָׁ-בְּרָאָט", ווּבְאָלָד עַר באַקְוּמָט אַ דָּעְפָּעָש מִכּוֹחַ גַּעַשְׁעָפָט, אֵין אַ
 סּוֹף, פָּאָרְפָּאָלָן, ווי זאנֶט אויר, די קו מִיטָן שְׁטָרְוִיקָל, אַ נְּפָרָה אַלְצְדִּינָג. מַעַן
 30 הַיּוֹבָט זיך אַוִּיפְּ אָוּן מַע פָּאָרָט.

אָוְעַק גַּעַגְּבָן בֵּין אֵיךְ, אַיְינְגְּטָלָעָה, אָפְּ צְוּוּיָּה טָאג, אָוּן גַּעַזְוִימָט
 האָב אֵיךְ מִיךְ, גַּעַזְוִינְטָלָעָה, דָרְטִי ווּאָכְבָן, אָוּן אֵיךְ בֵּין גַּעַקְוּמָעָן צְרוּקִים,
 האָב אֵיךְ דָאָךְ בָּאָלָד גַּעַגְּבָן אַ לְוִוְּקָאֲוּעָק אֵין דָעַר רַעַטָּאָרָאָצִיעָ עַסְן,

[30]

און האב געטראפֿן דארטן און איבערשטערעניש: פון די „יענסעלעך“ אוּז ניט געלביבן סיין האָר אָפִילוּ, אוּן די, ווֹאָס זַיְנַעַן גַּעֲלִיבֵן, זַיְנַעַן אוּיךְ גַּעֲוָעַן נִישְׁתְּ דָּאָס, ווֹאָס תְּמִידָּה: עַפְעַם זַיְנַעַן זַיְיָ מִיר גַּעֲוָעַן וּוֹי צַעֲדִיָּט, מְשׁוֹנָה צַעֲרוֹדָעָרֶט אָוּן צַעֲלַאֲכָטָן. זַיְיָ האָבָן אָפְּגַּעַלְאָזּוּטָעָס, וּוֹי זַאנְטָס אַיר, עַל דָּנְלָא אַחַת, אָוּן צַעֲדָאָכָן זַיְדָמִת אָרָפְּגַּעַלְאָזּוּטָעָס, וּוֹי די 5 הִינְטָן נַאֲרָא אַרְעָן, דָּעַר אַהֲרָר אָוּן דָּעַר אַהֲרָן...

נאָר מַעַר פָּוּן אַלְעַזְהָטָם סִיךְ גַּעֲוָונְדָעָרטָם: וּוֹי אַיְזָן יוֹסָףָ? פָּאָר ווֹאָס זַעַט מַעַן נִישְׁתְּ אַיְזָן יוֹסָפָן? אַיְךְ קָסְקָסְמִיךְ צַו צַו די „יעַנְסַעְלָעָךְ“ — עַפְעַם אַיְזָן מַעַן מִיר מַאֲדָנָעָה אַהֲפָרְדִּיק, עַפְעַם שְׁטִיקָטָמָן זַיְיָ: שְׁוֹרְשָׁוּ!... 10 ס' אַיְזָן בָּא זַיְיָ נִישְׁתְּ נַאֲרָה אַנְסְפִּירְיוּשָׁן — ס' אַיְזָן שְׁוֹן, וּוֹי זַאנְטָס אַיר, „קַאְנְסְפִּירְיוּשָׁן שְׁבָקְסְפִּירְיוּשָׁן!“... אַיְךְ טַו מִיךְ אַסְטָאָרָס „קַאְנְסְפִּירְיוּשָׁן“ — זַי אַיְזָן מִיר מַשְׁוֹנָה שְׁוֹוִינְגְּנִידִיק, פָּאָרְמָרָאָכָט אָוּן שְׁטָאָרָס „קַאְנְסְפִּירְיוּשָׁן רִישְׁנְדִּיךְ“... די שְׁיַינְעָה בַּעֲקָלָעָךְ פְּלָאָמָעָן נִישְׁתְּ, די קָאָרְשָׁן-אָוִינָן שְׁמִיכְלָעָן נִימָט. וּוֹי זַיְנַעַן אַהֲיַנְעָקָומָעָן די חַזְנִירְבָּלָעָךְ, ווֹאָס בַּעַטְוֹן זַיְיָ: נָא, קַושׁ 15 מִיךְ? עַפְעַם הַעֲרָתָמָן נִישְׁתְּ מַעַר אַיר גַּעֲלַעֲמָרְלָעָךְ, יַעֲנַץ גַּעֲלַעֲטָרְלָעָךְ, ווֹאָס אַזְזָה יַיְבִּט אָזְזָה צַו לְאָכָן, לְאָכָט מִיטָּאָר אַלְצְדִּינָג — אַיר, אָוּן דָּעַר טִישׁ, אָוּן די בַּעֲנְפָלָעָךְ, אָוּן די ווֹעָנָט, אָוּן דָּאָס גַּאנְצָעָה לְעַבְנָן!...

דאָס פָּאָרְשְׁטִיטָם אַיר דָּאָךְ מַסְתָּמָא אַלְיָוָן, אָז שְׁטָאָרָס בַּעֲנְקָעָן האָב אַיְךְ נַאֲרָה דָּעַם יוֹסָפָן נִי שְׁטָמָעָן נִעְבָּעָנָטָמָן... אַיְךְ האָב מִיר נַאֲרָה גַּעֲרָאָכָן דָּעַטְמָאָפָּה: וּוֹי הָטָמָעָר גַּעֲמָנָט נַעַלְמָם ווּוּרָן? צַי אַפְּה אַס קָוְרְצָעָצִיט, צַי אַפְּה שְׁטָעְנְדִּיקָה? צַי שְׁרִיבְטָמָעָר בַּרְיוּוֹלָעָךְ, צַי נַיְוָן? פְּרָעָן באָ די „יעַנְסַעְלָעָךְ“ — עַנְטְּפָעָרָן זַיְיָ דָעָן? זַיְיָ קָסְקָסְמִיךְ אַיְיךְ אָוִינָן אַרְבִּין, קָאָלָפָעָן בַּשְׁעָתָה מַעַשָּׂה די צַיְן אָוּן שְׁוֹוִינָן, וּוּאַיְינָרָה רַעֲדָתָה: „וּוְגַעֲרָמָאָן, אָז אַיר ווּעַט 20 ווּעַלְן אַלְצְדִּינָג ווּסְיָן, ווּעַט אַיר נַיְךְ אַלְטָה ווּרָן“...

עַרְשָׁתָמִיטָאָמָלָה, אַיְן אַס שְׁיַינְעָם פְּרִימָרָגָן, אַיְךְ קָסְקָס צַו נַיְין אַיְינָה-מַאֲלָה אַיְן דָּעַר רַעֲסְטָאָרָצִיעָמָעָסָן, טָרָעָה אַיְיךְ די „יעַנְסַעְלָעָךְ“ זַיְצָן אַלְעַז אַרְוָם טִישׁ, אַיְינָרָה לְיַיְעַנְטָמָן פָּוּן אַבְלָאָטָה, אָוּן דָּעַר גַּאנְצָעָר אַיְבָּרְקָעָר עַולְמָה הַאֲרָכָתָה. אָפָנִים, אָז דָּאָס מַזְוָן זַיְן פָּוּן יוֹסָפָן. פָּוּן ווּוּאָגָעָן ווּוּיָסָאָקָה פָּוּן אַיר. זַי, מִיטָּמָן ווּוּסְיָן בַּאֲרָטְעָבָל אָוּן מִיטָּה די קָאָרְשָׁן-אָוִינָן, שְׁטִיטָה באָ דָעַר זַיְטָמָן, צְוּנוֹפְּגַּעַלְיָינָט די העַנְטָמָט אָפָן הַאֲרָצָן, דָּאָס פָּנִים לְיַכְתּוֹ, די בעַקְלָאָמָעָן, דָּאָס אַיְבָּרְשָׁתָטָה לְיַטְלָל קָסְקָט אַרְוִוָּפָה — פָּוּנָקָט וּוֹי דָעַיָּה מַאֲלָט אַיְזָה וּוּאַלְדָה... דָעַר חַילּוּמָה אַיְזָה נַעַוְעָן, ווֹאָס דַעַמְאָלָט האָבָן די שְׁיַינְעָה קָאָרְשָׁן-אָוִינָן נַעַקְסָט אַפְּגָנָה יְוָסָפָן, אָז אַיְצָט האָבָן זַיְיָ גַּעֲלַאֲנְדוּשָׁעָט 30

ערנעה אין דער לופטן, געוזכט, אפנעם, אלען אים, אלע יוספֿן!... וואס טוינ אינער, איך האב קוים דערלעבט, זוי זאלן אועוועקליגן דאס בלטט, האב איך עם געגעבן אין עפּנאיויף און אַ קוק-ארטין אינעווויניס — און עם איז מיר מיטאמאל פֿאַרְעָנְטְּפֿערְט גַּוּאוֹרְן אַלְעַ קְשִׁוּתָה: מִין יוֹסֵף האט געהאלטען אין דער אַרְבָּעַטִּי... איך האב אַבעֶר גַּעֲוָוְסְט, אַז עַר וּוּטַ נִישְׁטָ גַּוְתַּ אַפְּשָׁנִיְּדָן; אַז נִימְטַ הַיְּנִינְט, מַאֲרְגָּן — אַרְיִין אַין קְרוּוֹת מַזְזָע... דעם שְׁפִּיעַ האַט מעַן, גַּעֲוַיְנְטְּלָעַר, נַאֲדַר נִישְׁטָ גַּעֲקָאנְט וּוּסְפַּן, נַאֲרַ פְּאַרְיָ שְׁטָאַנְעַן האַט מעַן, אַז אַקְנִיפְתַּ אַין בעַקְעָלַע, זוי זאנְט אַיר, וּוּטַ מעַן אַים נִשְׁטָ גַּעַבָּן, קִין האַנְיךְ וּוּטַ ערַ נִשְׁטָ לְעַקְן אַז קוֹין בְּשָׁמִים וּוּטַ ערַ נִשְׁטָ 5 שְׁמַעְפָּן...
10

וואס בא מיר איז געוען דעמאַלט אַפְּן האַרְצָן — קַאֲן אַיךְ אַיר נִימְטַ אַיבְּרָעַנְעַבָּן; זָאנְן, אַז סְזָאַל מִיד שְׁטָאַרְק אַרְן, קַאֲן אַיךְ אַיר נִשְׁטָ, וּוּאַרְעָם עַר איז מיר דַּאֲךְ פְּאַרְט גַּעֲשָׁטָאַנְעַן פְּאַפְּעִירִיק, זוי זאנְט אַיר, אַ בֵּין אַין האַלְדוֹז... אַז וּוּידָרָר, איך זָאַל זָאנְן, אַז עַמְּהַט מִיד גַּעֲפְּרִיְּט, אַיז דָּס אַיךְ נִשְׁטָ אַינְגָּאנְעַן אַמְּתָה. זוי זאנְט אַיר, מַעַט אַדְרַ אַזְוְלְכָבָעַם נִשְׁטָ וּוּינְשָׁן דעם ערְגַּסְטָן שְׁוָאָנוֹ אַפְּילְוָו. אַדְרָבָה, איך האַב אַים גַּעֲוָוְנְטְּשָׁן מִיטָּן גַּאֲנָצָן האַרְצָן, מַעְגַּט אַיר מִיר זַיְכָּעָר גַּלְיָבָן, אַז גַּאֲטַ זָאַל אַים אַ נִּסְטָן אַזְוָעָן מַעַזְזָאַל אַים... אַינְגָּאנְעַן, הַיִּסְטָ עַם, אַפְּרִיְּנוֹקָן? — דָּס קַאֲן 15 דַּאֲךְ נִימְטַ זַיְן; נַאֲרַ אַזְוָיְוָו עַפְּעַם אַגְּרִינְגָּעָ שְׁמַרְאָפָּה... אַיר פְּאַרְשְׁטִוּיטָ? ...
20

וּוּי אַין אַטְשָׁאָר, זָאנְ אַיךְ אַיר, בֵּין אַיךְ אַרְוּמְגַעְנָאַנְגָּעַן דַּי עַטְלָעַבָּע טָעַג, זִיךְ נַאֲרַ קוֹין אַרטָּן נִשְׁטָ גַּעֲקָאנְט גַּעֲפִינְעַן. אַז אַז אַיךְ בֵּין גַּעַוְאָר גַּעַוְאָרָן, אַז דַּעַר עַסְפָּה האַט זַיְד שְׁוִין, בְּרוֹךְ הַשָּׁם, גַּעֲנְדִּיקְט אַז אַז מַאֲרָגָן וּוּרְטָ אַרְוִיְּגַעְטָרָגָן דַּעַר פְּסָק, שְׁוּעוֹרָ אַיךְ בָּא מִין לְעַבָּן, — סְאַיְזָ באַ מִיר טִיעָר — אַז אַיךְ בֵּין יַעַנְעַ נַאֲכָט נִשְׁטָ גַּעַשְׁלָאַפָּן, נִימְטָ אַגְּנָהוּבָן שְׁלָאַפָּן, זִיךְ גַּעֲקָטְשָׁעַט פָּוָן אַיְזָן זַיְטָ אַפְּ דַּעַר אַנְדְּרָרָר, אַז גַּעַמּוֹזָת סּוּפְּ-כְּלִילְ-סּוֹפָּה אַוְיְפְּשָׁטִין, אַז אַהֲבָ מִיד גַּעַפְּרוּוֹת נַעַבָּן אַ קּוֹקָ אַרְיִין אַין קְלוֹב אַרְיִין, נִשְׁטָ אַזְוָיְוָ צּוֹלִיב דַּעַם שְׁפִּילָ, זֹוי אַיךְ האַב גַּעַי רֻעְכָּנְט, טָאַמְעָר וּוּלְ אַיךְ קַאֲנָעָן פְּאַרְגָּעָן כַּאֲטָש אַפְּ אַ מִינְגָּוֹת... דָּס אַז עַר חַאֲלָט שְׁמַאֲלָט. 25
30

אַז עַר כְּרָה הַוחָה. איך קוֹם אַין דַּעַר גַּעֲוָיְנְטְּלָעַבָּר צִוְּיָה אַין דַּעַר רַעַס טָאַרְצִיעַ, בָּאַנְעַן אַיךְ פָּוָן דַּאֲרָט אַרְוִיְּשָׁפְּרִוְּנָעָן צְוּוֹי "יַעַנְסָעָלָעָד", שְׁטָאַרְק צְעַפְּלָאַכְּטָן, פְּאַרְטָאַרְעָאַמָּט — סְכַנְתִּינְפְּשָׁוֹת! אַרְיִינְגְּעַסְטוּן

אינועויניט, האב איך געטראפֿן א פֿאַר פרעמאָד מענטשָׂן עסָן. צום טיש דערלאָנט שווין ניט זי, נאָר די מוטער, און די מוטער אליאָן אוּז עפָּעם אוּיך, ווי זאנט אַיר, לאַ-עליכּמודיק, איך וואָלט געמעט שוועָרָן, אַז פֿאַר ווֹוינט... בין איך נישט פּוֹיל אַפְּ דער פֿעָן אַז נֵעַס אַז זי אַ רּוֹפְּ-אַפְּ

5 אַפְּ אַ זַּיְמָן:

— ווי איז ערנֶעָץ אַיעָר טַאַכְטָעָר?

— באָ זַיְד, — מאָכְטָז זי צו מֵיר אַז טּוֹט מִיד אַ וַיְיַזְזַז מִיט די אַוְיָן-אַהֲיָן, אַפְּ אַ קְלִיּוֹן אַלְקִירְל, ווּאַס זַעַטָּאוּס ווי אַ שְׁטִינְגָּל מִיט אַ טִּירְל.

10 דָּאס שְׁפִּיל, ווּאַס אַיךְ האָב גַּעַשְׁפִּילְט מִיט דַּעַר מַוְטָּעָר, אַיז גַּעַוּעַן, דַּאְרָפְּט אַיר ווּיסָן, אַ מַּאֲדָנָע שְׁפִּיל. רַיְדָן עַפְּנַטְלָעָךְ מִכְּחָאַצְּנָז אַזְּנָז דַּרְיָיצְן האָב אַיךְ מִיט אַיר קִינְמָלְן נִישְׁתְּ נַעֲרָדָט; נַאֲר פַּאַרְשָׁטָאַגְּנוּן האָב אַיךְ אַז זי ווּיל דֻּעַם שִׁידּוֹךְ: אַ יְוָנָגְנָרָמָן אַ הַיְנָטִישָׁר, מִיט אַ שְׁטִיקָל גַּאֲמָעָן, אַזְּנָז אַ שְׁיַינְיָר פַּאַרְדִּינָעָר, אַזְּנָז אַ קְעָרְבָּל אַיזְּנָז בְּלָאַטָּע, אַיזְּנָז פַּאַרְדָּאַבָּנָע 15 — פֿאַר ווּאַס זָאַל זי נִישְׁתְּ וּוּלְזָן? אַדְרָבָה, אַיךְ האָב אַיר אַפְּ אַרְמָל גַּעַנְעָן אַנְצָוְהַעַרְעָנִישׁ, אַזְּנָז אַיךְ אַינְטָעָרָסִיר מִיךְ מִיט אַיר טַאַכְטָעָר וַיְיַעַר גַּעַשְׁמָאָקְ! אַ סִּימָן — אַיךְ קָפָן נִיט לַיְדָן, ווּאַס זי דַּרְלָאַגְּנָט אַלְיָוָן צום טִיש... טַרְעַפְּטִיזְעָע, ווּאַס עַנְטַפְּרָט זי מִיד דַּעְרוֹףְ!

— אַיר קָאנְט נִיט לַיְדָן, ווּאַס זי דַּרְלָאַגְּנָט? דַּרְלָאַגְּנָט מעַן אַלְיָוָן!... 20

אַזְּוִי טּוֹט זי צו מֵיר אַ זַּאְגָן, די מַוְטָּעָר הַיִסְטָט עַס, אַזְּנָז דַּרְלָאַגְּנָט זִיךְ אַ שְׁמִידְ-אַרְוִיָּה מִיטָן נַאֲקָעָטָן עַלְנְבוֹיָן אַיבָּעָרָן פְּנִים, אַזְּנָז נִיְּטוֹ אַיר עַפְּעָם!

וּזְוֹשָׁע הַאלְט אַיךְ? — בָּאָס קְלִיּוֹנָם אַלְקִירְל. ווי אַזְּוִי אַזְּנָז מִיט ווּאַס 25 פֿאַר אַז אָופָן אַיךְ האָב גַּעַטָּאַן אַ גִּירָאַרְעַין אַיְן דֻּעַם קְלִיּוֹנָם אַלְקִירְל אַרְיָין? ווּאַס זַיְנָעָן גַּעַוּעָן די עַרְשָׁטָע וַיְוַרְטָעָר, ווּאַס אַיךְ האָב אַיר גַּעַנְעָן אַזְּנָגְן? — פְּרָעָגָט מִיךְ בְּחָרָם, אַוְיָב אַיךְ הַיִּיבָּא אַזְּנָגְנָקָעָן אַפְּלִילְוָן 30 גַּעַבָּן אַזְּנָגְן? אַזְּנָגְן נַאֲר, אַזְּנָגְן צִוְּנָאָר, אַזְּנָגְן אַיְנָעָם זַעֲלִיבָּקָן וַיְיַסְּן פַּאַרְטָעָלָקָן, ווּאַס תְּמִיד, זַיְצָן בָּאָס פַּעַנְצָטָעָר, צְוּנוֹפְּגָנְעָלִיָּגָט די העַנְטָא אַפְּנָאָס, דָּאס פְּנִים בְּלָאָס, די בְּעַקְלָעָךְ וּוּיְטָס, קִיְּן טַרְאָפָן בְּלָוֶט נִיטָא, דָּאס אַיבָּעָרָשָׁטָע לִיפְּלָאָס, קִוְּקָן עַרְגָּעָץ וּוּיְטָזְוִינִיט, פַּאַרְטָאַבָּט, אַזְּנָז נִשְׁתָּאָס קִיְּן ווי מִיט אַ רְוִיכָל, קָוָקָן עַרְגָּעָץ וּוּיְטָזְוִינִיט, אַיבָּעָרָגְעָצְוִינִיט אַיְינְצִישָׁע טַרְעָר, נִשְׁתָּאָס קִיְּן פּוֹן קִיְּן טַרְעָר, נַאֲר אַ שְׁטִילָעָר, שְׁטָוּמָעָר

[33]

טוריער, זעם מען, ליגט אויסנונגאנסן אפּן קויס-קויום אַנגענְקִינְטוּשָׁן וווײַסְטָן
שטערן. איך שוער עיניך בא מײַן לעבן, הערט איר, — ס'איו בא מיר
טיעער — זי איז איזן דער דאזַּיקָּעֶר מִינְגָּוּתָן אַזְוֵי שִׁין, אַזְוֵי גַּעַטְלָעֶר,
או איז בין גְּרִיטָן גְּעוּעָן זיך גַּעַבְנָן אַסְטָן אַוְאלְגָּעָר פָּאָר אַירָעָפִּס אָוֹן
אָוִיסְקָוּשָׁן אַירָדִי טְרִיטִים!... דָּעַרְזָעַן מִיךְ, האט זי זיך דָּוּקָא נִישְׁטָם אַיְדָה
בערגענְשָׁראָקָן, דָּוּקָא נִישְׁטָם גַּעַגְבָּן זיך שִׁין בְּאַפְּנָאָוִוָּף אָוֹן דָּוּקָא נִישְׁטָם גַּעַד
פְּרַעַנְטָמִיךְ, ווֹאָס אַיךְ דָּאָרָפְּ. אַיךְ האָבָּאָלִין גַּעַנוּמָן אָוֹן גַּעַשְׁטָעלְטָאָוּעָל
אַבעַנְקָל אָוֹן אַוְועַגְעַזְעַצְטָן זיך אַקְעָגָן אַיר אָוֹן גַּעַנוּמָן רִיְדָן, רִיְדָן, אָוֹן
אָוִיפָּהָעָר, אָוֹן אַברָעָגָן. אַ קְוָאָלְפָּוּן ווּוּרְטָעָרְהָאָט זיך באָ מִיר גַּעַגְבָּן
אָוֹן עַפְּנָאָוִוָּף, אָוֹן אַיךְ האָבָּאָלִין גַּעַרְעָדָט אָוֹן גַּעַרְעָדָט. ווֹאָס אַיךְ
הָאָבָּאָלִין גַּעַרְעָדָט — זָאָג אַיךְ דָּאָךְ אַיךְ, אָוֹן אַיךְ ווֹוִיסְטָן. דָּעַרְפָּשְׁטָם, אַפְּנָיִם,
אָיוֹן גַּעַוְוָן אַזְוֵי, אַיךְ האָבָּאָלִין גַּעַוְאָלָט אַוְיסְרָיְדָן דָּאָס הָאָרָץ, טְרִיבִּיסְטָן
זַי, אַירָדִי גַּעַבְנָן צָו פְּאָרְשָׁטְיָוִן, אָוֹן זַי מָאָרְנִיט „רְעַאנְרִין“ אַזְוֵי שְׂטָאָרָק...
אָפְּ אַונְדָּזָעָרְלָשָׁוּן הַיִּסְטָם עַס: זַי וְאָל זַיךְ נִשְׁטָם גַּעַמָּעָן אַזְוֵי צָוּם הָאָרָצָן,
וּוְאָרָעָם זַי אַיזְנָאָךְ צָו יְוָנָגָן, אָוֹן צָו שִׁין... אַיךְ האָבָּאָלִין אַירָדִי
געַדרְוָנְגָּעָן, אָוֹן אַיךְ גְּלִיכָּסָקָן מַעַן נָאָךְ נִיטָם ווֹוִיסְטָן... אָטָם, לְמַשְׁלָחָן, בֵּין אַיךְ אָ
יְוָנְגָּעָרְמָאָן אַסְוָהָר, אַ הַיְוָנְטִיקָּעָר, מִוְתָּא אַשְׁטִיקָּל נָאָמָעָן, אָוֹן אַשְׁיָּוּנְעָר
פָּאָרְדָּנְעָר, אָוֹן אַקְעָרְבָּל אַיזְוָלָאָטָעָ, אַיְטָאָמוֹ פָּאָדָבָנְעָ... אַ סִּימָן: לְאָזְן
זַי מִירָדָאָר זָאָגָן אַיְינָן ווּאָרָטָן, אָוֹן זַי אַיזְנָאָךְ צָו פְּאָרְגָּעָסָן אַלְצָדִינְגָּן,
וּוֹאָס ס'איְזָן שְׂוּסִיסָּפָּ, מִיטָּקִיָּן שָׁוּם „יְעַנְקָעָלָעָךְ“, מִיטָּקִיָּן שָׁוּם „קָאַנְסְּפִּיְּ
רָאַצְּיוּעָן“ אַפְּ דָּעַרְפָּוּלְלָטָן!...

הָעָרָט אַירָדִי? אַיךְ ווֹוִיסְטָן אַלְיָין נִיטָם, פָּוּן ווְאָנָעָן עַס הָאָט זַיךְ צָו מִיר
גַּעַנוּמָן אַזְאָזָחָ כְּחִיחָדְכָוָר! אָוֹן טָאָמָעָר מִינְיָטָ אַירָדִי, אָוֹן זַי הָאָט מִיר עַפְּעָם
גַּעַנְטָמְפָּעָרְטָ דָּעַרְוִוָּף? אַסְוָרָ! גַּעַזְעָסָן אָוֹן גַּעַסְקָוָטָ אָוֹן גַּעַד
קוֹקָט... ווֹאָס הָאָט גַּעַקָּאָנָט בָּאַטְיָיָטָן דָּעַרְדָּאָזְיָקָעָר קוֹקָ? דָּעַרְדָּאָזְיָקָעָר
קוֹקָהָאָט גַּעַקָּאָנָט בָּאַטְיָיָטָן: „אַירָדִי מִינְיָטָ עַס מִיטָם אָן אַמְתָה? עַס גַּלְיוּבָט זַיךְ
מִירָעָפָעָ נִיטָן!... אַדְעָרָה: „אַיךְ וְעַל מִיךְ אַיְבָּעָרְלִוְיָגָן!... אַדְעָרָה: „לְאָזְטָ
מִיךְ צָוְרוּוּ!... אַדְעָרָה גַּאָרָה: „יְוָסָפָּ!... אַיךְ פְּאָרְשָׁטְיָיָט? נִיטָם „יְוָסָפָּ“, נִארָה:
„יְוָסָפָּ!...“
וּוֹאָס פָּאָר אַפְּנִים אַיךְ האָבָּאָלִין נִאָכְדָּעָם גַּעַהְאָט באָ זַיךְ אַלְיָין אַיזְנָאָךְ
אוּגִינְן — מַעַן שְׂוִין מִבְּנִין שְׂוָנָאִים הָאָבָּן אַזְאָזָחָ יְאָרָ!... אַיךְ האָבָּאָלִין
טָעַג דָּוּרְכָּאָנָגָן מִיךְ גַּעַשְׁמָט ווּיְוָיָּן זַיךְ פָּאָר דִי אַוְיִינְגָּן... אָוֹן אַנְבָּא אַיזְנָאָךְ

מיר אפּן האַרְצָן גַּעֲוִעָן אָזְוֵי ווַיסְטַ, נְלִינְךָ ווַיַּאַיךְ ווְאַלְתָּ מִיר פִּילְּוֹ דָא
פָּאר אַ שְׁטוּסָל חַיְבָ אַינְעָם אַומְגָלִיטַ, ווָאַסְ זַי אַיְוַ גַּעֲשָׂעָן... ווַיַּפְּלֵל אַיךְ
הַאָבָ מִיר גַּיְשָׁת גַּעֲמָוְשָׁעָטַ, אַיךְ זַאַל אַיְם אַרוּסִישָׁלָאנְן פָּוֹן דַּי גַּעֲדָאַנְסָעָן,
פָּאַרְגָּעָסָן אַיְם, אַטְ דַּעַט יַוְסָּפָן — אַומְעַנְלָעַר!... אַיר דַּאְרָפְטַ ווַיסְטַ, אָז
5 אַיךְ פָּוֹן חַלְמוֹתַ הַאַלְטַ נִיטַ, פָּאר מַתִּים הַאָבָ אַיךְ קִיּוֹן מְרוֹאָ נִיטַ, אָזְנַ
איָן כְּשׁוֹפְגַּלְיַיבָ אַיךְ נִיטַ, נַאֲרָ אַיךְ שְׁוֹועֵר אַיְךְ בְּנָאָמְנוֹת, סְאַיְוַ נִישָׁת
אוּוְעַקְגַּעַנְגַּעַנְגַּעַן דַּי נַאֲכָטַ, עַר זַאַל נִיטַ קַוְמָעַן מִיד צַוְ לְהַלְמָן, יוֹסְפָ הַיִּסְטַ
עַמַּ, מִיר נִיטַ אַוְיְפּוּעַקְן אָוֹן בָּאַוְיְנַזְן מִיטַ דַּעַרְ הַאָנְטַ אַפְּנַן הַאַלְרָזַן, אָז
סְאַיְוַ בָּאַ אִים, נִיטַ אַיְן מְעַן מַאַמַּ, אַרוֹם אָוֹן אַרוֹם הַאַלְדוֹן אַ בְּלַוְועֵר
10 צִיְכַן... ווַיַּמְיַינְטַ אַירַ, אַ חַלְמָן הַאַטָּ עַפְעַם אַ מְטַשְׁוֹתָ? אַיךְ ווַיַּסְ אַ
פָּאַקְטַ, ווָאַסְ מַהְטָּמָאַ זַיְגַּעַטְרָאַפְּן אַמְּאַל מִיטַ מְיַינְעַם אַ פְּעַטְעַר... נַאֲרָ נַאֲ-
רִישְׁקִוְתַן! אַיךְ הַאַלְטַ נִישָׁתַ פָּוֹן חַלְמוֹתַ!... אַיךְ בֵּין גַּלְמָט אָזְוֵי גַּעֲוָעָן
צַעְדְּרִוְתַ, פָּאַרְלָאַרְן דַּעַט אַפְּעַטְיַט צֻוְמַעַן עַסְןַ, אַוְפְּגַּנְהָעָרְטַ שְׁלַאַפְּפַן... פָּאר
15 פָּחַד מַיְינְטַ אַירַ? נִיְוַן! נַאֲרָ אַ בָּאַקְאַנְטָעַרְ מַעַנְטַשְׁ, גַּעֲוָעָן מִיטַ אִים ווַיַּפְּלֵל
מַאַל בָּאַ אַיְוַן טַוְשַׁ — אַירַ פָּאַרְשְׁטִוְתַ? הַאָבָ אַיךְ מִיר מַיְישָׁב גַּעֲוָעָן,
וַיַּוְיַדְגַּת אַירַ, ווָאַסְ סְ'וּעַט זַיְוַן ווּעַט זַיְוַן — בְּהַאָבָ מִיר אַגְּנַעַנוּמָעַן מִיטַ
הַאַרְצָן אָוֹן הַאָבָ גַּעֲטָאַן אַ נִיְאַצְוּעַשְׁ אַהֲיַן, נְלִינְךָ צַו זַיְוַן דַּעַרְ רַעַטְמַאַ
רָאַצְיַעַ אַרְבִּיןַ.

אַיךְ סָוֵם צַו נִיְוַן אַיְן דַּעַרְ רַעַטְאַרְצִיַּעַ? ווּעַרְ מִיר רַעַטְאַרְצִיַּעַ?
20 ווָאַסְ מִיר רַעַטְאַרְצִיַּעַ? עַמְּ הַיְבַּט זַיְגַּעַטְרָאַפְּן דַּי נַאֲרָ נִיטַ אָז — אַוְיַסְגַּעַטְרִיקַנְטַ
דָּאַס אַרְטַ אַפְּיַוְלַן! ווֹ אַיְוַ אַהֲיַגְעַטְוּמָעַן דַּי נַאֲרָ נִיטַ אָז — אַרְיַסְגַּעַטְ
פָּאַרְן שְׁוַיְן פָּוֹן עַטְלַעַכְעַטְעַן!... ווָאַסְ הַיִּסְטַ אַרְיַסְגַּעַטְפָּאַרְן?... אַרְיַסְגַּעַטְ
פָּאַרְן הַיִּסְטַ אַרְיַסְגַּעַטְפָּאַרְן?... אַיךְ טַו אַ קְלַוְגָּאַן אַיְן הַוִּוְיַף אַרְבִּיןַ, אַ
לוֹיְפְּ-אַרְבִּיןַ צֻוְמַעַן בָּעַלְ-הַבִּיתַ: „וֹוֹ אַיְוַ אַהֲיַגְעַטְוּמָעַן דַּי רַעַטְאַרְצִיַּעַ? ווֹזַ
25 הַזְּנַיְן אַיְוַ זַי אַרְיַבְגַּעַטְפָּאַרְן?“ אַ נְעַטְקִעְרַטְ טַאגַן — קִיְנְעַר ווַיַּסְ נִיטַ,
קִיְנְעַר קָאַן מִיר נִישָׁת זָאַן, ווֹהַיְהַ! הַיְבָ אַיךְ דַּאֲרָ אָז מַסְתָּמָא צַו פִּיעַרְן,
וַיַּוְיַדְגַּת אַירַ, אַרְבִּיןַ אַיְן דַּעַרְ אַמְבִיצְיַעַטְ. אָוֹן אַיךְ, אָז אַיךְ טַו אַ קְוִמַּ
אַרְבִּיןַ אַיְן דַּעַרְ אַמְבִיצְיַעַטְ, אַיְוַ סְכַנְתִּ-נְשַׁפְתָּוֹתַ! אַיךְ בֵּין אַרוֹמְגַעַלְאַפְּן, שְׁוֹועֵר
אַיךְ אַיךְ, ווַיַּאַמְבִּין אַרְבִּיןַ, אַוְיַסְגַּעַטְזַעְוַעַן ווּדַי ווּעַלְתַ הַאַטָּ אָז עַפְ... אָוֹן דַי
„יַעֲקַעַלְעַךְ?“ ווַיַּאַפְ צְרַדְחַכְעַסְ, אַיךְ זַאַלְטַ זָאַן, בָּאַטְשַׁ אַיְוַן „יַעֲקַעַלְעַךְ“
30 אַפְ אַרְפּוֹהַ!... בֵּין אַיךְ אַוְעַמְ אַיְן פָּאַלְצִיְיַחְדָּקָר וּדְרוֹשָׁ זַיְוַן, מַאֲכַןְ אַ
„סְפַּרְאַזְוּקָעַ“ הַיִּסְטַ עַמְ... נַעֲקָוְמָעַן אַיְן פָּאַלְצִיְיַ, טָוַט מַעַן מִיר אַ נְעַמַּ
אוֹיְפַ: „טְשַׁטְאַ נַאֲדָאַ?“ זַאַן אַיךְ: „דָאַס אָוֹן דָאַס, אָזְוֵי אָוֹן אָזְוֵי, ווַיַּסְ אַיְוַן

[35]

אַהֲרֹן גָּעֻלְמָעֵן דִי רַעֲסַטָּאָצְיָעֶן?... פַּרְעָנֶט מַעַן מִיךְ: „וְוַאֲסָעָר רַעֲסַטָּאָצְיָעֶן?“ זָאנַ אַיךְ: „דִי אָוָן דִי.“ פַּרְעָנֶט מַעַן מִיךְ: „אַפְּ וְוַאֲסָמָךְ אַיךְ זַיְעַן?... אַוְר פָּאַרְשָׁתִיטִיט — זַאֲל אַיךְ זַיְיָ גַּיְעָן דַּעֲרָצִילָן, אַפְּ וְוַאֲסָמָךְ אַיךְ דַּאֲרָחָה זַיְעַן?... שָׁוּוֹינְג אַיךְ דַּאֲרָחָה. פַּרְעָנֶן זַיְיָ מִיךְ נַאֲכָמָאל אָוָן נַאֲכָמָאל, אַיךְ זַאֲל זַיְעַן זָאנַן, אַפְּ וְוַאֲסָמָךְ אַיךְ דַּאֲרָחָה זַיְעַן?... וְוַאֲסָמָט טַוְג אַיךְ, אַיךְ הַאֲבָב מִיר 5 בעַקְוּיפָט, וְוַיְיָ זָאנַט אַיר, מַפְטִיר... נַוְנוּן, אַיךְ הַאֲבָב עַם נַעֲהָט אַ לְוִיְּ פָעַנְישָׁן! דַּעַר דָּרוֹחַ הַאֲטָמַט מִיךְ גַּעֲטָרָאָן!... בָּאַטְשָׁן, אָז מַעַן וּוֹלְ צְרוּיקָן, וְוַאֲסָמָט אַיְגָנְטָלָעָן, הַאֲבָב אַיךְ גַּעֲהָטָמַט מַוְרָאַ צָו הַאֲבָנָן, אָז סְרִיחָכָל בֵּין אַיךְ דַּאֲרָחָה נַאֲרָא אַיְגָנְגָרָמָאן אַ סְוּחָר, מִיטָּט אַ שְׁטִיקָל נַאֲמָעָן, אָוָן אַ שְׁיַינְגָר פָּאַרְדִּי 10 דִּינְגָר, אָוָן אַ קָּרְבָּל אַיְזָן בְּלָאַטְעָן, אַיְטָאָמוֹ פָּאַדְאַבְנָעָן?... אַיךְ אַיְן אַזְׁעַלְכָעָן עַסְקִים מִישָּׁ מִיךְ נַיְשָׁטָן וְוַיְיָ זָאנַט אַירָן: „נַיְעַ וְעוֹשֵׂי טַשְׁעַסְנָאָקָן — אָז מַעַן עַסְטָן נַיְטָ קִיְּין קְנָאָבָל, הַיְיִסְטָט עַמְּ...“ נַאֲרָ וְוַאֲסָמָט דַּעַן? אַיךְ הַאֲבָב עַם פִּינְטוֹן! אַיךְ פָּאַרְשָׁתִיטִיט? אַיךְ הַאֲבָב עַט פִּינְטוֹן — אָוָן שְׁוִין!... אַיךְ הַאֲבָב מִיר פָּאַרְדִּי שָׁאַלְטָן, זָאנַ אַיךְ אַיְדָן, דָּאמַס גַּעֲבִין. נַא דִּיר אַ רַעֲסַטָּאָצְיָעָן! נַא דִּיר אַ 15 מִידָּלָן! נַא דִּיר אַ יּוֹסְפָּן!... אַיךְ וְוַאֲלָט שְׁוִין אַלְיוֹן גַּעֲוָאָלָט וְפָאַרְגָּעָן, אָוָן אַ סְוּפָן. אַיְזָן אַבְּעָר, וְוַיְיָ אַוְיָף צּוֹלְהָבָעִים, קְרִיכָט וְזַיְמָרָן אַרְוִוִּים פָּוּן קָאָפָן! נַאֲרָ עד הַיּוֹם שְׁטִיטָט וְזַיְמָרָן פָּאַרְטָעָלָן, וְוַאֲסָמָט שְׁעַמְּדָרִיטָן, מִיטָּט דִי שְׁיַינְגָעָן קָאָרְשָׁן-אָוִינָן, וְוַאֲסָמָט קוּוִיקָן, מִיטָּט קְלִינְגָעָם לִיְפָלָן, וְוַאֲסָמָט קוּקָט אַרְיוֹאָף, מִיטָּט דִי חַזְּנִירְבָּלָעָן, וְוַאֲסָמָט בְּעַטְן זַיְדָן: נַא, קַושְׁ מִיךְ, אָוָן מִיטָּט גַּעֲלָעְכְּטָעָרָל, וְוַאֲסָמָט צְעַנְיִינְטָזִיךְ אַיְן אַיְטָלְעָבָם אַבְּרָ... אָוָן 20 אַפְּטָמָאלָן מַאֲכָט זַיְדָן בְּאַנְאָכָט, אָז אַיךְ הַאֲלָט אַיְן רַעֲכָטָן שְׁלָאָה, הַעַר אַיךְ אַיר קָוָן: „יּוֹסְפָּן! יּוֹסְפָּן!...“ כָּאָפָן אַיךְ מִיךְ אַוְיָף אַיְן אַ קָּאָלָטָן שְׁוּוֹיָס. וְוַאֲדָרָעָם קְוִים דַּעֲרָמָאן אַיךְ מִיךְ אָזָן אַיר, אַזְׁוִי קְוָמָט מִיר בְּאַלְדָן אַוְיָף דִי גַּעֲדָאָנְשָׁעָן עַר...
25

וְעַט אַירָן? אַיךְ וְוַאֲרָט נַיְטָ, בֵּין אַיר וְוַעַט זַיְדָן גַּעֲבָן אַ טַּוָּאָגָן גַּעַם צָוָם זַיְנָעָר; אַיךְ וְוַיְיָ אַלְיוֹן, אָז אַלְצָדִינְגָן אַפְּ דַּעַר וְוַעַלְתָּמָן מוֹזָהָבָן אַ סְוּפָה... חַאֲטָמָט נַאֲרָ פִּינָּן פָּאַרְאִיבָל נַיְטָ, וְוַאֲסָמָךְ אַיךְ הַאֲבָב בָּא אַיךְ צְוֹנְעָנוּמָעָן אַ בִּיסְלָ צְוֹפִילָ צִיְּטָמָט, אָזָן גַּיְטָמָט מִיר אַיעְנָר הַאֲנָטָן, אָז אַלְצָדִינְגָן, וְוַאֲסָמָךְ בָּא אַיךְ אַבְּרָאָדָעָן דָּא דַּעֲרָצִילָט, וְוַעַט דָּאמַס בְּלִיְבָן צְוֹוִישָׁן אַוְנָדוּ בְּיִירָן, וְוַיְיָ זָאנַט אַירָן:
30 קָאַנְסְּפִירְיוּשָׁן...
אַרְדִּיעָן!

געשיכטע נומער איזינג

קאנקונדעןטן

תמוד, סאמע איזן דער רעכטער בהלה, ווען יידן שטופן זיך, דער אידין, דער ארוים, און מע שלאנט זיך איזן וואנגן פאר די ערטער, ווי, ג'הבדיל, איזן של פאר הקפות — פונקט דעםאלט זינגען זיך דא. זיך בידיע: ער און זיך.

ער — א שווארצער, א גראבער, א צבעורשעטער, מיט א בעלמע אפ איין אויג. זיך — א רויטע, א דארע און א געשטופלטען. בידיע אפגען ריסן, אפגענשליסן, בידיע מיט געלאטעט שייך איזן בידיע מיט איינע און דיבער, געלבע טחוורה: ער א קוויש, זיך א קוויש; ער מיט געלאלקטענע קויד לעתשליך, הארטע איעער, פלאשליך מיט געלצערוואסער און מאראנצן, זיך אויך מיט דיבער געלאלקטענע קוילגעטשליך, הארטע איעער, פלאשליך געלצערוואסער און מאראנצן.

אמאל מאקט זיך, אז ער האט איזן קוויש סקארכומוטשן מיט רויטע וויננשַׁל, שווארצע קארשן אדרער גריינע עסיקזויירע ווינטוריובן. דעםאלט קומט זיך אויך מיט דיבער רויטע וויננשַׁל, שווארצע קארשן אדרער גריינע עסיקזויירע ווינטוריובן.

און בידיע קומען זיך תמיד איזן ציטט, שטופן זיך דורך איזן איזן טיר פון וואנגן און רידין בידיע אפ איין לשון, נאך מיט א באזונַה דערער אוישפראך. ער — אכימל יאדישליווע, און א רייש, וויה, צעד גאנגען, ווי און א צוונג. און זיך — שעפֿעליאווע, דווסא א פול מועל מיט צוונג.

אפשר מײַנט אַיר, אָז זַיְיַ שְׁמַינִין זַיְיַ מִיט דֵי מַקְהִים, קַאנְקוּרִירָן,
וְאַרְפָּן דָעַם מַארְקָן חַלּוֹלה. דָעַר פְּרִינוֹ אַיז בָּא זַיְיַ אַיְינַ פְּרִינוֹ. וַיַּעֲדַנְגַּנְגַּן
צָעַקְאַנְקוּרְעַנְצָא בַּאַשְׁטִיטָן נַאֲרָא אַין דָעַם, וּוּעַר פָּוֹן זַיְיַ רַוְפָט
אַרְדוֹיִס מַעַרְבָּה מַנְוָת. בִּידְרָעַ בַּעַטְנוֹ זַיְיַ בָּא אַיְיךְ, אַיר
וְאַלְטָה רַחְמָנוֹתָהָאָבָן אָפָּה זַיְעַרְעַפְּנָה קִינְדָּעַרְעַיְתָהָמִים (בָּא אַיְם פִּינְפִּינְסִיְּנִי
דָעַר יְתָהָמִים, בָּא אַיר פִּינְפִּינְסִיְּנִי כִּינְדָּעַר יְתָהָמִים). בִּידְרָעַ קָוָקָן זַיְיַ אַיְיךְ אַין דֵי
אוֹגִינְגַּן אַרְטִין, שְׁטוֹפָן אַיְיךְ זַיְעַרְעַפְּנָה גַּלְעִיד אַיז פָּנִים אַרְטִין אָוֹן רִידָן
אַיְבָּעָר אַיְיךְ אַזְוִי לְאַנְגָּן, אָז — צַיְיַ אַיר דָּאַרְפָּט, צַיְיַ אַיר דָּאַרְפָּט נִישְׁט —
אַיר מַוּזָּט עַפְּעַם קְוִיפָּן.

10 נִשְׁטָה מַעַרְעַמָּה, וּוּאַסְפָּן פָּוֹן זַיְעַרְעַפְּנָה רִידָן מִיט זַיְעַרְעַפְּנָה וּוּיְוַעַנְעַן מִיט זַיְעַרְעַפְּנָה
בַּעַטְנוֹ זַיְיַ וּוּרְטָה אַיר אַבְּיָסְלָ פָּאַרְטּוּמָלָט. אַיר וּוּיְסָט נִימָט, בָּא וּוּמְעַן
אַיר וְאַלְטָה קְוִיפָּן: בָּא אַיְם, צַיְיַ בָּא אַיְרָה? פָּאַלְטָה אַיר מַסְתָּמָא אָפָּה אַן עַזָּה
אוֹן וּוּלְטָה גַּעַבָּן צַוְּלִיוֹן בִּידְרָעַן, לְאַזְוִי זַיְיַ אַיְיךְ נִימָט:
— קְוִיפָּט אַיר, רְבָּה יְהָדָה, דָּאַרְפָּט אַיר קְוִיפָּן בָּא אַיְינָם. אָפָּה צַוְּוִי
15 חַתּוֹנוֹת טָאַנְצָט מַעַן נִשְׁטָה!

וּוּלְטָה אַיר זַיְן אַעֲלַיְוָשָׁר, קְוִיפָּט אַיְין מַאל בָּא אַיְם, דָּאַס אַנְדָּעָרָע
מַאל בָּא אַיר. וּוּרְטָה אַיר אַוְסְנָעוֹזְיָדָלָט אָפָּה אַלְעָ וּוּתָן:
— רְבָּה יְהָדָה מִיט וּוּאַס בֵּין אַיר אַיְיךְ עַפְּעַם הַיְנָטָה נִימָט גַּעַפְּעָלָן אַיְן
שְׁלִיוּרָה?

20 אַדְרָעָר אַזְוִי:
— רְבָּה יְהָדָה עַרְשָׁט יְעַנְעַן וּוֹאַךְ הָאָט אַיר בָּא מִיר גַּעַקְוִיפָּט אַזְוִי הָאָט
זַיְיַ, דָּאַכְטָמָיר, נִימָט גַּעַסְמָט אַזְוִי נִימָט דָּעַרְוּאַרְגָּן אַוְיךְ?...
פָּאַלְטָה אַיר אַרְטִין אַיְן „מַאֲרָאָלָה“ אַזְוִי הַיְבָטָזִי אַזְוִי זַאֲגָן מַסְרָה, אָז
יְעַנְעַרְעַר הָאָט אַיְיךְ אַנְשָׁהָה, יְעַנְעַרְעַר דָּאַרְפָּט אַיְיךְ לְעַבָּן, וּוּיְ דָעַר דִּינְטָש
זַאֲגָנָה, „לְעַבָּן אַזְוִי לְעַבָּן לְאַסְטָעָן“. בַּאַקְוּמָט אַיר דָּעַרְוִיָּה אַתְּ שְׁבָוְתָה,
ニִשְׁטָה אָפָּה דִּינְטָש, נַאֲרָד דָוּקָא אָפָּה פְּרָאַסְטָמָט יְהָדָה, אַפְּלוּ אַתְּ בִּיסְעָלָע פָּאָרָה
שְׁטָעָלָט, נַאֲרָד נַאֲנָץ פָּאַרְשָׁטָעַנְדָּלָע:

— פָּעַטְעָרָה! מִיט אַיְן דָּאַס אָפָּה צַוְּוִי וּרוֹדְוִים פָּאַרְטָמָעָן נִשְׁטָה!...
יאָ, אַט אַזְוִי אַזְוִי עַמָּה, לִיכְבָּרֶר פְּרִינוֹתָן יְוַצָּא זַיְן פָּאַרְטָא אַזְוָלָט
אַיר קַיְינְמָלָן נִימָט וּוּלְלָן — עַמָּה וּוּטָא אַיְיךְ נִימָט גַּעַרְאָטָן, אַזְוִי וּוּרְעָן אַז
דוֹדָאָשְׁלָוְמָנִיךְ זַאֲלָט אַיר זַיְקָרְזִיךְ אַיְינְמָלָן נִימָט פְּרָזָוֹן — עַמָּה וּוּטָא אַיְיךְ
אוֹסְפָּאָלָן בָּאַקְאָם. אַיְיךְ וּוּוּסָם פָּוֹן מִינָן אַיְגָעָנָעָרָד פְּרָאַקְטִיךְ. אַיְיךְ זַאֲלָט

אייך דערציאלית וועונַ דעם אַ שִׁינְעַנְשִׂיכְטָעַ, ווי אַזְוֵי אַיךְ בֵּין אַמְּאַל
געווען אַ נָּאָרֶר, אַיךְ האָב מִיר אַרְעִינְגְּנָאַלְיִינְטָן צֹוִישָׁן אַ פָּאַרְפָּאַלְקָן, גַּעוֹאַלְטָן
מַאֲכָן שְׁלוֹם, אָוָן דָּרָר שְׁפִּיחָן אַיזְנָעָוּן — אַיךְ האָב גַּעַכְאָפְטָן אַפְּנָעַד
שְׁנִיטָּעָנָה יָאָרָן פָּוֹן מִינְן אַיְגָן ווּוִיבָּ. אַיךְ האָב אַבְּעָרָ מַוְּאָן מִישָׁן אַיְוָן
גַּעַשְׁכִּטָּעַנְעַ אַיְן דָּרָר אַנְדָּרָעָה, אַיךְ זָאָל נִישְׁתָּאָוּעָקָן אַזְנִיטָּ
אַפְּיוֹלָן אָוָן גַּעַשְׁפָּט טְרַעְפָּט זָאָר אַפְּטָמָאָלָן, אָזְ מַעְלָיְנְטָפָּאָר אַיְינְעָם אַיְן
אַרְטִיקָּל אָוָן יָיְדָן רַעַדְתָּ מַעְן גַּאֲרָהָאַצְּקָלָאָעָזָן, אַפְּן הַיְמָל אַ יָּרִידָן... הַכָּלָן,
מִיר קָעָרָן זָאָר אָוָם צָו אַונְדוֹזָעָר גַּעַשְׁכִּטָּעַן.

איַיְנָמָאָלָן, גַּעַוְוָן אַיְוָן דָּאָס אַסְּיָּעָנְצִיּוֹתָן, אַיְן אַ רַּעַנְגְּדִיקָּן טָאגָן. דָּרָר
הַיְמָל אַיְוָן גַּעַוְוָן ווּיְנָעָנְדִיקָּן, דָּי עָרָד — ווּיסְטָן אָוָן פִּינְצְּטָעָרָן, אָוָן דָּי
סְטָאַנְצִיעָן פּוֹלְאָזְן-פְּאַלְיָ מִיטָּמָעָנְשָׁן. פָּאַסְּאָזְוִישָׁרָן אַרְטִיןָן, פָּאַסְּאָזְוִישָׁרָן
אַדְוִוִּים. אַלְעָ לְוִיפָּן, אַלְעָ שְׁטוּפָן זָאָר. אָוָן יָיְדָן, גַּעַוְוִינְלָעָךְ, מַעְרָ פָּוֹן אַלְעָדָן
מַעְרָ יָאָנְטָן זָאָר, מַעְרָ קְרִיכְטָן אַיְינְסָן אַיְבָּעָרָ דָּאָס אַנְדָּרָעָה, מִיטָּמָעָדָרָ
דָּאָנְעָם, פְּעַקְלָעָךְ אָוָן בַּעַטְנָעָוָאנְטָן. אַ גַּעַשְׁרָעָם, אַ לְיָאָרָעָם, אַ גַּעַפְּלָעָרָעָן
אוֹן סָאָמָעָ אָוָן דָּרָר רַעַכְטָעָר הַוּשְׁטָשָׁע — עָרָ אָוָן זָיָן. בִּידְעָ אַנְגָּלָלָאָדָן
מִיטָּעָמָנוֹאָרגָן, ווי תְּמִידָן. בִּידְעָ שְׁטוּפָן זָאָר אַיְוָן טִיר אַרְטִיןָן, ווי
תְּמִידָן. פְּלָוְצָעָם... ווּאָסָם הַאֲטָמָט זָאָר גַּעַטְרָאָפָּן? בִּידְעָ קְוִישָׁן לְגַנְגָן אַפְּ דָּרָר
עָרָה. דָּי קוֹילְעַטְשָׁלָעָךְ מִיטָּר דָּי אַיְעָרָ מִיטָּר דָּי פְּלָוְצָעָם זְעַלְצָעָרוֹאָסָעָר
מִיטָּר דָּי מַאְרָאָנְצָן ווּאַלְגָּעָרָן זָאָר אָוָן דָּרָר בַּלְאָטָעָן, אָוָן אַ מִשְׁמָאָשָׁן פָּוֹן
גַּעַשְׁרִיעָן, קוֹוִיטְשָׁעָרִיעָן, טְרָעָרָן אָוָן קְלָהָוָת נִיסְטָן זָיָן צְוֹנוֹיָה אַנְיָאָנוֹנָם
מִיטָּן גַּעַלְעַכְטָעָרָ פָּוֹן דָּי קָאַנְדָּקָטָאָרָן אָוָן מִיטָּן רַעַשָׁן אָוָן מִיטָּן טּוֹמָלָ פָּוֹן
דָּי פָּאַסְּאָזְרָן. עַס קְלִינְגָּטָן אָוָן עַס פְּיָפְטָן. נָאָר אַ מִינְגָּטָן — אָוָן מִיר
פָּאָרָן.

אַיְן ווּאַנְגָּן אַיְוָן אַ גַּעַרְעַדְרִיעָן. אַחִינְדְּבָּנְיְרִישָׁרָאָל שְׁמוּעָן זָיָן דָּרָהָן,
לְוּפְטָעָרָן דָּי שְׁפָרָאָךְ. אָוָן דּוּקָאָ אַלְעָ מִיטָּמָאָלָן, ווי דָּי ווּיְבָעָר אַיְן שָׁוֹלָן
אַקְדָּרָן ווי דָּי גַּעַנְדוֹז אַפְּן יָרָה. עַס אַיְוָן שְׁוּעָרָ צָו כָּאָפְן דָּעַם תָּחָרָ, דָּעַם אַיְנָדָן
הַאֲלָטָן. סִירָן בָּאַזְוּנְדָּרָעָ פְּרָאָזָן.

— אַ גַּעַרְעַטָּ אַפְּ גַּעַלְעַכְטָעָנָה קוֹילְעַטְשָׁלָעָךְ.

— אַ פָּאַנְדָּרָם אַפְּ אַיְעָרָן.

— ווּאָסָם הַאֲטָמָט עַר גַּעַהָאָט צָו דָּי מַאְרָאָנְצָן?

— ווּאָסָם פְּרָעָנְטָ אַירָן? — עַשְׁוִי!

— ווּפְלָ שְׁאָצָט אַירָן דָּעַם הַזּוֹקָן?

5

10

15

20

25

30

— אַ מְצֻוֹה, לְאֹזֶן זַיִ נִישְׁתָּ קְרִיכָּן, נִישְׁתָּ אַיְנְעָסָן זַיִד אֵין דַי
בִּינְעָר אַרְטִינְ!

— וּוֹאָס זַאֲלָן זַיִ נַעֲבָּד טַאָז? אַ יַּד זַוְכָּט פְּרָנְסָה.
— כָּאַכְאָכָּא! — רַוְפָּט זַיִד אָן אַ גַּעֲדִיכְטָע בָּאַסְאָוּע שְׁטִימָע. —

5 יִדְיָוּשׁ פְּרָנְסָות!

— יִדְיָוּשׁ פְּרָנְסָות? — לְאֹזֶט זַיִד הָעָרָן אַ יוֹנְגָּ קְוָלְכָּל מִיט אַ
קְוָוִוְשׁ, — אַיר הָאָט שְׁעַנְעָרָע פְּרָנְסָות? גַּיט זַיִי אַהָעָר.
— יוֹנְגְּעַרְמָאָן! נִישְׁתָּ צַו אַיְיךְ דַּעֲדָת מַעַן! — דַּוְנְעָרָט דַי בָּאַסְאָוּע
שְׁטִימָע.

10 — נִישְׁתָּ צַו מִיר רַעֲדָת אַיר? אַיר דַּוְיָד אַבְּעָר צַו אַיְיךְ — אַיר
הָאָט שְׁעַנְעָרָע פְּרָנְסָות? אַיאָ, אַיר שְׂוּוּינְגְּ? וּוֹאָס שְׂוּוּינְגְּ אַיר?

— וּוֹאָס וּוֹיל פּוֹן מִיר אַט דַעַר יוֹנְגְּעַרְמָאָן?

— וּוֹאָס זַאֲלָן אַיר וּוּלְעָן? אַיר זַאנְטָה: יִדְיָוּשׁ פְּרָנְסָות — זַאנְ אַיר:
אַדְרָבָה, אַיר הָאָט שְׁעַנְעָרָע? גַּיט זַיִי אַהָעָר.

15 — גַּעֲפָלָט אַיְיךְ אַבְּסָל אַ פְּרִוְטְשְׁעַפְּטָעָ?

— שָׁאָט, יִדְןְ! זַאֲלָן זַיִן שְׁטִיל, אַט אַיּוֹ זַי דָא.

— וּוּעָרָ?

— זַי אַלְיוֹן, דָאָט וּוּיְכָל פּוֹן דַי אַנְכְּבִּיסְנָס.

— וּוּוֹ אַיּוֹ זַי, דַי יְפָהְפִּיה, וּוּוּ? — אַט אַיּוֹ זַי,
20 אַט אַיּוֹ זַי, אַ!

אַ גַּעֲשְׁטוּפְּלָטָע, אַ דְוִוְטָע, מִיט גַּעֲשְׁוֹאַלְעָנָע אַוְיָגָן פּוֹן גַּעֲוָיָן, שְׁטוּפָט
זַי זַי דָּרְךְ מִיטָן לִיְדִיקָן קוֹיְשׁ צְוּוִישׁ עֲלָם, זַוְכָּט אַ פְּלָאָזִי, זַעַצְט
זַיִד אַזְוּעָק אַפְּ דַעַר עֲרָד, אַפְּן אַיְבְּרָעַנְסָעַרְטָן קוֹיְשׁ, בָּאַהָאָלָט דַי פָּאָרָד
שְׁוֹאַלְעָנָע אַוְיָגָן אַיְנָעָם צְעָרִיסָעָנָע שַׁאֲלָן וּוּיְנָט זַיִד שְׁטִילְעָרְהָיוֹת.

25 אַ מַאְדָנָע שְׁטִילְשְׁוּיָגָן וּוּרְטָט מִיט אַמָּלָא אַיּוֹ וּוּאַנְגָּן. אַוּסְגְּעַנְגָּן
נָעַן דַיְיד. אַפְּגָנְנוּמָעָן לְשָׁוֹן. נָאָר אַיְנָעָר כָּאָפְט זַיִד אַוְיָפְט אַוְנָאָן. אַוְנְגְּעַנְגָּן
אַן צָוּמָע עַולְמָע מִיט אַ גַּעֲדִיכְטָע בָּאַסְאָוּע שְׁטִימָע:

— יִדְןְ! וּוֹאָס שְׂוּוּינְגְּ אַיר?

— וּוֹאָס זַאֲלָן מִיר שְׂרִיעָעָן?

— מַעַ דָּאָרָף אַיר עַפְּעָם מַאֲכָן.

30 אַ שְׁיָנָע מַעְשָׁה! וּוּיְסָט אַיר, וּוּעָר דַעַר אַיְנָעָר אַיּוֹ? דּוּקָא אַט
יַעֲנָר, וּוֹאָס הָאָט נַאֲרוּוֹאָס גַּעֲלָאָכָט „כָּאַכְאָכָּא, יִדְיָוּשׁ פְּרָנְסָות“. אַ

[40]

מַדְנֵר נְפֵשׁ מִיטָּ אַמְדֵנָע הַיְטָל אָפָן קָאָפָן. אַ מִין קָאַשְׁקָעַטָּ מִיטָּ אַ נְלִיבָן גַּלְאַנְצָנְדִיכָּן דַּאַשְׁעַט. אָוֹן דַּעֲרָצָו טְרָאנְטָ עַר נַאַר בְּלִוְיעַ בְּרִילְן, אַזְוּוּי, אַזְוַיְוָן אַוְיָן זַעַט מַעַן נִישְׁטָט. נִישְׁטָא קַיְיָן אַוְיָן. נַאַר אַ נָּזָן, אַ פְּלִיוַיְשִׁיקָע, פָּעַטָע, בּוֹלְבָעְוָוָאַטָע נָזָן.

5 נִשְׁטָט לְאַנְגָּן גַּעַטְרָאַכְט, כַּאֲפָטָ עַר אַרְאָפָט דַּעַם פָּאַשְׁקָעַט פָּוָן קָאָפָן, וּוֹאַרְאָפָט אַרְיָין דַּעַר עַרְשָׁטָעָר אַ פְּאָר וּוֹלְבָעָרָנָעָ מַטְבָּעוֹת, אָוֹן נִיְתָ פָּוָן
איַיְינָעָס צָוָס אַנְדָּרָעָן אָוֹן דּוֹנְעָרָט מִיטָּ דַּעַר בָּאַסְאָוּוָר שְׂטִימָעָ:

— גִּיטָּ, יִדְרִישָׁע סִינְדָּעָר, וּוֹיפְּלָ אִיר סָאנְטָ. אַחַד הַמְּרָבָה וְאַחַד
הַמְּמֻעָיט — מַאֲכָתָ רְשָׁיָּ: „דָּאַרְאָוּוֹאַנְנָאָמוֹ קָאָנוֹי וּוֹזְבָּויָ נַעַסְמָטְרִיאָט“.

10 דַּעַר עַולְם הַאָט וִיךְ אַ נְעַטָּאָן צָו דִּי קַעְשָׁעָנָעָם, אַוְיָפְּגָעָפָנָט
דִּי בְּיִטְעָלָעָר, אָוֹן עַס הַאָבָן אַנְגָּהָוִיבָן סְלִינְגָּעָן מַטְבָּעוֹת, אַלְעָרְלִיָּ מַטָּ
בְּעוֹת, זַיְלָבָעָרָנָע אָוֹן קוֹפָעָרָנָע. צְוִוְישָׁן עַולְם זִיצְטָ אַוִיךְ אַיְינָעָר אַסְרִיסָט,
אַ פְּאַצְעָפָט מִיטָּ גַּרוֹיְסָע שְׁטִיוֹלָ אָוֹן מִיטָּ אַזְיָלָבָעָרָנָע קִיְּטָ אַיְבָרָן הַאלְדוֹן;
הַאָט עַר, גַּעַנְעָצְנָדִיק, וִיךְ אַיְבָרָגָעָצְלָמָט אָוֹן אַוִיךְ אַרְיָינָגָוָרָפָן אַ מַטָּבָּעָ.

15 נַאַר אַיְין פָּאַסְאָוּשִׁיר הַאָט וִיךְ אַפְּגָעָוָאָט, נִשְׁטָט גַּעַוְאָלָט גַּעַבָּן גַּאַרְנִישָׁט.
אָוֹן דּוֹסָקָא אַט יַעֲנָהָר, וּוֹאָס הַאָט וִיךְ אַנְגָּנְנוּמָעָן דִּי סְרִיוּדָעָ פָּוָן יִדְרִישָׁע
פְּרָנָסָות. אַ יַוְנְגָעָרָמָן אָז אַינְטָעָלִינְגָּעָנָט מִיטָּ פּוֹכָעָ בְּעַלְעָד, אַ גַּעַל שְׁפִיָּ

צְעָבִיךְ בְּעַרְדָּל, אָוֹן מִיטָּ אַגְּלָדָעָנָעָם פְּעָנָסָנָע. אַיְינָעָר פָּוָן דִּי יַוְנְגָעָלִיט,
וּוֹאָס הַאָבָן רַיְכָע טָאַטָּע-סְמָאָטָע, רַיְכָע שְׁוּעָר-אָוּן-שְׁוּגָעָר, אָוֹן אַלְיוֹן
זַיְגָעָן זַיְ אַוִיךְ אַנְגָּשָׁטָאָפָט, אָוֹן פָּאָרָן דַּרְיָטָע קְלָאָס, וּוֹיְלָ זַיְ וּשְׁאַלְעָוָעָן
עַלְטָ.

— יַוְנְגָעָרָמָן, נִיטָט עַפְעָם אַיְן הַיְטָל אַרְיָין! — זַאַנְטָ צָו אַיְם דַּעַר
נְפֵשׁ מִיטָּ דִּי בְּלִוְיעַ בְּרִילְן אָוֹן מִיטָּ דַּעַר בּוֹלְבָעְוָוָאַטָּעָר נָזָן.

— אַוִיךְ נִיבָּ נִשְׁטָט, — זַאַנְטָ דַּעַר יַוְנְגָעָרָמָן דַּעַר אַינְטָעָלִינָעָט.
— פָּאַרְוּוָסָ?

25 — אַט אַזְוּי, סָאַיזָּ בָּאַ מִיר אַ פְּרִינוֹצִיףָ.

— דָּאָס הַאָבָן אַוִיךְ גַּעַוּוֹסָטָ פְּרִיעָר.

— פָּוָן וּוֹאַנְעָן?

— מַע זַעַט נַאַר דִּי בָּקָעָן, זַיְ דִּי צַיְנָעָר קְנָאָקָן — מַאֲכָתָ רְשָׁיָּ:
„וּוֹיְרָנָא פָּאָנָא פָּאַכְּלִיאָוּוּעָ“...

30 דַּעַר יַוְנְגָעָרָמָן דַּעַר אַינְטָעָלִינָעָט וּוֹעָרָט אַנְגָּעָצָנָרָן, פְּאַרְלִוְרָט אַוְשָׁ
דָּאָס פְּעָנָסָנָע אָוֹן פָּאַלְטָאָזָן אַפְּ דַּעַר בּוֹלְבָעְוָוָאַטָּעָר נָזָן מִיטָּ אַ קְוּוֹטָשָׁ:

— איר זויט אן איננאראנט, א גראבער יונגע, אן עטיהארץ, און א נאכאל, אן עוזות-פנימ דערצוו!

— דענקען נאכט! אבי נישט קיין דבר אחר ביד חזקה שתים.
אזו ענטפערט אים די בולבעוואטנע נאו מיט דער באסאוער שטימע
5 דוקא אין גוטן מוט און נייט צו דער ווינגענדיקער יעדנע מיט די געד
שוואלענע אויגן:

— מומעניאו! טאמער וואלט געווען געונג צו ווינגען? איר מאכט
אייך נאך קאליע אטען ער שינגען. ניט אהער ביידע זשמעניעם, לאAMDיך
אייך אויסשיטן דאס ביסל קלינגעטל.

10 א מאדנע וויבל! אייך האב געמיינט, איז דערזען איזו פיל געלט,
וועט זיך מסתמא צעגין און צענאנסן ווערן פון ווינטשעוואניעם. עס הייבט
זיך גאר נישט אן. אנסטאט ווינטשעוואניעם, האבן זיך א גאָס געטאן
פון איר מוייל קללוּת. עס האט זיך בא איר געפנט א פאנטאן, א קוואל
פון קללוּת:

15 — איננאנצע ער — ברענן זאל ער האלדו און נאקן, בײַן און ליב
אָפֶן גלייכן וועג, לייבער נאכט! אלצדינגע געט זיך פון אים — געמען זאל
אים די ערדה, ויסער פאטער! ער זאל גאר נישט דערלעבן קומען אהיים,
קומוּן זאל אָפֶן אָמֵיתה-הומה, אָחלירע, אָשרפה, אָמְגַּפָּה, אָן
אויסכָאָפָעַנִישׁ! אָן אויפְּלוּוֹפְּעַנִישׁ! אָן אַינְדָּרָעַנִישׁ! אָן צָנוֹנוּפְּשָׂרָמְפָּעַד
20 נישט!...

רבונו של עולם! פון וואנען געמען זיך בא א מענטשן איזו פיל
קללוּת? א גליק, וואס דער נשט מיט די בלוייע ברוילן האקט איר איבער
אינטימיטן:

25 געהאט צו אייך די קאנדוקטארעס?
דאס וויבל הייבט-אויף אָפֶן אָים די געשוואלענע אויגן:

— איבער אים, דער שלאָס זאל אָים טרעפֶן! ער האט מורה געהאט,
טאָמָעָר כָּאָפֶן אָוָס אָלָעָסָס, נוּיט ער און שטופט זיך אָין וואנָאן,
גַּיְיַ אָיך אָון פָּאָרְכָּאָפֶן פְּרִיעָר, נוּיט ער און האָלָט מִיר צו דעם קוּישׁ פון
הַינְּטָן, גַּיְיַ אָיך אָון מַאֲך אָנוֹאָלָד, גַּיְטַ דָּעָר וְשַׁעַנְדָּר אָון טָוָט אָוָונָק
צַוְּ דַי קָאנְדּוּקְטָאָרָעָס, נַיְעַן דַי קָאנְדּוּקְטָאָרָעָס אָון שִׁיטָּן אָונְדוּ אָוָיס בִּידָע
קוּישׁ אָין דָעָר בְּלָאָטָעָ, צַעַשָּׂאָטָן זָאָלָן וְוּרָן דַי בִּינְגָר זַיְנָע אָזְוִי וְזָאָמָה,

ליבער גאט! איר מעתט מיר גלייבן, איך זאל איזו ריידן מיט, וועמען מיר
 אויז ליב, אז זינט איך האנדל מיט דער דאזוקער סחרה און פאר אפ
 דער ליניע, האט מיך נאך קיינער נישט אונגעדריט, איך זאלט זאנן, אף
 א האָר אַפְּילּוֹן! איך מײַנט, מַחְמָת וּוֹאָסֶן? מַחְמָת נַוטְסִיקְיָוָן? אַזְוֵי פַּילּוֹ
 מַכְהָוָן זָאָל וִיךְ אִים זַעֲצָן, וּוַיְפֵלּ קוֹוַילְעַטְשָׁלָעָן מִיט וּוַיְפֵלּ אַיְיָעָרָעָס
 צַעֲטִילְטָן אַף דער סְטָאָנְצִיעָן! אַלְעָמָעָן, פָּנוּעָם קְלָעָנְסָטָן בֵּין גְּרוּסְטָן,
 מַזְוָן מַעַן פָּאָרְשָׁטוֹפָן דֻּעַם האָלָדוֹן. קְוָמָט דַּעַר טָאגּ, הַיְבָט וִיךְ אָן אָוִיסְטָן
 טַוְילְעָנִישָׁן: דַּעַם אַ קְרָעָנָק, דַּעַם קְדָחָתָן, דַּעַם אַ מְכָה. דַּעַר סְטָאָרְשִׁי קָאנְדָן
 דַּוְקְטָאָר נַעַמְטָן זִיךְ אַלְיוֹן זַיְנָן חָלָק אַנְבְּנִיסָן, וּוֹאָסֶן עָר וּוְלָן, אָן דַּי אַיְרָן
 בְּעַרְיִיקָּעָן קָאנְדְּקָטָאָרָעָס טַוְילְטָן מַעַן אָוִיסָן, וְועַמְעָן אַ קוֹוַילְעַטְשָׁלָן, וְועַמְעָן
 אָן אַיְיָ אָן וְועַמְעָן אַ מַאָרָאנָן. וּוֹאָסֶן דַּאָרְפָּט אַיְרָן מַעַרְעָן? אַפְּילּוֹ דַּעַר גּוֹי,
 וּוֹאָסֶן הַיְזָצָט דַּי אָוִוּוֹנָס, אַ חְלִירָע אִים אַיְן פְּנִים, מַיְוִינָט אַיְרָן, אַיְזָן נַיְשָׁט
 קִיְּזָן בְּעַלְזָן אַפְּ אַנְבְּנִיסָן? אַזְוָאָ מְכָה אִים! עַד שְׂרָעָקָט מִיךְ, אָן טַאָמְעָר
 נַיְשָׁט, וּוֹעַט עַד מִיךְ מַסְרָן צָוָם וּשְׁעַנְדָּאָר. עַד וּוֹיָסָן נַיְשָׁט, אַ קְרָעָנָק אִים
 אַיְזָן דַּי בִּיְנָעָר, אָן דַּעַר וּשְׁעַנְדָּאָר אַלְיוֹן אַיְזָן אַוְיכָן אַן אַוְנְטָעָרְגָּשְׁמִירְטָעָר.
 15 דַּעַם וּשְׁעַנְדָּאָר אַיְזָן מַטְמָא אַלְעָן וּוְאָהָן, אָן קְוָמָט זַוְנְטִיק, מִיט
 אַ פָּאָרְצִיעָן מַאָרָאנָן. אַיְ דָּאָם — קְלִיְבָט עַד אָוִיסָן דַּי גְּרוּסְטָעָן, דַּי
 שְׁעַנְסְטָעָן, דַּי בְּעַסְטָעָן מַאָרָאנָן...
 — מַומְעָנוֹ! — שְׁלָאָגָט אַיְרָן אַיְבָעָר דַּעַר וּוֹאָסֶן מִיט דַּי בְּלוּעָ
 ברְיָוָן, — וּוּדְלִיכָּס אַיְרָן פָּאָרְשָׁטִי נַאָךְ אַיְיָרָעָן גַּעַשְׁעָפָטָן, דַּאָרְפָּט אַיְרָן
 נַיְזָן אַיְן גָּאָלָר.
 — וּוֹאָסֶן רַעַט אַיְרָן? — כָּאָפָט זִיךְ אָרוֹוִים דָּאָם וּוַיְבָלָן, גְּלִינְיךָ וּוּי
 זַי פָּאָרְעָנְטָפָרָט זִיךְ, — קְוִיסְטִיקָוִים וּוֹאָסֶן מַעַן קְוָמָט אָוִיסָן מִיטָּן קְרָן. אָוָן
 אַמְּמָלָל מַאְכָט זִיךְ, אָן מַעַן דָּרְלִיְוִינְטָן דַּי הַוִּוִּיט. מַעַן וּוַעַרטָן בְּדִילְ-הָדָל.
 25 — צַו וּוֹאָסִיזָעָטָוּן אַנְדָּק דַּעַר מַסְחָרָן?
 — וּוֹאָסִיזָעָטָוּן, זָאָל אַיְקָן נַגְבָּעָנָעָן, אָן אַיְרָן האָב פִּינְגָּקִינְדָּרָעָר,
 פִּינְגָּקִילְיָרָעָס אִים אַיְזָן בּוֹיְר, אָנוֹ אַלְיוֹן בֵּין אַיְקָרָאנָק, קְרָעָנְקָעָן זָאָל עַד
 אַיְזָן הַקְּדָשָׁן, לִיבָּעָר גַּנְּאָט, פָּוֹן הַיְנִינָט אָן בָּאָטָש בֵּין אַיְבָעָרָיאָיָר רַאֲשָׁהָדָש
 אַלְוָן, וּוּ עַד האָט גַּעַמְאָכָט אַ תָּל, בָּאָגְרָאָבָן דָּאָם גַּעַשְׁעָפָט, בָּאָגְרָאָבָן
 זָאָל אַיְקָן אַיְסָן! אַזְוָאָ זַיְסָן גַּעַשְׁעָפָט, אַזְוָאָ גּוֹט גַּעַשְׁעָפָט!
 30 — אַ גּוֹט גַּעַשְׁעָפָט?
 — אַ גְּאָלָדָן גַּעַשְׁעָפָט, فְּרָנָסָה בְּשָׁפָעָ. וּוּי זַאָנָט אַיְרָן, מִיט טַעַלְעָרָעָן

אוון מיט ליעפֶל.

— אט נארדוּאָס האט איר געזאנט, מומענֵו, אוֹ מע ווערט ברויל הֶדְלֶן.

— וואס-זושע, מע פֿאַרְדִּינְט, אוֹ מע צעטילט העכער האלב אומַן 5 זיסט דעם קָאנְדוּקְטָאָר אָוֹן דעם סְטָאָרְשִׁי קָאנְדוּקְטָאָר אָוֹן אלע זונטיך דעם וּשְׁעַנְדָּאָר? וואס איז נא מַיר — אַ קְרֻעַנִּיצְיָע? אַ ברוֹנְעָע? צַו נְבִיש נְעַלְתָּאָן?

דרער נפש מיט די בלוייע ברילן אוֹן מיט דער בּוֹלְכָעָוָטָעָר נאָזָה הייבט שווין אָן אַרוֹסִים פֿוֹן די כלִימִין:

— מומענֵו, אַיר מַאֲכָל מיט מִיר זומער אוֹן ווַינְטָר!... 10

— אַיך מַאֲכָל? די צְרוֹת מַיְנָעָמָכְנ, מַאֲכָן זָאָל אַיך אִים אַ טוֹוֶט, ווֹי עָר האט מַיְד אַוּוּקְנְעַסְוּלָט, גַּעַסְוַילָט זָאָל עָר ווֹעָרָן פֿוֹן גַּאַט, אוֹ גַּעַד ווֹעַן אִיז עָר סְרִיחָכָל אַ שְׁנִידָעָר, אַ לאַטְוָטְנִיק, גַּעַשְׁטָשָׁאָכָעָט מִיט דָעָר נְאָדָל אָזָן ווֹי עָס אַיז פֿאַרְדִּינְט, ווֹי זָאנְט אַיר, ווֹסְעָר אַף קָאָשָׁע. האט עָר זִיךְרָאָן מַתְקָנָא גַּעַוּעָן אִין מִיר, דָעָרָעָן, די אָוִינָן זָאָלָן אִים אַרוֹסִים, אוֹן

15 אַיך עָס בְּרוּוִיט, עָסָן זָאָלָן אִים ווּרְעָם, אוֹן הָאַלְטָאָוִים מִיטָן דָאַזְיָקָן קוֹוִיש, קְיוֹן עַיְנְדָהָר, פֿינְפֿ קִינְדָעָר יְתוּמִים, זָאָלָן אִים אִין די אָוִינָן, שְׁטִינְעָנָר אִים אִין הָאַרְצָן, גַּיְתָּ עָר, אַרוֹסְפִּינְיָן זָאָל אִים די פָּאָרָעָן, אוֹן קוֹוִיפְּט זִיךְרָאָן קְיוֹיש, קוֹוִפְּן זָאָל אַיך אִים תְּכָרִיכִים, לִיבָּעָר גַּאַטָּאָן!

20 פְּרָעָג אַיך אִים: וואס אַיז דָאָס? זָאנְט עָר: אַ קוֹוִיש. וואס ווּסְטָטוּ טָאָן, זָאנְג אַיך, מִיטָן קוֹוִיש? זָאנְט עָר: דָאָס אַיְגָעָנָע, וואס דָו. זָאנְג אַיך: וואס הַיִּסְטָן? זָאנְט עָר: אַט דָאָס הַיִּסְטָן... אַיך הָאָב, זָאנְט עָר, אַוִיך פֿינְפֿ קִינְדָעָר, וואס דָאַרְפָּן עָסָן... דָו ווּסְטָטוּ זַיִד, זָאנְט עָר, מִיט בְּרוּוִיט נִישְׁטָה הָאַדְרָעוֹן... האט אַיר עָפָעָס צַו אִים? אוֹן אַט אַזְוִי, ווֹי אַיך זַעַט, שְׁלָעָפֶט עָר זִיךְרָאָן נָאָך מִיטָן קוֹוִיש אוֹן שְׁלָעָפֶט אַוּוּק באָמִיר אלע קוֹנוּס, שְׁלָעָפֶן זָאָל מַעַן אִים די צִיּוֹן פֿוֹן מוֹיְל, אוֹן רַיִּסְטָ אַרוֹסִים פֿוֹן מִיר דעם לְעַצְתָּן בִּיסְן, רַיִּסְטָן זָאָל מַעַן פֿוֹן אִים שְׁטִיקָעָר, זְוָסָעָר פָּאָטָעָר, הָאַרְצִיקָעָר, נְעַטְרִיעָר!

25 פֿאַלְטָ דָעָר נַפְשָׁ מִיט די בלוייע ברילן אַף אַ גְּלִיכְבָּע זָאָך, וואס מִיר אלע זְיַוְוָעָן, אַיְוָנְטָלְעָך, דָעָרְוָוָה גַּעַפְּאָלְעָן:

— וואס-זושע דָאַרְפָּט אַיך זִיך טָאַפְּטָשָׁעָן בַּיּוֹדָע אַף אִין אַרְטָן? 30 דָאָס ווַיְיַבְּלָ שְׁטָעַלְטָאָוּק אַף אִים די גַּעַשְׁוֹוָאַלְעָנָע אָוִינָן:

[44]

— וואסיזעש דען זאלן מיר מאן?

— זוכט אײַך אויס אן אנדער פלאז. די ליניע אויז נרויט.

— נו, אוון ער?

— ווערט?

— דער מאן מינער.

— וואסער מאן?

— מײַן צוויטער מאן.

— וואסער צוויטער מאן?

דעט וויבַּלְס רויט געשטופלט פנים וווערט נאך דויטער.

— וואס הייסט — וואסער צוויטער מאן? דאס אויז ער דאך טאַקע,

דער שלום-זול, מײַן צוויטער מאן, איז איך אוון וויי אויז מיר!

אלע באָפָּן מיר זיך אויף פון די ערטרער:

— ער, אט דער קאנקורענט אַנְיְּעָרָעָר, אויז אַיְּעָר צוויטען מאן?

— וואס דען האט אויר געמײַנט? מײַן ערשותער מאן? עעההע!

15 זוען מײַן ערשותער מאן, עליוהשלום, זאל מיר אַיצְטָעָר לְעַבְּנָן!...

אויז ציט אויס דאס וויבַּל מיט אַ ניגּוֹן אוון וויל אונדוֹן אַנְהִיבִּין

דערכְּזִילְּן, אַפְּנִים, ווּ עֲרֵיךְ ערשותער זיך אַלעֲרֵיךְ, זוען געווּן אוון ווּ אַס

ער אויז געווּן. ווּ עֲרֵיךְ ערשותער זיך אַלעֲרֵיךְ, זוען געווּן זיך, אַלעֲרֵיךְ!

חכמען זיך, אוון מע לאַכְּטָה, אוון מע לאַכְּטָה, אוון מע לאַכְּטָה!

טאמער וויסט אויר, וואס אויז זיך ערשותער זיך...

ענודע געשיכטע ווּמָעָר אַיְּוֹס

געשריבִּין אוין יאָר 1909.

5

10

20

געשיכטע נומער פינע

א מענטש פון בזונאָם אַיְדָעַם

פֿאָרָן אָוּן בָּאוּן אַיְזָן גָּאָר נִיט אָזֶוּ אָוּמֶעְטִיךְ, וּוּי אַנְדָּרָעָרָן מִיְּגַעַן.
 אַבְּיַי מַע טְרָעָפֶט נָאָר אָזָן אַ גָּוֹטָע קָאָמְפָאַנְיַי. אַמְּאָלָל מַאְכָט זַיְד אַיְיךְ צָו
 פֿאָרָן מִיט אַ סּוֹחֵר, מִיט אַ מעַנְטָשָׁן, וּוּאָסָ פָּאָרְשָׁטִיטַהָט גַּעֲשָׁפֶט. דַּעַמְּאָלָל
 וּוּיְסַט אַיר גָּאָרְנוּשָׁט, וּוּ דְּיַיְצִיטַהָט קָוְמַת אָהִין. אָוּן אַמְּאָלָל טְרָעָפֶט אַיר אָזָן
 נִישְׁט אַפְּ קָיִין סּוֹחֵר, נָאָר אָזֶוּ אַפְּ אַ גָּעַנְיָטָן מַעַנְטָשָׁן, אַ קָּלוֹגָן, אַ דּוֹרְכִּי
 גַּעַטְרוּבָעָנָעָם, אַ „גַּעַרְיוּבָעָרְטָע לְיוֹלָקָע“, וּוּאָסָ אַיְזָן קָלָאָר דִּי וּוּלָט אַפְּ
 אָוּסָוּיְינִיק. מִיט אָזָאָזָן מַעַנְטָשָׁן אָוּן אַ פָּאָרְגָּעָנָגָן צָו פֿאָרָן. מַע קָאָן פָּוּן
 אַיְם עַפְּעָם נָאָשָׁן. אָוּן אַמְּאָלָל שִׁקְטַה אַיְיךְ נָאָט צָו נְלָאָט אַ לְּעַבְּדִיקָן פָּאָרָן
 סָאָזְיָהָר. אַ לְּעַבְּדִיקָן אָוּן אַ פְּרִילְעָכָן אָוּן אַ בָּאָרְדָּעָוָדְיָקָן. רָעַדְתָּ עַר
 אָוּן רָעַדְתָּ אָוּן רָעַדְתָּ. דַּאָּס מַוְּיל מַאְכָט זַיְד אַיְם נִיט צָו רִיְּדָנְדִּיק. אָוּן נָאָר
 פָּוּן זַיְד, אָוּן נָאָר פָּוּן זַיְד.
 אַט מִיט אָזָאָזָן מִוְּנָשָׁן אַיְזָן מִיר אָוּסָנְקָוּמוּן אַיְינְמָאָל פֿאָרָן אַ
 גָּאנְץ הַיְּפָשָׁע שְׁטוּרָעָע. 15
 אָוּנְדוּרָע בָּאַקָּאָנְטָשָׁאָפֶט הָאָט זַיְד אַנְגָּהָוִוִּין — וּוּי אָזֶוּ הַיְּבָט זַיְד
 אָזָן אַ בָּאַקָּאָנְטָשָׁאָפֶט אָיְן וּוּאָנָאָזָן? — פָּוּן אַ קָּלוֹינִיקִיָּה: „וּוּיְסַט אַיר נִיט,
 וּוּי אָזֶוּ הַיְּסַט דְּיַוְּסָטָאָנְצִיעָע?“ אַדְרָעָ: „וּוּיְהַאלָּט דָּעָר זִינְגָּר?“ אַדְרָעָ:
 „צִי הָאָט אַיר נִיט בָּאַ זַיְד אַ שְׁוּעָבָעָלָע?“ גִּידָּק, גָּאנְץ גִּיד זִינְגָּן מִיר גַּעַד
 וּוּאָרָן גָּוֹטָע בָּרוּדָעָר, גָּלְיַיךְ וּוּ מִיר וּוּאָלָטָן שָׂוִין גַּעַוּעַן בָּאַקָּעָנְטָן וּוּרְדָּעָר
 וּוּיְסַט פָּוּן וּוּעַן אָזָן. אַפְּ דָּעָר עַרְשָׁטָעָר סָטָאָנְצִיעָע, וּוּיְמִיר הַאָבָן זַיְד אַפְּגָּנְעָר
 שְׁטָעָלָט אַפְּ עַטְלָעָכָע מִינְגָּות, הָאָט עַר מִיד שָׂוִין גַּעַכָּפֶט אַוְנְטָעָר דָּעָר
 הַאָנְטָמָט, צָוּגָּעָפִירָט גָּלְיַיךְ צָוָם בּוּפָעָט, אָוּן גָּאָרְנוּשָׁט גַּעַפְּרָעָנְטָמָט, צִי אַיר
 טְרִינְק, צִי נִיְּן, הָאָט עַר גַּעַהְיִיסָּן אַנְגָּיָסָן צָוָוִי גַּלְעָזָלָעָק קָאָנִיאָק. בָּאַלְדָּ

נאבדעם האט ער געגעבן אַ ווֹגָנָק צוּ מִיר, אַיךְ זָאַל מִיר אַ נָּעַם טָאוּ צָוָם
נאָפָל, אָוָן צוּ מִיר וַיְנִינְעַן פָּארְטִיס גַּעֲוָאָרָן מִיט דִּי אַלְעַ מִינִּים גַּעֲזָלְצָנָס
אוֹן פָּאָרְבִּינְסָן, וּוֹאָס גַּעֲפִינְעַן זִיךְ אַיְן יְהָדָן בּוּפְעָמָט, האט ער גַּעֲהִיכְּבוֹן
אנגִיגִיסְן צָוְויִי קַופֵּל בֵּיר, פָּאָרְרִיכְכָּרְט — זִיךְ אַ צִינְאָר, מִיר אַ צִינְאָר —
אוֹן אָוְנְדוּעָר נַוְטְפְּרִינְשָׁאָפְט אִיזְנָעָסָן גַּעֲשָׁלָסָן גַּעֲוָאָרָן.

— אַיךְ דָּאָרָף אַיךְ זָאַנוּ גַּאנְצָאָפְט אַפְּנְטָלָעָה, אָוּן אַ קָּאָפְט חַנִּיתָה, —
מַאְכָט צוּ מִיר מִינִּין נַיְעַר בְּאַקְאַנְטָעָר שְׂוִין זִיכְנִידִיק אִין וָוָאנָן, — אָוּן
איַר זַיְתָה מִיר גַּעֲפָלְעַן גַּעֲוָאָרָן — אַיר וּוּעַט מִיר גַּלְיוּבָן, צִי נִוְתָה? —
פָּוּן דָּעַר עַרְשְׁטָעָר מִינְטוּם, וּוֹאָס אַיךְ הָאָב אַיךְ מִיר גַּעֲרוּעָן. וּוּי אַיךְ הָאָב
נָאָר אַ קוֹק גַּעֲטָאָן אָפְט אַיךְ, אַזוּי הָאָב אַיךְ מִיר גַּעֲוָאָגָט: אַט דָּאָס אִיזְנָעָס
אַ מַעְנְטָש, מִיט וּוּעַמְעַן מַעַן קָאָן רִיְדָן אַ וָוָארָט. אַיךְ הָאָב פְּנִינְט, הָעָרָט
איַר, זִיכְנִין וּוּי אַ נַּאֲפְוּדָלָעָה אָוּן שְׂוִינוּינָן. אַיךְ הָאָב לִיבְרִיְדָן מִיט אַ לְעַד
בְּעַדְיוֹן מַעְנְטָשָׁן, אָוּן צּוֹלִיבְרַדְעַמְעַט טָאָקָעָה אַיךְ גַּעֲנוּמָעַן אַ בְּיַולְעַט
דְּרִיטְעַט קְלָאָס, אַיךְ זָאַל הָאָבָן מִיט וּוּעַמְעַן צוּ רִיְדָן. אַזוּי פָּאָר אַיךְ דָּוּקָא
צְוַוְוִיטָעַט קְלָאָס. אָוּן עַרְשְׁטָעַט קְלָאָס מִינְט אַיר, קָאָן אַיךְ נִישְׁתָּאָוִסְפִּירְזָן?
אַיךְ קָאָן אָוִיסְפִּירְן עַרְשְׁטָעַט קְלָאָס אַוְיךְ. אָפְשָׁר רַעֲבָנָט אַיר, אָוּן אַיךְ בָּאָר
רִימָן זִיךְ פָּאָר אַיְיךְ? נָאָט, זָעַט.

אוֹן מִיט דִּי וּוּעַרְטָעָר כָּאָפְטִיאָרוּם מִינִּין פָּאָרְשָׁוִין פָּוּן דָּעַר הַיְנְטָעָרִי
שְׁטָעָר הַוּזְנְקָעָשָׁעָנָע אָוּן עַפְנְטִיאָוִיפְט אַ טִּיעַסְטָעַר, אַנְגְּנָעַפְאָקָט מִיט גַּעַלְט,
טוֹט אַ פָּאָטָש מִיט דָּעַר הָאָנְטָפָן אַוְיכְּן, וּוּי אָפְט וּוּיְיךְ קִישְׁעָלָעָה, אָוּן בָּאָר
הַאֲלָט דָּעַם טִיעַסְטָעַר צָוְרִיקָן:

— שְׁרַעַקְתָּ זִיךְ נִיט, סְאַיְזָן דָּאָ נָאָה.

אַיךְ בָּאָטְרָאָכָט דָּעַם נַפְשָׁ אָוּן קָאָן נִישְׁתָּאָוְסָן, וּוּסְפָּל
ער אָיוֹ אַלְטָמָן. סְאַיְזָן רַעֲכָט צוּ זָאַנוּ — אַ יָּאָר פָּעָרְצִיק, אָוּן סְאַיְזָן דָּעַכְתָּ
צַוּ זָאַנוּ — עַטְלָעָכָע אָוּן צְוָאָנְצִיק. דָאָס פָּנִים גַּלְאָט אָוּן קִיְּלָעִיכִים, אַ
בִּסְמָלָעַ צְוִידָטָאָרָק צְוָנְעָרְעָנָט. קִיְּן סִימָן פָּוּן קִיְּן בָּאָרְד אָוּן זְוָאָנְצָעָס.
אוֹנְגָלָעָךְ קְלִינְעָן, בּוֹיְמָלְדִּיקָע אָוּן לְאָכְנְדִּיקָע. אָוּן אַלְיָוִן אִיזְנָעָס אַ קְלִינְיָן
טַשְׁיָקָם, אַ קִיְּלָעִיכִים, אַ רִירְעוֹדִיכִים, אַ לְעַבְדִּיכִים, אַנְגְּנָעַטָּאָן פָּוּן אַוְיכְּן
בִּיזְ אַרְאָפְט נִעְט אָוּן נַאֲבָל, אַזוּי וּוּי אַיךְ הָאָב לִיבְכָּה: אַ שְׁנִינְרוּוּסָם הַעֲמָד
מִיט גַּאֲלָדָעָנָע קַנְעָפָט. אַ רִיבְכָּעָר פְּלָאָסְטָרָאָזְנְשָׁנִיָּס מִיט אַ שְׁיַוְעָרָנָע
אַרְיְגָנְנָעָשָׁטָקָט. אַ נַּיְעַר עַלְעַנְאַנְטָעָר בְּלַוְיָדָר אַנְצָוָג פָּוּן עַכְטָעַנְגָּלוּשָׁן
שְׁעוּוֹיָאָט. אַ פָּאָר לְאָקְרִיטָעָר שִׁיךְ, קְלֻונָּעָ שִׁיךְ. אַ שְׁוּעָרָעָר גַּאֲלָדָעָנָעָר רִינְג

אָפַן פִּינְגֶּר מֵיטַ אֲבָרְיוֹאַנְטַ, וּוֹאָס שְׁפִינְגֶּלֶט וְזַךְ אָפַף דָּרַר זָוַן אַיִן
טוֹזְוַנְט וּוֹאַסְעָרָן (דָּרַר רִינְג, אָוִיב עַר אַיִן נָאָר אַן אַמְתָּעָר, דָּרָפַ וּוֹעֶרֶת
זַיְינַן נִיט וּוֹינְצִיקָּעָר פּוֹן פּוֹרְפִּינְפּ הַוְּנְדָּרְעָט, אָוִיב נִיט מַרְעָר).

שִׁין אַנְטָאָן זַיךְ — דָּאָס אַיִן, נָאָר מִינְגָּנָג, דִּי הַוִּיפְטוֹאָךְ
בָּאַן מְעַנְשָׂטָן. אַירַה אָבָּלִיָּן שִׁין אַנְטָאָן זַיךְ, אָוֹן אָבָּלִיבַּ, אָז יַעַד
נִ�ְעַר נִיט שִׁין אַנְנְעַטָּאָן. נָאָכוֹן אַנְטָאָן וּוֹעַל אַירַה אַיִיךְ דָּעַרְקָעָנָעָן, וּוֹאָס
סָ'אַיּוֹ אֲפִינְגֶּר מְעַנְטָשַׁ, אָוֹן וּוֹעַר נִיט. פָּאָרָאָן אָפִילּוֹ אַזְוָלְכָעַ, וּוֹאָס
הַלְּאָטָן, אָז סָ'אַיּוֹ נָאָר קִיּוֹן רַאיָּה נִיט. מַעַפְּאָן, זַאָנוֹ זַיִי, נִיּוֹן זַיִעַר שִׁין
אַנְגָּעָטָן אָוֹן זַיִן וּוֹאָס אַיִן דָּרַר קָאָרטַ. וּוֹעַל אַירַה אַיִיךְ אַבְּעָר פְּרָעָן,
עַנְפְּעָרָטַ מִיר דָּרְרוֹוָה: לְמַאי טָוָט זַיךְ אָז שִׁין דִּי גַּאנְצָעַ וּוּעַלְתָּ? לְמַאי
טְרָאָנָט דָּרַר אָזָא מִינְגָּנָג, אָוֹן דָּרַר אָזָא מִינְגָּנָג קָאָסְטִוּסָה? לְמַאי קוֹיפְּטַ
זַיךְ אַיִינְגָּר אֲ „דִּיפְּלָאָמָּטְדְּשָׁנִיפְּסַ“, אֲזָן אַטְלָעָסָעָם, אֲגַלָּאָטָן, פֻּרְלָגְרָיָן
פָּאָלִיר, אָוֹן דָּרַר אַנְדָּרָעַר זַוְּכָּט אֲ „רַעַנְאָטַ“, דּוֹקָאָ אֲרוּטָן אָוֹן דּוֹסָאָ
מִיט וּוּינְסָעָ שְׁפָרָעָנְקָעָלָעָךְ?

15   אַירַה וּוֹאָלָט אַיִיךְ גַּעֲקָאָנָט בְּרַעְנָגָעָן נָאָר אֲסָר אַזְוָלְכָעַ בִּיעְשְׁפִּילָן,
מִינְגָּנָג אַירַה אֲבָּרָ, אָז סָ'אַיּוֹ נִיט כְּדָאי. אָן עַבְּרָה דִּי צִוְּטָה. לְאָמִיר בְּעַסְעָר
אוֹמְשָׁעָרָן זַיךְ צַוְּמַיְינָם בְּאַקְאָנָטָן אָוֹן הַאָרְכָּן, וּוֹאָס וּוֹעַט עַר אָונְדוֹ
דָּעַרְצִיּוֹן.

15   — אָזָוַי, אָזָוַי, לִבְעָר פְּרִינְטַן. וּוֹ אַירַה זַעַט, קָאָן אַירַה שָׁוֹן דּוֹקָאָ
יאֲ פָּאָרָן צְוִוְיִטְעַ קָלָאָסַם. מִינְגָּנָט אַירַה, אַירַה וּשְׁאָלְעוּוֹעַ גַּעַלְתָּ? גַּעַלְתָּ אַיִן
בְּלָאָטָעַ, נָאָר — אַירַה וּוֹעַט מִיר גַּלְיוּבָן, צַי נִיטָה? — אַירַה אָבָּלִיבַּ, אַזְוָלְכָעַ
קָלָאָסַם, וּוֹיְלַי אַירַה בֵּין אָלִיּוֹן אֲפְרָאָסְטָעָר מְעַנְטָשַׁ אָוֹן אָבָּלִיבַּ פְּרָאָסְטָעַ
מְעַנְטָשַׁן. אַירַה בֵּין, פְּאָרְשְׁתִּיט אַירַה מִיחַ, אֲלַעַמְּ אֲסָר אַטָּ. אַירַה
הָאָבָּלִיבַּ מִינְגָּנָטָרָעַ אַנְגָּהָוִבָּן קָלִיּוֹן, זַיִעַר קָלִיּוֹן. אַטָּ אָזָוַי אָ! (מִינְגָּנָט
נִיעַר בְּאַקְאָנָטָר טָוָט מִיר אֲזַוְּנַי מִיט דָּרַר הַאָנָט בָּאַ דָּרַר עַרְדַּת, וּוֹ קָלִיּוֹן
עַד הָאָט אַנְגָּהָוִבָּן זַיִן קָרְרִירָעַ). אָוֹן בֵּין גַּעַוְאָקָסָן הַעֲכָר אָוֹן הַעֲדָ
כָּרָר. (מִינְגָּנָט בְּאַקְאָנָטָר בְּאַוְוִוִּיטָט מִיר מִיט דָּרַר הַאָנָט אַרְוּוֹת, צַוְּ
דָּרַר סְטָעַלְיָעַ, וּוֹיְלַיְתָה וּוֹיְלַיְתָה עַר אַיִן גַּעַוְאָקָסָן). נִישְׁתַּמְּט אַמְּאָלַ, בְּאַפְּטַ
זַיךְ נִישְׁתַּמְּט, נָאָר פָּאָוּוֹלְאַיְנָקָעַ, בִּיסְלָעְכּוּוֹן, בִּיסְלָעְכּוּוֹיִן. פְּרִיעָר בֵּין אַירַה
גַּעַוְוָן אֲ „מְעַנְטָשַׁ“ בָּאַ יְעַנְעָם. וּוֹאָס זַאנְג אַירַה אֲ „מְעַנְטָשַׁ“? בָּאַכְּכָּבָּאָ!
בֵּין אַירַה בֵּין דָּרְגָּאָנָגָעָן צַוְּאָזָה הַוִּיכָּר שְׁטוּפָעַ — זַיִן בָּאַ יְעַנְעָם אֲ
„מְעַנְטָשַׁ“, — זַיִנְגָּעָן אֲפְגָּעָלְאָפָּן גַּעַנְגַּעַנְגָּוֹג וּוֹאַסְעָרָן! אָז אַירַה מַוְּ אַמְּאָל

א טראכט, הערט איר, וואס בין איך געועען, איז איר בין געועען א קינד,
שטעלן זיך מיר — איר ווועט מיר גלייבן, צי ניט? — די האר קאפוויר!
איך קאן מיר, הערט איר, נאר ניט דערמאנען וועגן דעם. איר ק א נ
כיך ניט דערמאנען און וויל מיר ניט דערמאנען. איר מײנט אפשר,
ווײַזְלַע שְׂטִוִיט מִיר נִיט אָן? אָדְרָבָה. אָיר זָאנְגָּלְעָמָן, וווער אָיר בין.
או מע פֿרֶעֶגֶט מִיךְ: פֿוֹן וּוֹאָנָעָן וּוֹינְטָן אָיר? — שעט אָיר מִיךְ נִיט אָון
זָאנְגָּלְעָמָן, אָיר בין פֿוֹן אַ גְּרוּוּסְטָרְדָּרְמָדְנִיהָ, פֿוֹן סְאַשְׁמָאָן? וּוֹיִיסְטָ
אָיר, וווע גְּעַפְּינְט זִיךְ אַט דָּאָס סְאַשְׁמָאָן? אַ שְׁטָעַטְלָ פֿאַרְאָזָן
אָוּלְכָעָם אֵין קוֹרְלָאָנָרָה, נִיט ווֹיִיט פֿוֹן מִיטָּאָוּעָ, רַוְּפַטְמָעָן דָּאָס סְאַשְׁמָאָן?
שְׁמָאַקְעָן? דִּי גְּאַנְצָעָ שְׁטָטָטָם אֵין אָזְוִי גְּרוּוּסָם, אָיר ווֹאָלְטָן זַי
בְּאַחֲנְטִיקָן טָאנְגָּנָעָס גְּעַקְעָנָט אַפְּקוּפָּן מִוטָּאָלְעָ אַירְעָ פֿאַטְרָאָכָעָם.
עַם קָאָן זַיְן, אָיז אַיצְטָהָט זִיךְ דִּי שְׁטָטָטָם אַיְבָּרְגְּעַבְּיָטָן, אַוְיְגַּעַוְאָקָסָן
— ווּלְעַל אָיר אַיעַד נִישְׁטָן זָאנְגָּלְעָמָן. נִאר אֵין מִינְעָן יָאָרָן הָטָט גְּאַנְצָעָ סְאַשְׁמָאָן
קָעָן — אָיר ווּעַט מִיר גְּלִיבָן, צי ניט? — פֿאַרְאָזָן מַעַר נִיט ווּי אֵין
מִאַרְאָנָעָ, וואס אֵין גְּעַנְאָנָגָעָן מַוד לִיד, פֿוֹן אֵין ווּירְטָן צָו דָעַר אַנְדָעָ
רעָר, אָפְּ מַכְבָּד צָו זַיְן די גַּעַטְטָ שְׁבָתָ נַאֲכָן טִישָׁ.
„אט אֵין דָעַם סְאַשְׁמָאָקָעָן בֵּין אָיר דָאָס דְּרַעְצָוִינָן גְּעוּוֹהָן? אָפְּ הַיְלָן
כִּיקָּעָ פֿעַשָּׁ, טְרוּקָעָנָעָ קְלָעָפָּה, אַנְיוּזְרָעָנָעָ סְטוּסָאָקָעָם, רַוְּוִוָּעָ פֿוֹנְקָעָן אֵין דִי
אוּגָּן, בְּלוּוּעָ צִוְּיכָנָס אָפְּן לְנִיבָּן אַונְדָּעָ אַהֲרָנִירִיקָן מָאָן. קִיְּן זָאָה,
הָעָרָט אָיר, גַּעַלְעָנָק אָיר נִיט אָזְוִי, ווּי הַונְּגָעָר בֵּין אָיר
אָרוּסָם אָפְּ גָּאָטָס ווּלְטָם, אָון הַונְּגָעָר האָב אָיר גַּעַלְיָיטָן פֿוֹן זִינְטָ אָיר בין
צָו מִינְעָן שְׁכָל גַּעַקְוּמָעָן. הַונְּגָעָר, הַאֲרָצָקְלַעְמָעָנִישָׁ אָון מְוֹאָדִיקָעָ נַוְּנָאָר
טָע... שָׁאָטָן? זְשִׁיוּעָצָעָ, ווֹיסְטָ אָיר, וואס הַיִּסְטָן זְשִׁיוּעָצָעָ? עַם ווֹאָקָסָט
אָפְּ דִי בְּיוּמָעָר אָון בְּלִיּוֹמָר בְּאָנוֹצָן עַם אָפְּן אַרְטָ פֿוֹן קָאָנוֹפְּאָלִיעָ. הָאָב
אָיר גַּעַלְעָט מִיט דָעַם — אָיר ווּעַט מִיר גְּלִיבָן, צי ניט? — כְּמַעַט אָ
גְּאַנְצָעָן זּוּמָעָר. דָאָס אֵין גְּעַוְוָן דָעַר זּוּמָעָר, ווּעַן מִינְעָן שְׁטִיפְטָאָטָעָ, אַ קוּרְ
נַאֲסָעָר שְׁנַיְידָעָר, האָט מִיר אוֹיְגָעָדָרִיטָן אַהֲנָט אָון הָאָט מִיךְ אַרוּסָם
גַּעַטְרָיבָן בְּזָוְן מִינְעָן מְאַמְּפָעָס שְׁטוּבָ, אָון אָיר בין אַנְטָלָאָפָּן פֿוֹן סְאַשְׁמָאָן
קָעָן קִיְּן מִיטָּאָוּעָ. אָט דִי הָאָטָן, זְעַט אָיר? — עַם דָאָרָף נַאֲר זַיְן אָ
סִימָן הַיִּנְטָ אָוֹקָד?“
אוֹן מִינְעָן נַיְעָר בְּאַמְּקָנָמָעָר פֿאַרְקָאָטָשָׁעָט אָן אַרְבָּל אָון ווֹיִזְטָ מִיר
אָפְּ ווּיְכָבָעָ גַּעַזְוּנָטָעָ פֿוֹכָקָעָ הָאָטָן אָון דְּרַעְצִיּוֹלָט ווּיְמַעְרָה:

— אַרְוֹמְגַעְבָּלְאַנְקָעַט וַיֵּךְ אַהֲנוֹגְרִיפֶּעֶר, אַ נַּאֲקָעַטְעֶר, אַ בָּאַרְוּעַד
סַעַר אַיִן מִיטָּאוּעַ אָזָן אַוִּיסְגָּעוֹזָלְגָעַרְט וַיֵּךְ אַיִן אַלְעַזְמָטוֹן, הָאָב אַיִד,
דָּאנְקָעַן גַּאַט, נַעֲקָרִינוֹן אַ שְׁטָעַלְעַד. דַּי עַרְשָׁטָע שְׁטָעַלְעַד, אַיְד בֵּין גַּעֲוָאַרְן
אַ פִּירְעָר בָּאַ אַן אַלְטָן חַזְן. דַּעַר חַזְן אַיְזָן גַּעֲוָעַן אַמְּאַל עַרְגָּעַץ אַ בָּאַרְיִמְּד
טַעַר חַזְן. אַפְּ דַּעַר עַלְטָעַר אַיְזָן עַר בְּלִינְד גַּעֲוָאַרְן אַפְּ בַּיִדְעָ אַוְיָן אָזָן
גַּעֲמוֹת נַיְינָן אַיְבָּעָר דַּי הַיּוֹעָר. בֵּין אַיִד דָּאָס גַּעֲוָאַרְן וַיַּיְנָן פְּרוּעָה. דַּי
שְׁטָעַלְעַד אַלְיַיְן וּוְאַלְטָן גַּעֲוָעַן אַפְּילְוַן נִישָׁשָׁה פָּוֹן אַ שְׁטָעַלְעַד. נַאֲר אַיְבָּעָרְדַּי
טְרָאָנָן דַּעַם חַזְן קָאַפְּרִיוֹן הָאָט מַעַן בָּאַדְאָרְפָּט זַיְנָן פָּוֹן אַיְזָן. קִיְּנָמָאַל,
הַעֲרָת אַיִר, אַיְזָן עַר נִישָׁת גַּעֲוָעַן צְוָפְּרִידָן. קִיְּנָמָאַל. כִּסְדָּר הָאָט עַר נַאֲר
גַּעֲוָאַרְטָשָׁט, גַּעֲקָנְיִפְּטָמִיק, אַוִּיסְגָּעוֹרִיסְמָן מִיר שְׁטִיקָעָר פְּלִישָׁיַש. עַר הָאָט
גַּעֲטָעַנְהָט, אַז אַיִד פִּירְעָן אַיִס נִישָׁשָׁ אַהֲיָן, וּזְזַעְדָּרְךָ. וּזְזַהְיָן, הָאָט עַר
גַּעֲוָאַלְט, וְאַל אַיִד אַיִס פִּירְעָן — וּוְוִיס אַיִד עַד הַיּוֹם נִישָׁת. אַ מַוְרָאַדְיִקָּעָר
קָאַפְּרִיוֹנָעָר חַזְן! דַּעֲרָצָו הָאָט עַר מִיק נַאֲךְ אַרְוִיְּגָעְפִּירָט אַפְּ גַּוּטָע זָאָכָן.
עַר הָאָט זַוְּךְ פָּאָר אַלְעָמָעָן בָּאַרְיִמְּט, — אַיִר וּוּטָמָר מִיד גַּלְיָיבָן, צַי נִיטָּה?
— אַז מַיְנָן טָאַטְעִימָּאַמָּע הָאָבָן זַיְד גַּעֲשָׁמָדָט אָזָן מִיק הָאָבָן זַיְיָ אַוְיָד גַּעַד
וְאַלְטָן אַפְּשָׁמְדָן, הָאָט עַר מִיק קָוִים מִיטָּצְרוֹת, מִיטָּאַנְגָּסְטָמָרִיסְמָן
פָּוֹן גַּוְיִשְׁעָה הָעָנָט. אָזָן אַיִד הָאָב בָּאַדְאָרְפָּט אַוִּיסְהָעָרָן אַזְוָלְכָע שָׁקוֹרִים
אָזָן נִיטָּצְעָזְצָט וּוּרָן פָּאָר גַּעֲלָעְטָעָר! אַדְרָבָתָה, עַר הָאָט נַאֲךְ גַּעֲפָאַדְרָעָטָ
פָּוֹן מִיר, אָז אַיִד זַוְּךְ בָּעַתְּ-מְעָשָׁה מַאֲכָן אַ קְרָוָם פְּנִים.

„קָוְרֵץ אָזָן גַּוְטָמָר, אַיִד הָאָב אַרְוִיְּסָגְּנוֹעָן, אָז אַיִד וּוּלְעַד מִיק מִיטָּמִין
הַזָּן נִיטָּעַלְטָעָרָן, הָאָב אַיִד גַּעֲשָׁלָאָגָן כְּפָרוֹת מִיטָּמִין „שְׁטָעַלְעַד“ אָזָן בֵּין
אַוּועַסְפָּוֹן מִיטָּאוּעַס קִיְּן לִיְכָאָוָע. אַרְוְמְגַעְדְּרִיָּת זַיְד אַ שְׁטִיקָל צִוְּיָת אַ
הַגְּנָעָרִיקָעָר אַיִן לִיְכָאָוָע, הָאָב אַיִד מִיק דַּעֲרָשָׁלָאָגָן צַו אַ בָּאַלְיאָסְטָרָע
אַרְעָמָע עַמְּגָדָאָנָטָן. דַּי עַמְּגָרָאָנָטָן הָאָבָן זַיְד גַּעֲלִיבָן אַפְּפָאָרָן מִיטָּוּ שִׁיף
עַרְגָּעַץ וּוּיטָמָר, אַוְשָׁ קִיְּן בָּוּנְאָסְ-אַיְרָעָטָם, הָאָב אַיִד מִיק אַגְּנָעָהוּבָיָן בְּעַטְמָן
בָּאַ זַיְיָ, מַעַן וְאַל מִיק אַיִד נִעְמָן קִיְּן בָּוּנְאָסְ-אַיְרָעָטָם. וּוּעָרָ? וּוּאָסָּ?
סְאַיְזָן נִישָׁת מַעְגָּלָעָד. סְאַיְזָן נִישָׁת גַּעֲוָעָנדָט אָזָן זַיְיָ, סְאַיְזָן גַּעֲוָעָנדָט אָזָן
קָאַמְּיטָעָט, וְאַזְוִי דַּעַר קָאַמְּיטָעָט וּוּטָמָר. בֵּין אַיִד אַוּעָס אָזָן קָאַמְּיָ
טָעָט, גַּעֲוָיִינָט, גַּעֲחָלָשָׁט, קָוִים אַיְנָגָעָבָעָט זַיְד, מַע זַוְּךְ מִיק נִעְמָן קִיְּן
בָּוּנְאָסְ-אַיְרָעָטָם.

„פְּרָעָמָט מִיק בְּחָדָם, וּוּסָס בָּוּנְאָסְ-אַיְרָעָטָם? וּוּעָר בָּוּנְאָסְ-אַיְרָעָטָם?
אַלְעַ פָּאָרָן, פָּאָר אַיִד אַוְיָד. עַרְשָׁת אָז מִיר זַיְנָעָן גַּעֲקָוּמָעָן קִיְּן בָּוּנְאָסְ-

אינערעס, ווער אויך געווואר, או פארן פארן מיר, איגנטעלער, זוניטער, אוון
או בוענאנס-אינערעס אוין ניט מערד ווי א פונקט, פון וואגנען מע ווועט
אונדרזן צעשיין אוין פארשידערנע ערטער. אוון כד הוהה. אוון זונגען נאר
געפומען קיין בוענאנס-אינערעס, איזוי האט מען אונדרזן איבערגעשריבן אוון
5 צעשייקט אוין אוזעלכע מקומות, וו אידט הראשון אוין ניט געווען, הערט
אויך, אפלו איזן חלום, אוון מע האט אונדרזן אושעגעשטעלט צו דער איד-
בעט. ווילט איר דאך מסתמא וויסן, וואסער ארבעת? פרגנט שווין בעד
סער נישט. אונדרזערע אבות-אבותינו אוין מצרים האבן געוויס נישט
געטאן דאס, וואס מיר האבן געטאן. אוון די צרות, וואס זוי זינגען
10 אויסגעשטאנגען, וויי מע דערציילט זיך אוון אין דער הנדר, אוין אפלו ניט
קיין צענטיחליך, הערט אויך, פון דעם, וואס מיר זינגען אויסגעשטאנגען.
אונדרזערע זיודעס האבן, זאנט מען, געקנאטן לויים, געמאכט ציגל אוון
געכוויס פיתום מיט רעמסס. א טיעערע מציאה! וואלטן זוי זיך פרגונג,
15 איזוי ווי מיר, באראבעטען מיט די הוילע הענט בריטע וויסטע סטעפעם,
מייט שטעלקלעס באוואקסן, האבן צו טאן מיט מורה-דייק גרויסע אקסן,
וואס מיט איין דיר קאנען זוי דורך זונין א מענטשן, מיט ווילדע פערד,
וואס מיט דארף זיך נאר זוי יאנן מיט אן ארקאן הונדרט מיל, ביז
מע כאפט זוי, פארזוכן באטש איין מאל מאסקיטעם באאנאקט, וואס
20 ריזנס-אייס שטיקער פלייש, אלטע סוכאראם, וואס האבן א טעם פון
שטיינער, לאבעדיקע וווערעם אין פארשיימעלטן וואסער... איך האב איינ-
מאל — איך ווועט מיר גלויבן, צי ניט? — א קוק געטאן אין טיך
אָרְבֵּין אוון דערזען מניין פנים, האב איך מיר דערשראקן פאר זיך אליאן.
די גאנצע חוות אונגשווילט. די אויגן געשוואלן. די הענט ווי פאמפער-
קעס. די פים צעלטוטיקט. פון אויבן בין אראפ באוואקסן.

25 — דאס ביסטוי? מאטוק פון סאשמאקען?! — את איזוי האב איך
א זאג געטאן צו זיך אליאן אוון האב מיך צעלאקט. אוון טאקט דעם
זעלבן טאג האב איך א שפֿני געטאן אָפּ דֵי גְרוּסָע אַקְסָן מיט די ווילדע
בערד מיט די וויסטע סטעפעם מיט דעם וווערעדיקן וואסער, אוון מיר
געדר אוין אושעק צויפס צוריק קיין בוענאנס-אינערעס.

30 „נאר מיר שיינט, או אָפּ דֵעֶר סְטָאַנְצְּיעַ, וואס מיר שטייען אַיצְטַן,
דאָרְפּ זַיְנָן אָגְרוּסָעָר בּוּפְעַטְן. טוֹט נָאָר אָקוֹק אַיְן בּוּכְלַן. גַּעֲפִינְט אַיְר

ניט, איז ס'אייז שווין טאקו צויטט ערבעס נעמען אין מוייל ארטין? אגב וועלן
טיר האבן כה צו דערציזלן וויטער".

איבערגעביבון, ווי עס געהער צו זיין, און פארטראונקען מיט ביר,
האבן מיר ווידעד אמאָל פֿאָרְדִּיכְבָּרֶט צו ציגאָרֶן — גוּטָע, שמעקנדיקע,
זעט צוריך איין וואָגָאנָן אָפּ אָונְדוּזָעָרָע ערטער, און מײַן ניעַר באָקָאנִ
טער פֿוֹן בווענאָסְ-אָינְדָּירָעָס האָט גענומָען דערציזלן זיין געשיכטָע ווינְטָעָרָה:
— בווענאָסְ-אָינְדָּירָעָס אַיז אָן ערטָל, הערט אַיר, ווּאָס זוֹנָט גָּאַט

האָט באַשָּׁאָפּן די ווּלְטָט... שָׁאָטָן! אַין אָמְדרְּקָע זוּטָאָר ווּעָן גָּעוּוּן?
אַין דער שָׁטָאָט נְיוּיְאַרְקָה? קִינְמָאָל נִיטָה? אַון אַין לְאַנְדָּאָזָן? נִוְוָן? אַין

פֿאָרְדִּיךְ? קָאנְסְטָאָנְטִינְ-אָפְּאָלָה? פֿאָרְדִּוּן? אָוִיךְ נִיטָה? נָו, קָאָן אַיךְ נִיט
אוּסְמָאָלָן, ווּאָס אַיז אָזְעַלְכָּס בווענאָסְ-אָינְדָּירָעָס. אַיךְ קָאָן אַיךְ נָאָר
זָאָן, אַיז ס'אייז אַתְּהָוָם. אַ גְּהָנָם. אַ נְּהָנָם מִיט אַ גְּזִידָן. דָּאָס הַיִּסְטָּה,

פֿאָר ווּעָמָעָן ס'אייז אַ גְּהָנָם, פֿאָר ווּעָמָעָן אַ גְּזִידָן. מַעַדְאָרָף נָאָר נִיט
זִין קִיּוֹן פֿעַפְּעָר אַוְן באָפּן דָּעַם רַעֲכָתָן מָאָמָעָנָט, קָאָן מַעַן מַאָכָּן אַ פֿאָרָיִ

מָעָגָן. דָּאָרָטָן ווּאָלְגָּרְטָן זִיךְ — אַיר ווּטָמָר נְלִיבָּן, צִי נִיטָה? — גָּאָלָד
איַזְן. אַיךְ נִיטָה, אַיךְ טָרָעָט אַיבָּעָד גָּאָלָה. בִּינְמָט אַיךְ אַזְן, צִוְּתָה
איַזְן דַּי הַאָנָט אַוְן נֻכְּמָט ווּוּפְלָאָר ווּוּלְטָט. נָאָר הַיִּתְּן זָאָלָט אַיךְ אַיךְ,
מַע זָאָל אַיךְ נִישְׁתָּמָעָט צְעַטְרָעָטָן מִיט דַּי פִּסְטָה. דָּעַר עִיקָּר — נִישְׁתָּמָעָטָן

זִיךְ. נִיט פֿאָרְטָאָכָּטָן זִיךְ. נִיט קְלָעָרָן: ווּלְכָעָס פֿאָסָטָן פֿאָר מִיר אַוְן ווּלְלָאָ
כָּעָס נִיטָה? אַלְצִידְיָנָג דָּאָרָף פֿאָסָן. זִין אַ מְשָׁרָת אַוְן אַ רְעַסְטָאָרָאן — אַיז

גָּוָט. אַ יְוָנָג אַיז אַ קְלִיָּת — אַיז גָּוָט. ווּאָשָׁן פֿלְעַשְׁלָעָךְ אַיז שְׁעַנְקָל —
איַז גָּוָט. הַעֲלָפָן אָוּנְטָרְשָׁטוֹפָן אַ ווּגְעַלְעָע — אַיז גָּוָט. אָרוּמְלוּפָן אַיבָּעָר
דָּעַר גָּאָס אַזְן אָוּסְרָבָּיָעָן דַּי נִיסְפָּוָן דַּי צִוְּתָוֹגָגָעָן — אַיז גָּוָט. ווּאָשָׁן

הַיִּנְטָה — אַיז גָּוָט. הַאָדָעָוָעָן קָעֵץ — אַיז גָּוָט. באָפּן מִיזְן — אַיז גָּוָט,
אוֹן שִׁינְדָּן פֿוֹן זַוִּי דַּי פֿלְעַלְעָךְ — אַיז אָוִיךְ גָּוָט. מִיט אִינְגָעָם ווּאָרָט —

אלְצִידְיָנָג אַיז גָּוָט, אוֹן אַלְצִידְיָנָג האָב אַיךְ אָוִיסְגָּפְרָזָוָט, אַוְן אָוּמָעָטָם
הָאָב אַיךְ אָרוּסְגָּנוּזָעָן, הַעֲרָט אַיר, אַיז זָאָךְ: אַיז אָרְבָּעָטָן אָפּ מִיר.

טוֹוֹג אָפּ כְּפָרוֹת. טְוִוְוָנָט מָאָל גְּלִיכְבָּרָר, אַז יְעַנְעַר זָאָל אָרְבָּעָטָן אָפּ מִיר.
וּאָס זָאָל מַעַן טָאָז, אַיז גָּאַט הָאָב אַיְנָמָאָל אַזְוִי באַשָּׁאָפּן דַּי ווּלְטָט, אַיז

דָּעַר דָּאָרָף שְׂוִוִּיצָן אַזְן קָאָכוֹ דָּאָס בִּיר, אַז אַיךְ דָּאָרָף עַס טְרִינְקָעָן. יְעַזְבָּן
נִער דָּאָרָף שְׂוִוִּיצָן אַזְן דְּרִיעָעָן צִינְגָּרָן, אַז אַיךְ דָּאָרָף זַוִּי דְּרִיכְעָרָן. דָּעַר

5

10

15

20

25

30

מאנשיניסט פון דער באן לאו טירן דעם לאקאמאטיו, דער קאטשענగאר לאו טראנגן קוילן, דער ארכבעטער לאו שמרן די רעדער, אונ איך טיט איביך זועלן זיך, הערט איר, זיצן אט דא אין וואנגאן און דערציילן געד שיכטם. געפעלט זוי ניט? לאו זוי גיין איבערמאכן די וועלט".

5 איך קווק אפ טיען פארשיין און טראכט מיר: וואס קאן ער זיין, אט דער נפש? אן אויפגעומענער גביר? א געוועזענער שניניעדר אין אמריקע און איצט האט ער א מאנגאיין פון פארטיקע קלידער? צי אפשר טאפע א פאבריקאנט? אדרער א בעלהבויות פון הניער? אדרער איזו א מענטש א לאפיקטאליסט, וואס לעבט פון פראצענט? נאר לאטער איט לאו זוינטער. ער אליען דערציילט דאס בעסער:

— ס'איין, הערט איר, א קלונג וועלט און א זיסע וועלט און א גוטע וועלט, און ס'איין א חיוט, וואס מע לעבט אפ דער וועלט! מע דראפ נאר זען, מע זאל זיך ניט לאו זשפיען איין דער קאשע. איך האב מיך געוווארפן, הערט איר, אפ אלע זיינן. איבערגדינט, ווי עס רעדט זיך, אלע בעדיהיזרים. קיון ארכבעט איזו ניט געוווען צו שוער פאר מיר. 15 קיון פרנסה איזו מיר ניט געוווען מיאום. און אויב איר ווילט וויסן, איזו קיון מיאוסע פרנסה נאר אפ דער וועלט נישט. אלע פרנסות זינגען שיין. אכבי איר האנדלט ארנטלעך און אכבי דאס ווארט איזו א ווארט. איך וויס עס פון זיך אליען. איך וועל מיך, הערט איר, ניט נין באריי מען פאר איר, איז איך בין דער לעטבענער דב. נאר איר מענטס מיר נלייבן אפ נאמנות, איז קיון גאנט בין איך ניט. קיון גולן בין איך אודראי נישט. און קיון שוונדליך אoxic נישט. לאטיך האבן איז איר, הערט איר, וואס פאר אן ארנטלעכער סוחר איך בין. איך האנרגל אונשטענדיק. איך נאר קינעם נישט אפ. איך פארקוף דאס, וואס איך האב, קיון קאע איז זאך איז בא מיר נישט. קורץ, איר ווילט וויסן, וואס איך בין? איך בין נישט מער ווי א ליפעדאנט, אדרער, ווי בא איעיך וווערט עס אנדר גערופן, א „פֿאַרְדָּאַטְשִׁיק“. איך שטעל-צדו דער וועלט סחרה. די סחרה, די וועלט איז שוון צו א קלונג וועלט, און מענטשן זינגען שוון צו גײַר ציק. זוי האבן פינט, איז מע זאנט זוי אפ שוואָרֶץ, איז ס'איין שוואָרֶץ, און אה וויס, איז ס'איין וויס. זוי האבן בעסער ליב, פֿאַרְקָעֶרט, איז מע זאנט

זוי אפ' שווארץ, און ס'איו וויסט, און אפ' וויסט, און ס'איו שווארץ... נו,
וואס ווועט איר טאן מיט זוי?..."

איך קוק אפ' מינן פארשווין פון בוונאנס-איירערעס און טראכט מיר:
„רבונו של עולב! וואס איז אוזעלכעס אט דער נפש? וואס פאר א מין
ארטיקל שטעלט ער צו, אט דער „פֿאָרָאַטְשִׁיךְ“? און וואס רעדט ער
דאם עפּעס אוזעלכע מַאֲדְרָנָע דברוים: „שווארץ — וויסט,
וואווארץ?... איבערשלאןנים אים אינטימיטן און א פרעג טאן אים: „פעטער,
מייט וואס האנדולט איר?“ — ווילט זיך מיר נישט. איך לאו אים בעסער
ריידן וויטער.

— קורע, וויזשע האלטן מיר? בא מינן איצטיכון געשעפט אין
בוונאנס-איירערעס. מינן געשעפט אליאן אין, אייננטלאע, ניט אין. בוונאנס-
איירערעס, מינן געשעפט אין, אויב איר זוילט וויסטן, אומגעטום, אפ' דער
גאנצער ווועלט: אין פֿאָרִין, אין לאנדאָן, אין בודאָפּעַשְׂט, אין באָסְטָאָן,
און די הויפּטְקָאנְטָאָר, דאס בּוֹרָאָ, איז און בוונאנס-איירערעס. אָן עַבְרָהָה,
וואס מיר זינגען איצט ניט אין בוונאנס-איירערעס. איך וואלט איך אַרְבִּינְ
פֿירְדְּן צו מיר אין בּוֹרָאָ, אַנְיֵר ווינוֹן אַקָּאנְטָאָר, מיט „מענטשֶׁן“. בא
מיר „מענטשֶׁן“ לְעָבָן זיך אָפְּ — אַנְיֵר ווועט מיר נְלִיבָּן, צי ניט? — ווּ
די רויטשילדס. אַכְּטָה שְׁעה אַין טָאָן — מַעַר אַרְכָּבָעַט מַעַן נִישְׁתָּבָא מַיר אָ
מִינּוֹת אָפְּלוֹ. בא מיר אַיְוָא „מענטשֶׁן“ פֿאָרָאַטְשִׁיךְ פֿאָר אָ מענטשֶׁן.
וויסט אַנְיֵר, פֿאָרְוּאָסֶן? וויל איך בין אליאן אַמְּלָא גַּעוּעַן אָ „מענטשֶׁן“. 20

נְאָקָע בא מינגע אַיצְטִישׁע שׁוֹתְפִים. מיר זינגען אַיצְטִ דְּרִיכִ שׁוֹתְפִים.
פֿרְיַעַר זְעִינָען זְיִי גַּעוּעַן נְאָר צְוּוִי שׁוֹתְפִים, אַון אַיך בין גַּעוּעַן בא זְיִי אָ
„מענטשֶׁן“. די רַעֲכָתָה האנט בין אַיך בא זְיִי גַּעוּעַן. דאס נְאָנְצָע גַּעַשְׁעַטְט,
קָאָן מַעַן זָאָן, אַיְזָן גַּעוּעַן אָפְּ מִיר. באָס קוֹפִּין סְחוּרָה, באָס פֿאָרְקוּפִּין
סְחוּרָה, באָס אַפְּשָׁאָצָן סְחוּרָה, באָס סְאָרְטִירְן די סְחוּרָה — אָומְעַטְטָוּס
אַיך... בא מיר אַיְזָן אוֹיג — אַנְיֵר ווועט. מיר נְלִיבָּן, צי ניט? — אַז אַיך
טו נְאָר אָ קָוק אָפְּ אַ שְׁטִיקָל סְחוּרָה, ווּעָל אַיך אַנְיֵר באָלְד זָאָן, ווּוּפְלָל
סְחָאָט די וווערט אַון ווּהָהָיָן עַס קָאָן גִּיְזָן... נְאָר דאס אליאן אַיְזָן נְאָר נִיט
אַינְגָאנְצָען. בא אַונְדוֹזָעָר גַּעַשְׁעַטְט. אַיְזָן אוֹיג אליאן ווּוּנְצִיךְ. מַעַן דְּאָרְפָּ
נְאָר הַאָבָּן, הַעֲדָת אַנְיֵר, אַ נְאָזָן אוֹיךְ, אַ חֹשֶׁחֶת... פֿאָר אָ מַיְלָדְרָפָ
מַעַן קָאָנוּן אַנְשָׁמָעָן, ווּ עַפְעַם לִוְנָט. מַעַן דְּאָרְפָּ פֿוֹלָן, ווּ מַעַן מַאֲכָן
אַ גּוֹט גַּעַשְׁעַטְט, אַיְזָן ווּ מַעַן קָאָן בְּרָעָכָן רָוק אַון לְעָנָה, אַיְזָן נְאָר אַרְבִּינְ

קדרכן און א בלאטע, הערטט איר, בייז אראיבער דיז אויערין, מע זאל נאכ' דעם האבן צו זינגען און צו זאנן... צופיל „שטיינוטערעס“, הערטט איר, פארלאן אפ דער וועלט. צופיל אונין קוקן אפ אונדזער געשעפט — און אונדזער געשעפט האט דוקא מורה פאר א גוט אוג, באַיכָא... אײַין טרידט, איז איד מאכט א פאלשן, וועט איד אײַיך ניט אַפּוּזָשָׂן מיט סיינ צען וואָסערן... באַלְד עַפְעַמְעַם, ווערט א גוואָלָה, א געפֿילדער, א שמידערין איזן די גאָזעטן. און די גאָזעטן דארפֿן דאָך מעד נישט. די גאָזעטן זינגען זיך מחהַה, אַבְּיַ זַיְהַ האָבָן פָּוֹן ווֹאָס צו קלינגען. צעליגן זוי די זיך אַפְּ זיבַן טעלערלעך, בלְאָזֶן אַפְּ א פַּיעֵיר מיט סְכַנְּטִינְפְּשָׂוֹת אָזֶן היַבְּנָאַוְיָפְּ 5 דיז גאנצע פָּאַלְיִצְיָע... באַטְשָׂ אַפְּילְוַן — אַיך דָּאָרָף אַיך זַאֲנָן בְּסָדָר — די פָּאַלְיִצְיָע פָּוֹן דער גאנצער ווּלְט אָזֶן, באַיכָא, בא אונדו אַין קעַשְׁעַנְעַ... אַיך זאל אַיך אַנְרוֹפָן נאָר די סּוּמָע, ווֹאָס אָונדו קָאַסְט אַפְּ א יַאֲרָ פָּאַלְיִידְ צַיְעַ אַלְיַיְן, וועט אַיך זיך דערשְׁרָעָקְן... בא אונדו — אַיר וועט מִיר גַּלְיִבּוֹן, צַיְעַ נִיט? — אַיז אַנְתְּהָ פָּוֹן צען טוֹזֶנט, פּוֹפְּצָן טוֹזֶנט, צוֹוָאנִי 10 צַיְעַ טוֹזֶנט — פּוֹ! 15

מיט די ווערטער טוֹט מַעַן פָּאַרְשָׂוֹן אַמְּאָך מיט דער האַנט, זוי א מענטש, ווֹאָס וואָרְפַּט זיך מיט טוֹזֶנטער. בעת מעשה טוֹט אַבלִישְׁטָש דער ברְּיוֹאַנטענְדָּר רִינְג אַפְּ דער שְׁנִין, אָזֶן דער מענטש פָּוֹן בּוּנְאַסְטָ אַיְזָרָעָם, ווֹאָס וואָרְפַּט מיט טוֹזֶנטער, שְׁטָעַלְט זיך אַפְּ א ווּטְלָעַ, קוֹסְט, ווֹאָס פָּאָר אַרְושָׂמָע אַזְבָּן גַּעֲמָכְט אַפְּ מִיר די טוֹזֶנטער, אָזֶן פָּאַרְט 20 ווּטְמָעָרָה:

— אָזֶן אָז מִעְדָּאָרָף אַמְּאָל גַּעֲבָן מַעַר, מַיְינָט אַיר, אַיְוָעָפְּעַס אַתְּרוֹזִיך? דערוֹזִיך זינגען מִיר שְׁוִין דוקא באַגְּלִיּוּבָט. אַיך מִין, טַאֲקָעַ מִיר, אַלְעַ דְּרַעַי שְׁוֹתְפִים. ווּפְלַטְטָרְמָעָר מִיר זַאֲלָן נִישְׁטָ אַנוּוּבָּיְזָן אַפְּ פָּאַלְיִצְיָע, גַּלְיִיבָּט מַעַן זיך אַפְּ נִאמְנוֹת... אַלְעַ הַוּצָאָות פִּרְנָן זיך בא אונדו אַפְּ 25 נִאמְנוֹת. מִיר גַּלְיִיבָּן זיך אַיְינָס דָּאָס אַנדְרָעָ אַפְּן ווּאָרטָן. אַיְינָרָ פּוֹנְעָם אַנדְרָעָן וועט נִישְׁט פָּאַרְלִיּוּטָעָן, הערטט אַיר, אַפְּ אַט אַזְוִי פִּילְ... אָזֶן, אַרְדְּבָה, לְאֹזֶן אַיְינָרָ פְּרוֹווֹן יָאַפְּאַרְלִיּוּטָעָן, — וועט ער האָבָן אַ ווּיסְטָן סּוֹפְּ... מִיר קַעְנָעָן זיך, הערטט אַיר, גּוֹט אַיְינָס דָּאָס אַנדְרָעָ, אָזֶן מִיר ווּוִיסְטָן דָּעַם פְּלָאָצָע, אָזֶן מִיר זַיְנָעָן קְלָאָר די גַּעֲנָצָע ווּלְטָן. יַעֲדרָר פָּוֹן אָונְדוֹ האָט זיך זַיְנָעָ אַגְּעָנְטָן מִיט זַיְנָעָ שְׁפִיאָנְעָן... ווֹאָס דָּעַן מַיְינָט אַיר? גַּעֲשָׁעַטָּן, ווֹאָס פִּירְט זיך אַפְּ נִאמְנוֹת, קָאָן אַנדְרָעָשָׂ נִישְׁטָ נִיְּזָן...

געפינט איר גישט, אז ס'וואלט זיין בעסער ווי רעכט, מיד זאלן דא אָפַּעֲדֵעַ דער סטאאנציג עבען אַשפֿוֹרְנוֹגְּ-אַרְאָפַּעְעָס אָוֹן טָאָן אַשׁוּעַנְסִידְוָרְךָ דעם האַלְדוֹן? אָזֶוַי מאָכְבָּט צוֹ מִיר מִין פָאָרְשָׂוִין אָוֹן נַעֲמָט מִיךְ פָּאָרְךָ אַהֲנָט אָוֹן פָּאָרְקָוּט מִיר אַיְן דַּי אָוְיָגָן אַרְיָין.

זעלבסטפארשטעדלעך, אז אַיךְ האָב גָּאָרְנִישָׁט דָּאָמְעָגָן, אָוֹן מִיר נִיבָּן אַשפֿוֹרְנוֹגְּ-אַרְאָפַּעְעָס אָפַּעְעָס דער סטאאנציג אָוֹן טָאָן אַשׁוּעַנְסִידְוָרְךָ דעם האַלְדוֹן. אַיְינָס נַאֲכָם אַנְדָּרְעָרְךָ פָּנָאָקָן דַּיְּ פָּלְעַשְׁלָעָךְ לִימָאָנָאָר, אָוֹן טָיָּוָן חַבְּרָה-הַמָּאָן טְרִינְקָט מִיט אָזָא מִין אַפְּעַטְיַּת, אז מַעַג אִים מַקְנָא זַיְינָן.

מִיר אַכְּבָּר גְּרִיבְּלָט דַּיְּ גַּאנְצָע צַעַּט אַיְן מַח אַיְן גַּעַדְאָנָקָן: מִיט וּוּאָס פָּאָרְךָ אַמִּין אַרְטִיכָּלְךָ הַאַנְדָּלָט עָרָ, אַט דער מַעַנְטָשׁ פָּוָן בּוּעַנְאָס-אַיְירָעָס? וּוּאָס

וּוְאָרְפָּט עָרָ זַיְּ אָזָא מִיט טְוִוְונְטָעָרָ? אָוֹן וּוּי אָזָוִי אַיְן דַּאָס דַּיְּ פָּאָלְצִיעָע

פָּוָן דער גַּאנְצָעָר וּוּאַלְטָט בָּא אִים אַיְן קַעַשְׁעָנָעָ? אָוֹן צַו וּוּאָס דַּאָרְפָּן זַיְּ אַגְּעָנָטָן אָוֹן שְׁפִיאָנָעָן?... הַאַנְדָּלָט עָרָ נִישְׁתָּמָעָט מִיט קַאָנְטָרָאָבָּאָנָדָ?... מִיט

פָּאָלְשָׁעָ בְּרוּלְיָאָנָטָן?... מִיט גַּנְבִּישָׁוּ שְׁחוֹרָותָ?... אַדְרָעָר עָרָ אַיְן גַּלְאָט אָזָוִי

אַ פְּרָאָלָעָר, אַ קְנָאָקָעָר, אַ בָּאָרְיָוָר, פָּוָן דַּיְּ פְּעִינָעָ בְּרִוּוֹת, וּוּאָס אַלְצִידָנָגָן

וּוְאָסְטָט בָּא זַיְּ אַוְנְטָעָר דַּעַר צֻוְנָגָן מְשׁוֹנָה אָוְמְנָעָלְמָוּפְּעָרָט, אַיְן דַּעַר לְעָנָג

אָוֹן אַיְן דַּעַר בְּרִוּוֹת?... צַו אָוְנְדָן, קָאָמְזָיוֹאָיָאָשָׁעָרָן, אָוֹעַס בָּאָפָּט זַיְּ

אַרְיָין אָזָא סְוִנְצָנְמָאָכָעָר, אַ בְּלִיְמָזָם, הַאָבָן מִיר פָּאָר אִים אָוְנְדָעָר אַיִּי

גַּעַנְעָם נַאֲמָעָן: "אַגְּרָאָסִיסְטָ". דַּאָס הַיִּסְטָ, אַ מַעַנְטָשׁ, וּוּאָס אַלְצִידָנָגָן אַיְן

בָּא אִים "אַגְּרָאָסִיסְטָ"... בְּלָשׁוֹן אַשְׁכָּנוֹן הַיִּסְטָ דַּאָס פְּשָׁוֹטוֹ: אַיְדָר אַ שָּׁפָרָן,

וּוּאָס הַאָקָט אַ טְשִׁינְוִיק... מִיר פָּאָרְדִּיְיכָרָן וּוּירָעָר צַו צִינְגָּרָן, פָּאָרְנָעָמָעָן

אָוְנְדָזָעָרָעָר עַרְטָעָר, אָוֹן דַּעַר מַעַנְטָשׁ פָּוָן בּוּעַנְאָס-אַיְירָעָם הַאָקָט וּוּינְטָעָר:

— "וּוּזְוּשָׁעָ הַאַלְטָן מִיר, אַפְּנִים? בָּא מִינָעָ שׁוֹתָפִים. דַּאָס הַיִּסְטָ,

בָּא מִינָעָ אַיצְטִיקָעָ שׁוֹתָפִים. פְּרִיעָר זַיְנָעָן זַיְיָ גַּעַוְעָן מִינָעָ בְּעַלְיָבָתִים,

אָוֹן אַיךְ בֵּין גַּעַוְעָן, וּוּי אַיךְ האָב אַיְיךְ שָׁוִין גַּעַזְגָּטָן, זַיְעָר מַעַנְטָשׁ. אַיךְ

וּוְעַל אַיךְ נִישְׁתָּמָע אַוְיְסְמָרָאָכָטָן פִּין בְּלָבָל, אָז זַיְיָ זַיְנָעָן גַּעַוְעָן שְׁלַעַכְתָּעָ

בְּעַלְיָבָתִים. וּוּי הַאָבָן זַיְיָ גַּעַקְאָנָט זַיְינָעָן צַו מִיר שְׁלַעַכְתָּעָ, אָז אַיךְ בֵּין זַיְיָ

גַּעַוְעָן גַּעַטְרָיָן, וּוּי אַהֲנָטָ? זַיְעָרָעָר אַ סְעָנָט אַיְזָוָן בָּא מִיר גַּעַוְעָן, הַעֲרָטָ

אַיְרָ, טְזִיעָרָ, אָזָוִי וּוּי מִינָן אַיְגָעָנָרָעָ. אָוֹן שְׁוֹנָאָים האָב אַיךְ מִיר גַּעַטְוּפָטָ

צַוְּלָיכָ זַיְיָ, בְּלוֹטִיקָעָ שְׁוֹנָאָים! סְאָיו גַּעַוְעָן צַיְעָטָן — אַיְרָ וּוּטָ מִיר גַּלְיָבָן,

צַיְ נִישְׁטָ? — וּוּאָס מַעַ הַאָט מִיךְ אַכְבָּר מִין גַּעַטְרִישָׁאָפָט גַּעַוְאָלָט

סְמָעָן. טָאָקָעָ פְּשָׁוֹט סְמָעָן. אַיךְ מַעַג מִיךְ בָּאָרְיָוָן, הַעֲרָט אַיְרָ, אָז אַיךְ

5

10

15

20

25

30

האב זיו געדינט ערליך, וואס ערליךער קאן שווין גאנר נישט זיין. אמת, איך האב און זיך אויך נישט פארגעסן... א מענטש טאר קוינמאָל נישט פארגעסן און זיך. א מענטש דארף געדענקען, און ער אויז נישט מער וויאָ א מענטש. הײַנט לַעֲבֵט ער, אונז מאָרגֶן?... **כָּאַכְכָּא!** אייביס זיין באָ יענעט 5 איזו נישט קוין פלאָן. וואס בין איך — און הענט? און פֿיס? צי אָן אָ צוֹנְגָּן? ובפרט, איך האב געוּזֶסט, אָן מיר קאנען זיו זיך נישט באָנְגִּין אָ טאג אָפְּלוֹן. זיו קאנען נישט אָנוֹ טָאוֹן נישט... וויל ס'איַן דָּא סְודָות, הערט אַיר, סְודָות מִוּט סְודָות... ווֹי דָעַר שְׂטִיגֶנֶר אַיז אַין אָ גַּעַשְׁפָּט... בֵּין אַיך מִידָּק מִישְׁבָּאָיִינְמָאָל, הערט אַיר, אַין אָ שיינְעָם טָאג, אָון קוּמָד 10 אָרְבִּין צוֹ מִינְעָם בעַלְיוֹבָתִים אָון דָּופָּמִיד אָן צוֹ זַיְן: «אָדִיעָן, מִינְעָם הָעֶרְבָּן!» קוֹקָן זַיְן מִיד אָנוֹ: «וְאָסָם הַיִּסְטָם אָדִיעָוּ?» «אָדִיעָן, זַגְּ אַיך, הַיִּסְטָם: זַיְטָ גַּעַזְוֹנָטָן». זַגְּ אַיך זַיְן: «וְאָסָם אַיז דִּי מַעַשָּׁה֙?» זַגְּ אַיך: «בֵּין 15 וְאַנְעָט אַיז דָעַר שְׂיעָרוֹ?»... ווֹאָרְפָּן זַיְן זיך אוּבָּעָר אַיִּינָס מִיטָּס אַנְדָּעָר מִיטָּס אַיז אָוִוָּגָן אָון טָוּן מִיד אָ פְּרָעָן, «וּוְיָפָל פָּאָרְמָאָג אַיך קָאָפְּיָי 20 טָאָלָה?» זַגְּ אַיך צוֹ זַיְן: «וּוְיָפָל אַיך זַאל נִשְׁטָט פָּאָרְמָאָגָן, זַגְּ אַיך, ווּטָם מִיד זַיְן אָפָּה דָעַר עַרְשָׁטָעָר צִוְּיט גַּעַנְגָּן, זַגְּ אַיך, אָון טָאָמָעָר, זַגְּ אַיך, ווּטָם זַיְן קָאָרְגָּן, אַיז גַּטָּט, זַגְּ אַיך, אָ פָּאָטָעָר אָון בּוּנָאָסְ-אַיְרָעָס אָ שְׁטָאָטָה?... אָוּוֹדָאִי הָאָבָּן זַיְן מִיד פָּאָרְשָׁטָאָגָן. פָּאָרְוָאָס זַאלָן זַיְן מִיד נִשְׁטָט פָּאָרְשָׁטִיָּן — דָעַר מַח אַיז זַיְן אָוּסְ-גַּעַדָּרָט גַּעַוָּאָרָה? אָון אָט אַזְוִי 25 אָ זַיְנָעָן מִיד פָּוֹן דַעְמָאָלָט אָן גַּעַוָּאָרָן שְׁוֹתָפִים. דָרְבִּי שְׁוֹתָפִים, דָרְבִּי בְּעַלְיוֹתָם, גַּלְעִיךְ אָפָּה גַּלְעִיךְ. בָּא אָונְדוֹזָא אַיז נִשְׁטָאָה — דָעַם מֻרָּא, יְעַנְעָם ווּינְדָּצְּעָקָר. וְאָסָם גַּטָּט גַּטָּט... קָרְגָּן קָרְגָּטָם זַיְן זיך נִשְׁטָם. צוֹ וְאָסָם זַאלָן מִיד זַיְן קָרְגָּן, אָוּ פָּאָרְדִּינָעָן פָּאָרְדִּינָעָן מַעַן, דָאָנְקָעָן גַּטָּט, גַּאנְצָשָׁיָן אָון דָאָס גַּעַשְׁפָּט ווּאָקְסָט... דִי וּוּלְטָ ווּעְרָטָ גַּרְעָסָעָר אָון דִי סְחוֹרָה ווּעְרָטָ 30 אָלָע מַאל טְנִיעָרָעָר... אִיטְלָעָכָר פָּוֹן אָונְדוֹזָא נִעְמָט זַיְן אָרְוִים פָּוֹן שְׁוֹתָפָה ווּוְיָפָל עַדְךָ אָפָּה דָעַר הָוֹצָאה. מִיד זַיְנָעָן אָלָע נְרוֹיסָעָ בעַלְיוֹהוֹצָאות. בָּא מִיד אַלְיָוָן, אָן אָ ווּיְבָ אָון אָן קוֹנְדָעָר, גַּיְיט אָוּוּעָק — אַיר ווּטָם מִיד גַּלְעִיבָּן, צַי נִשְׁטָה? — דָרְבִּי מַאל אַזְוִי פִּילָּ, וּוּי בָּאָן אָנְדָעָרָן מִיטָּא ווּיְבָ אָוּן מִיטָּס קוֹנְדָעָר. וְאָסָם מִיד קָאָסְטָאָפָּה אָ יָאָר צְדָקָה אַלְיָוָן, זַאלָט זַיְן דָאָס אָן אָנְדָעָרָר גַּעַוְונְטָשָׁן פָּאָרְדִּינָעָן. ס'איַן נִשְׁטָאָה, הערט אַיר, אַין זַאָר, וְאָסָם זַאל מִיד נִשְׁטָט קָאָסְטָן סִין גַּעַלְטָ. אָ שָׁוֹלָ, אָ שְׁפִּיטָאָל, אָן עַמִּיגְרָאָנְטָן-קָאָסָטָעָ, אָ קָאנְצָעָרָט — בּוּנָאָסְ-אַיְרָעָס אַיז, קוֹיָן עַיְזָהָרָעָ,

א שטאט! און וו זונגען עפעם אנדרער שטאט? ארעדישראל — איר וועט
מיר גלייבן, צי נישט? — קאסט מיך שוין אויך געלט. ערשת נישט לאנג
קוט מיר און א בריוו פון א ישיבה פון ירושלים. א שיינער בריוו, מיט
א מגנדוד מיט א שטומפל און מיט חתימות פון רבנים. דער בריוו איז
געשריבן גלייך צו מיר, מיט א שיינעם טיטל: "הרבני הגביר המפודסם

רב מרדכי"... ע - ע! — טראקט איך מיר — וויבאלד זוי זונגען
אוזעלכע פיענע מענטשן און רופן מיר און באם נאמען, קאן מען קיין תוויר
נישט זיין און מע דארפה זוי שיקן א הונדרטער... דאס האט איך איז
זיטיקע נרבות. העינט וו זעגעהן מען געבורט-שטאט? סאשמאקען?

סאשמאקען נעמט-צוו בא מיר — איר וועט מיר גלייבן, צי נישט? —
אלע יאיך אט אוז האיטל מיט געלט! אלע מאל, אלע מאל קומט מיר און
פון סאשמאקען און אנדרער בריוו. דאס איז אוז צרה, דאס איז אוז
שלאך... פון מעות-חטאים שמועסט מען נישט. אלע פסה א הונדרטער.
דאם איז שוין א "זאקאנ?"... אט פאר איך איצט קיין סאשמאקען, וויס

איך פריער, איז איך וועל נישט אפקומען מיט קיין טויזנטער. זואט זאין
אייך, א טויזנטער? הלוואי איך זאל פטרן מיט צוווי. אונישט, וועל זיין
אלע דריינ. א קליניקיט, א מענטש איז נישט געווען אוז ציטט איז דער
הוים — פון קינדוויז און, כאכ-כא! סאשמאקען איז דאך מין היין! איך
וויס פריער, איז די גאנצע שטאט וועט קאכן. מען וועט זיך צונופלויפן.

א גולדה: "מאטע איז געקומען, אונדער מאטעך פון בווענאס-איינ
רעס!"... א יומ-טוב! גלייבט מיר, מע קופט שוין דארט ארויס אוף מיר,
ווי אוף משיחן. נבעך גרויס אָדרעמעלעיט. פון יעדער סטאנציג ניב איך
זוי צו וויסן, איז איך פאר. איך קלאפע זוי אלע טאג א דעפש: "פריעוזשאיו.
מאטע". איך אליאין — איר וועט מיר גלייבן, צי נישט? — וואלאט שוין

איך וועלן זואט גיכער קומען צו פארון קיין סאשמאקען. א סוק טאנ אוף
סאשמאקען, א קוש טאן די ערדר פון סאשמאקען, דעם שטוויב פון סאשי
מאקען. א כפרא, הערט איך, בווענאס-איירעס! א כפרא ניויריאס! א
כפרא לאנדאון! א כפרא פאריז! כא - כא! סאשמאקען איך דאך מין
הוים!"...

דאם פנים פון מין פארשווין האט זיך בא די ווערטער ווי איבער-
געטען. נאר און אנדרער פנים. עפעם איז דאס ווי יינגער געוואגן. יינגער
אונ שענער. און די קלינע בוימלדיקע אייגעלאך האבן באטומען נאר און

5

10

15

20

25

30

אנדרער פיערעל מoit א ניעם גלאנץ פון פרויד און פון גדלות און פון ליבשאפט. פון אמתע, נישט געמאכטן ליבשאפט... און בעירה איז זאך: וואס איך וויס נאך אלז נישט אקסראט, מיט וואס ער האנדלאט... ער לאזט מיך אבער לאנג נישט טראקטן און שניעידט וויטער:

5 — איר מיינט, וואס, אייננטלאעד, פאר איך קיון סאשמאקען? אביסל בענק איך טאקו נאך דער שטאט, און אביסל אף קבראבות. איך האב דאך עפער אפנ הייליקן ארט א פאמטר און א מוטער, און ברידער און שועטער — א גאנצע משפחה. און אנג ווילט זיך מיר טאקו חתונה האבן אויך. ביז וואגעט אין דער שיינר צו זיצן א בהור? און החונה האבן וויל איך דוקא פון סאשמאקען. פון מיין שטאט. פון מיין גראד.

10 פון מיין משפחה. איך האב מיך שווין ווועגן דעם איבערונגעריבן מיט פינע פרינט פון סאשמאקען, זוי זאלן מיר נאכזען עפער רעכטס... שריבין זיין, איך זאל נאך קומען צו פאָרן בשלום, ווועט שווין במיילא זיין רעכטס. אט אוז משוגענער בין איך... מע האט מיר שווין פַּאָרְגַּעַלְיִיגַּט 15 אין בווענאָס-איירעס — איך ווועט מיר גלייבן, צי נישט? — די גראסטע שײַנְהֵיטן פון דער וועלט. איך וואלט געקאנט, הערט איר, אויספֿרִין אֶזְעַלְבָּעָם, וואס דער טערקיישער סולטאָן אֶפְלִיאָן פַּאָרְמָאנְטָן דאס נישט... נאך איך האב מיר געזאגט איזן מאָל פַּאָרְאַלְעָן מאָל: נײַן! החונה האבן פאר איך קיון סאשמאקען. איך וויל און אַנְשָׁעָנְדִּיס קינד. א יידישע טאכטער. זי מעג זיין ווי אַרְעָם, וועל איך דערויף נישט סוקן. איך וויל זי אַפְּנִילְטָן. די עַלְתָּעָרָן אִירָע אַפְּשִׁיטָן מיט גָּאָלָד. די גאנצע משפחה גַּלְיסְלָעָד מאָכוּן. און זי אַלְיוֹן וועל איך ברעגען צו מיר קיון בווענאָס-איירעס. איך וועל איך אויספֿוצָן, הערט איר, א פַּאָלְאָצָן, ווי פַּאָר אַ פרִינְצָן. קיון שְׁפָרְעָנְקָעָלָע וועל איך אַפְּ אַיר נישט לאָזָן פָּאָלָן. גַּלְיקָלָע ווועט זי זיך אַפְּעָבָן באָ מיר — איך ווועט מיר גלייבן, צי נישט? — ווי קיון פרוי איזן דער גאנצער וועלט! זי ווועט נישט וויסן באָ מיר פון קיון זאך. אויספֿער איר ווירטשאָפְט, מיט איך מאָן און מיט אִירָע קינדער. די קינדער וועל איך לאָזָן שטודירן. דעם אַפְּ דָקְטָעָר, דעם אַפְּ אַינְזִוְנִיעָר, און דעם אַפְּ יוֹרִיסָט. די טעכטער וועל איך אַפְּשִׁיקָן איזן אַ יִדְישָׁן גַּעַשְׁלָאַסְעָנָעָם פָּאַנְסִיאָן. וויסט איר, וויהו? — קיון פראנקפֿוֹרְט..."

20 באָ די וווערטער קומטִיאָן דער קאנְדוּקָטָאָר אַפְּנָעָמָעָן די בִּילָעָטן.

25 תמייד (איך האב שווין באַמְּעָרָקָט וויפָל מאָל) טראגַט אַן דער רוח דעם

קאנדרוקטאר פונקט דעםאלט, ווען מען דארף אים נישט! אין וואנגןן!
ווערט א טומל, א מהומה. אלע באפּו די פֿעלעך, און איך אויך בתוכם.
איך מוו אויסטען פּוֹן וואנגןן, זיך איבערזען אָפּ אָן אַנדער וועג.
דעָר מענטש פּוֹן בּוּנָאַס-אַיְרָעַס הַלְּפָט מִיר צוֹנוֹיַפְּבִינְדָן מִין בָּאנְגָּזָשׂ,
און מִיר פּוֹרְן דָּרְרוֹיִל צוֹוַישׂן זיך אַ גַּשְׁפָּרָעַך, וּוּלְכָעַט אַיך גַּבְּ דָא
אַיבָּעַר פֿינְסְטָלָעַך, וּוּרְטָט אַין וּוּרְטָמָה:

5 דער חונטש פּוֹן בּוּנָאַס-אַיְרָעַס: אַוְיזָאַז, אַ שָּׁאַר, וּוּאַס אַיך פָּאַרְט
ニישט ווּוִיטָעַר. נִישְׁתְּ וַיְיַיְן מִית וּוּמַעַן צַוְּ רִידְן.

אַיך: וּוּאַס וְאַל מַעַן טָאַנְגָּ פֿרְנָסָה אַיְזָ פֿרְנָסָה.

10 דער מענטש פּוֹן בּוּנָאַס-אַיְרָעַס: נָוַט גַּעֲזָגָט. פֿרְנָסָה אַיְזָ פֿרְנָסָה.
אַיך האָבָּ מָנוֹרָא, אַיך וּוּלְ מָזְוָן צֹוְצָאַלְן אָוֹן אַרְבִּיבְעַרְפָּלְעָן זיך אַין
צְוַיְיָטָן קָלָאַפּ. אַיך קָאַן, דָּאנְקָעַן נָאַט, אַוְיסְפִּירָן עַרְשָׁטָע קָלָאַס אַוְיך. בָּאַ
מִיר, אַז אַיך פָּאַר אַיְזָ בָּאַז...
15 האָבָּן אַיְנָגָאנְצָן נָאַך אַ האַלְכָּעַ מִינְוֹת צַיְּיט. אַיך האָבָּ אַיך גַּעַוְאַלְט עַפְּעַט
פֿרְעָנָן.

דער חונטש פּוֹן בּוּנָאַס-אַיְרָעַס: צַוְּ בִּינְשְׁפִּילְן?
אַיך: צַוְּ בִּינְשְׁפִּילְן, אַיך האָבָּ אַיך גַּעַוְאַלְט טְרָעָנָן... אַ, מַעַט יְנִיפְּט
שְׁוִין!... וּוּאַס אַיְזָ, אַיְגְּנַנְטָלָעַך, אַיְיָרָן גַּעַשְׁפְּטָה מִית. וּוּאַס האַנְדָּלָט אַירְגָּ
20 דער חונטש פּוֹן בּוּנָאַס-אַיְרָעַס: מִית וּוּאַס אַיך האַנְדָּלָט כָּאַ-כָּאַ!

;יְשַׁטְּ מִית אַתְּרוֹנִים, מִין פֿרְעָנִים, האַנְדָּל אַיך, נִישְׁתְּ מִיט אַתְּרוֹנִים!...
אַיך בֵּין שְׁוִין מִיט מִין בָּאנְגָּזָשׂ אַיְנָגָאנְצָן אָפּ יְעַנְעַר צַוְּיט ווּאנְגָּן,
אוֹן נָאַך שְׁטִיטָט מִיר פָּאַר די אַוְיָן דער מענטש פּוֹן בּוּנָאַס-אַיְרָעַס מִיט
זַיְיָן גַּלְאָטָן צּוֹפְּרִידָעָנָעָם פְּרָצָחָ, מִיט דער שְׁמַעְקָנְדִּיקָעָר צִינָאָר אַיְזָ
25 צַיְּין, אַוְן נָאַך קָלִינָסָט מִיר אַיְזָ די אַוְיָרָן זַיְיָן „כָּאַ-כָּאַ“:
— נִשְׁתְּ מִיט אַתְּרוֹגִים, מִין פֿרְעָנִים, האַנְדָּל אַיך, נִשְׁתְּ מִיט
אַחֲרוֹגִיס!...

עַזְבָּט גַּעַשְׁיַכְּטָעַ נָוַחַד פֿינְגָּ.

געשייכטע גומער זייןצען

דער צענטער

נין יידן זייןצען. מיר געווען אינעם נאנצען וואנגאן. נין יידן. אונדי האט געפערט א צענטער, צו א מנין.

5 איגננטלעה, איז געווען א צענטער אויך. נאר דער צענטער איז געווען בא אונדי ספק ייד, ספק קרייסט. א שטילשויגנדיקער פאראשוין מיט א גאלדענעט בענסגע. א ראכטעןיאני פנים מיט קליען, נאר איז א באָרד. א נאָז א יידיש, נאר וואַנצעט — מאָדנע פאָרדרוּת אָרוּת. אָוּרָן אָפָּגָעָשָׂטָאנָעָן, נאר אָהָלְדוֹן אָרוּטָעָר. די נאנצעט צוּיטָה האט ער זיך 10 געהאלטן פון אונדי גאנץ באָזונְדָּער. געפוקט אִין פענצעטָר אָז געפֿינְטָט. געוועסן איז ער געוויינטָלָעָר אָז אַהיַטָּל. אָז אַרוּשָׁבָּלָט אָפָּ דֵי סְנִי. אָז אַקְיָן ווֹאָרט נִישָׁת אָרוּסְגָּעָלָאָוָת. דָוְרְכוּסִים מעשה רום. אָז עֲכָתָעָר פָּאָנִיעָה. האָז נַאֲכָאָמָּלָה; זָאָל דָּאָם טָאָפָּע זְיַוָּן אָנוֹי? סְטִיטְשָׁה, סְאָיז דָּאָךְ אֶבְּעָר פָּאָרָט נִישָׁת קְיָיָן נְוִי. בְּלָאָטָעָן אָיז אַיְדָן ווּטָן נִשְׁתָּן נָאָרָן. אָיז אַיְדָן ווּטָן דָּעַדְעָנָעָן פָּאָר אָמִיל אָין 15 אָ פִּינְצָעָרָרָר נָאָכָת. גּוֹאָלָה, דָּעָר צְלָמָאָלְקִים! נִין, סְאָיז יִדָּה. אָז אַשְׁטִיס נָאָלָה, זְוִי אָיז דָּאָם אָיז אָז ווִידָעָר צְרוּרָה, טָאָמָעָר נִין? אָז קְשִׁיה הַיְנְטִיקָע צִיטָען... האָבָן מִיר זִיךְ מִישָׁב גְּעוּעָן: אָוּיךְ די אַיְנָעָן מַעַשָּׂה. אָיז, נַעֲבָר ווּילָה, מַע זָאָל כָּאָטָשָׁ מִינְעָן, אָז ער אָיז אָנוֹי — לָאָז אִים ווּוְילָה בְּאָקָומָעָן. ווֹאָסְזְוּשָׁעָ טָוָט מַעַן אֶבְּעָר — אָונְדוֹ גִּיטְּאָפָּ אָ צָעָנְטָעָר? מִיר האָבָן אָ יַאֲרְצִיכְטָמָה אָז ווָאָגָאנָן. אַיר מִיְוָנָט, עַפְעָם גְּלָאָט אָ יַאֲרְצִיכְטָמָה? אָ יַאֲרְצִיכְטָמָה אָז אָמָּעָן? אַדְעָר נָאָךְ אָ מָאָמָעָן? נִין. דָּאָם אָיז גְּעוּעָן אָ יַאֲרְצִיכְטָמָה נָאָךְ אָ קִינְדָּה. נָאָךְ אָ זָוָן. אַיְזָאָזָאָיָינְצָוָן זָוָן האָט אָיז 20

באנדרבן. קווים אויסגעבעטן, מע זאל אים אַרְוִיסֶנְגָּבָן פֿוֹן דער טורמע, שווין לאחר החעהה, מע זאל אים ברעגעגען צו קְבָּרִישָׂרָאֵל... דער פָּאַטְּעָר שוערט, אָז ער אויז געוועז נאָט די נשמה. צו נִיךְ, זאנט ער, האט מען אַיִם אַפְּגָּעָמָשְׁפָּט. דאס הײַסְט, אַ חְבָּרָה-הַמָּאָן צוּוַּיְשָׁן חְבָּרָה אַיִזְעָר אַפְּטִילָוּ, זאנט ער, געוועז, נאָר הענגען אַיִזְעָר, זאנט ער, נישט געקומען. מע האט אַיִם אַבְּעָר גַּהְעָנְגָּעָן — פָּאַרְפָּאַלְן! אַיִזְעָר מַוְתָּעָר בְּאַלְדְּ נַאֲךְ אַיִם אַוּוּקְנַעְגָּנְגָּעָן. דאס הײַסְט, נישט אַזְוִי נִיךְ אַחָאָן זַיְד פְּרִיעָר אַנְגָּעָי מוטשעת. אלְיוֹן גַּעַמְוַתְּשָׁעַט זַיְד אָזְעָן אַזְיָּד אַיִם גְּרוּזָן אַלְט גַּעַמְאָכְט.

— וויפְּל, מײַנט אַיר, בֵּין אַיךְ אַלְט מַעַן אַיִינְסָן?

10 מיר סּוֹפְּן אַלְעָ אַפְּן דָּאַזְיָּון פָּאַרְשָׁיוֹן אָזְעָן ווַיְלָן טְרָעָפָן, ווַיְפָּל אַלְט ער אַזְעָן. סְאַיִז אַוְמְעַגְּלָעָד: יונגע אַוְיָן, גְּרוּעָה האָר. אַ גַּעַנְיִיטְשְׁטָעָר שְׁטוּרָן, אַ שְׁמִיכְלָעַנְדִּיקְזּוּיְנְעַנְדִּים פְּנִים. אָזְעָן דָּעָר גַּאנְגְּצָעָר נַפְשָׁ — עַפְעָם אַמְּדָנָעָר. טָאַקָּעָ אַ פִּידְוָשָׁאָק, נַאֲרָא אַ לְּאַנְגְּלָעָבָר. טָאַקָּעָ אַ קָּאָפְּעָלוֹשָׁל, נַאֲרָא פָּאַרְוּטָם אַהֲנוֹטָעָר. טָאַקָּעָ אַ בְּעַדְלָ, נַאֲרָא שְׁטָאָרָק פָּאַרְקִינְלְעָכִיקָּט.

15 אָזְעָן אַוְיָן... אָר, אַוְיָן! אַזְוַעְלָכָע אַוְיָן, ווּעַן אַר זַעַט אַיִזְעָן מַאֲלָ, ווּעַט אַיר זַיְיָ שְׁוִין קִיְּנָמָל, קִיְּנָמָל נִישְׁטָ פָּאַרְגָּעָטָן. שְׁמִיכְלָעַנְדִּיקְזּוּיְנְעַנְדִּישָׁ, אַדְעָר ווּיְוַעְנְדִּיקָּשׁ-שְׁמִיכְלָעַנְדִּיקָּשׁ אַוְיָן... ווּאַלְטָ ער בָּאַטְשָׁ בָּאַסְלָאָגָּט זַיְד, ווּאַלְטָ ער בָּאַטְשָׁ גַּעַלְאָזָט אַ טְרָעָר. אַיִזְעָן נִיְזָן. דּוֹסָקָ פְּרִילְעָד אָזְעָן דּוּלָּאָ
לְעַבְדִּישָׁ — אַמְּדָנָעָר, מַאֲדָנָעָר נַפְשָׁ.

20 — הַכְּלָל, ווּ גַּעַמְטָ מעַן אַ צָּעַנְטָן? — האט זַיְד אַיִינָעָר אַפְּגָּעָרְפָּן אָזְעָן אַוְיָן אַפְּן פְּנִיפָּעָר, ווּאַסְמָאָכָּת זַיְד גְּלִיצָּה ווּ ער הערט נִישְׁטָ, קוּקָט אַיִזְעָן פָּעַנְצָעָר אַרְיָין אָזְעָן פְּנִיפְטָאָזָם עַפְעָם אַבְּאַקָּאנָן נִגְּנוֹן, דּאַכְּטָ זַיְד, אַזְעָן קְעֻפּוֹאָקָּשׁ.

— ווּאַסְמָה הײַסְט, אַ צָּעַנְטָרָה? — רָוֶט זַיְד אָזְעָן נַאֲךְ אַיִינָעָר, — מִיר האָבָּן דּוּן נִשְׁטָ קִיְּזָן מַנִּין?

25 אָזְעָן ער האט גַּעַנְמָעָן צַיְלָן מִיטָּן פְּינְגָּרָה: נִשְׁטָ אַיִינָס, נִשְׁטָ צַוְּיָּי, נִשְׁטָ דְּרִיכָּי...

— אָזְעָן מִיר! — האט זַיְד אַנְגָּעָרְפָּן דָּעָר פְּנִיפָּעָר, דּוֹסָקָ אַפְּ יִדְישָׁ.
מִיר זַיְנָעָן אַלְעָ גַּעַלְבִּיכָּן דָּעַרְשְׁטוֹוִינָט.

— אַיר זַעַט דּוּן קִיְּזָן יִדְעָן נִשְׁטָ?

— אַ יִדְעָן בֵּין אַיךְ, נַאֲרָא אַיךְ הַאַלְטָ נִשְׁטָ פֿוֹן דִּי זַאֲכָן.

אַ הְיָפָשָׁע ווּיְלָעָן זַיְנָעָן מִיר גַּעַזְעָסָן אַלְעָ, ווּיְלָעָפָט, גַּעַקְוָט

איינט אפּ דאס אנדערע אָן לשון. נאר אוין בעל-יארציעט האט זיך נישט פֿאַרלווירן. מיט זיין פֿרײַלעך-ווינגענדיין שמייכל האט ער זיך אַנגערופּן צום יונגעמאָן דעם פֿייפּער:

— הונדרט אָן צוֹזָאנְצִיךְ יאָר זאלט אַיר לְעֵבָן. אַיך קומט אָ

גָּלְדָּעָנָה מְעָדָל. 5

— פֿאָר ווֹאמָס אָ גָּלְדָּעָנָה מְעָדָל?

— אַיך ווּל אַיך זאגן, סָאוּ אַבְּיסָל אָ צוּ לְאַנְגָּעָה מְעָשָׂה. אַוְיב אַיר ווּלְטָן אָ צְעַנְטָעָר צוּמָן, זאג אַיך אָפּ אָפּ אָמִינָה קְדִישָׁ נָאָר מְיַן זָוָן, ווּל אַיך אַטְרָצְיָלָן אָשְׁיָנָה גַּעֲשִׁיכְטָע.

10 — אָן דער פֿרײַלעָכָר בעל-יארציעט נָעָמֶת אַרוֹסָים אָ פֿעַטְשִׁילָע, גָּאַרְטָלָט זָוָךְ אַרוֹסָם דעם פֿידְזָשָׁק אָן שְׁטָעָלָט זיך אַוּוֹק מִיטָּן פֿנִים צוּ דער ווּאָנָּטָן:

— אַשְׁרָיו יוֹשְׁבָיו בִּיתָּחָר עָזָר. יְהִלְלָךְ סְלָה...

אַיך ווּסָם נִישְׁטָה, ווּ אַזְׁוִי אַיר. אַיך בֵּין מִיר מְוֹרָה, אָז אַיך האָבָּלָב 15 אָ וּאַכְבָּדְיקָעָ מְנָחָה. אַיִּין וּאַכְבָּדְיקָעָ שְׁמוֹנָה-עָשָׂרָה אָיו בָּא מִיר וּוּסְעָר פָּוֹן צָעֵן חַזְנִישָׁע קָוְנָצְנִידָקָע שְׁטִיקָ, שְׁבַתְדִּיקָע דְּרִיְוָלָעָ מִיט יְמִיטָוּבְדִּיקָן שְׁטִיגָעָר, דַי שְׁמוֹנָה-עָשָׂרָה פָּוֹן דעם בעל-יארציעט דָא אַיִּין וּוּאָגָּאָן אָיו גַּעֲוָעָן מִיט אַזְׁוִי פַּילָּהָרֶץ, מִיט אַזְׁוִי פַּילָּ נְשָׁמָה, אָז עַס האָט אַונְדוֹ אַלְעָמָעָן צְעַנְטוּמָעָן. אָן מִיר דַּאֲכָטָן, אָז אַפְּלָיו דעם צְעַנְטָן פֿאַרְשָׁוֹן דעם פֿיְפּּעָר — אָוֹיך. הָאָרָכָן אָ טָאָטָן, ווּ ער זָאָגָט קְדִישָׁ נָאָר אָ זָוָן — אָיו 20 עַפְּרָס אַוְיך נִישְׁטָה פָּוֹן דַי קְלִיְּנָעָ זָאָכָן. אָן דערצָוָה האָט דער בעל-יארציעט נְעַהָּאָט אָ זְיַעַשָּׁה אַדְרָאַזְיָקָע שְׁטִימָעָ, ווּאָס האָט זיך גַּעֲגָאָסָן ווּי אָ בּוּמָל נְלִיבָּד אָיו דַי בִּינְגָר אַדְרָין. אָן אַיבְּרָהָהִיפּּט — דער קְדִישָׁ! נָאָר אָ שְׁטִינוֹן האָט דער קְדִישָׁ גַּעֲקָאָנָט נִישְׁטָה דִּירָן...

25 כּוֹרְץ — דאס אָיו גַּעֲוָעָן שְׁוִין אַיִּין מְאָל אָמְנָחָה.

אַפְּגַּנְעָדוֹנָט אָן אַפְּגַּנְעָבוֹנָדָן דַי פֿעַטְשִׁילָע, האָט זיך אַונְדוּזָר בעל-יאַרְצִיעָט אַוּוּקָגָעָזָעָט אַקְעָנָן דעם צְעַנְטָן פֿאַרְשָׁוֹן אָנוֹ מִיט אָ פֿרײַלָעָ 30 וּוּיְנָעָנְדִּיקָ פְּנִים, ווּי זָיַן שְׁטִיגָעָר אָיו, האָט ער אַנְגָּהָוִבָּן צוּ דְרָצְיָלָן דַי גַּעֲשִׁיכְטָע, ווּאָס ער האָט אִים צְוָנָאָגָט. בְּעַת-מְעָשָׂה האָט ער זיך גַּעֲלָעָט דאס בְּעֶדְלָ אָן נְעַרְעָט פָּאוֹאַלְינָקָע, ווּי אָמְנָטָשָׁ, ווּאָס האָט צִוְּוָת:

— דַי מְעָשָׂה, ווּאָס אַיך ווּל אַיך, יְוּנְגָרְמָאָן, דְרָצְיָלָן, אָיוֹן, אַיר-

גענטלאעך, נישט איזין מעשה, נאך דריי מעשיות. דריי קלויינינגע מעשההלאעך.
די ערשותע מעשה האט זיך געטראפען איזין א דארוף, בא א רענדאך.
געועסן איזין א דארוף א רענדאך מיט א רענדאך. דאס דארוף איזין געועען
א גרויס דארוף. גוים א סח, יידן נישט איזינער. א יחיד הייסט עס. אדרבה,
נאך בעסער. פרנסחה בשפער. ווי זאנט מען: זיצן זאל מען צווישן גוים...
5 איזין זאך נאך האט זוי נעלטלט — קינדרער. א צייטט נישט געועען בא זוי
סיען קינדרער. איזין זוי נישט איזינגעגענונגען דאס ליעבן. ערשות אפ דער
עלטלער האט גאט רחמנות געהאט. די רענדאך איזו פארגאנונגען אפ
טראגן אונז האט געבעוירן דעם רענדאך למאו א ייגניל. א בן וכבר. א גדולה!
10 דארוף מען, הייסט עס, פראוואען א ברית, ווי גאט האט געבאטען, אפן
אכטן טאג האט מײַן רענדאך גאנץ פײַן איזינגעשפאנט פערדאָזּוֹאנְגָּן
אונז איזו אועוש איזין שטאטט אַרְיִין, אַרְאַפְּגַּעֲבַּרְאַכְּטַט דעם רב מיטן שוחט
מיטן שמש מיט נאך פינֿס יידן. א וואָרְעַמְעַס האט די רענדאך מסתמא
צונגערירות א גרויסאָרטִיקָן. אלצידינג פײַן אַרְוֹם אונז אַרְוֹם. מע מוט זיך
15 א כאָפ — נישטאָ קײַן מנין. עס פעלט א צענטר. וואָס איזין די מעשה?
א רענדאָרְישָׁעָרְ קאָפְּ. אַרְיִינְגְּעַרְעַכְּנְט די רענדאָרְקָע אַוְיךְ איזין קאָן. איזין
מסתמא געוואָרְן א גרויס געלעכטער. אַהְיָה־אַחֲרָר — דער טאג שטיט
ニישט. וואָס טוט מען? א גרויס דארוף. גוים א סח. יידן, להבדיל, נישט
איינער. שלעכטן מע טוט א קוֹק — עס פָּאָרְטַּצְּ� צוֹ גַּלְיִיךְ צוֹ דער קְרַעְשְׁמָע
20 א בoid. אונז איזן בoid — א בעל־ענלה. לאז זיין א בעל־ענלה, אַבְּיַ אַיְדַּ...
„ברוך הבא!“, „שלום עליכם!“, „קומט אַרְיִין, ווועט אַיר זיין א צענטר!“...
די שמחה איז געועען נישט צו באַשְׁרִיבָן. היפַּנְטַּזְעַט, וואָס פָּאָרְטַּ
גרוֹסְן גאט טיר האָבן. א גאנץ דארוף מיט גוים קאנען גאנִישְׁט מאָבן.
קומט איזין ייד, א בעל־ענלה, דאָכְטַּזְעַט — אַהְאָ, שוין גוֹטַן!

25 די צוֹוִיטָעָ מעשה, מײַן לְיִבְעָרְ יְהָדָה, האט זיך געטראפען שוין נישט
איין א דארוף, נאך איזין שטאטט. אונז דוקא איזין א יְהָדָה שטיט. שבת
איין דאס געועען. פְּרִיעִיטִיק־צְוָרָנָאָכְטָט, הייסט עס, נאך לְיִכְתְּבָעָנָתָן. גע־
קומען פּוֹן שְׁוֹלָה. אַפְּנַעַמְאַכְּטַט קִידּוּשׁ, זיך געועאָשָׂן. מע ועצעט זיך צוֹט
טייש — איזו זיך מיישָׁב אַ לְיִכְתְּבָט אַזְוָן הִיבְּכָת אַזְוָן שְׁמַעְלָצָן זיך. שטעלט
מען אועועס מסתמא א שבת־קִוְּלַעַטְשָׂ אַקְעָנָן שְׁנוֹיָז — עס העלטט נישט.
אַרְאַפְּגַּעֲבַּאְלָן דער שנוייז אַפְּן טִישׁ, אַגְּנַעַנוּמָעָן דאס טִישׁוֹר. אַט באָלְד
ווערט אַ שְׁרָפָה. וואָס טוט מען? פְּאַרְלַעַשְׁזָן? טָאָר מען נישט — שבת!

האבן זיך צוונופנקליבן די שכנים, די גאנצע נאם. אַ גוואָלֶד, אַ געפֿילֶדער; יידן, מיר זינגען פֿאָרְפֿאָלֶן!... מע טומט אַ קּוֹק — בּוּועדר ער שבחת-גוי. „בּוּועדר ער שבחת-גוי. טשי טוי באָטשיזים אַנְכָּא דּוֹזֵשׁ סּוּוֹטְלָאָ?... אַפְּרִידִישִׁ הַיִּסְטָם עַמְּ: צִי זַעֲפָטוֹ, גּוֹי, וּוּ דְּאָרְטָם אַיּוֹ לִיכְטִיקְ?... אָוּן בּוּועֶדער, באָטש אַ גּוֹיִשְׁעַר קָאָפּ, האָטֶם פֿאָרְשְׁטָאנָעָן וּוּאָסֶם מְיִינָט. אַ שְׁפִּינְצִיר דּוּם שְׁנוּיוֹץ — אָוּסֶם שְׁרָפָה. נּוֹ, פֿרְעָג אַיּוֹ אַיְיךְ: אַיּוֹ גְּאַטְסָם גּוֹנְדָּעָר דָּעָן אַפְּצּוֹשָׁאָצָן? קִין עִזְּזָהָרָע, אַזְוִי פּוֹלְ יִידָּן האָבָן גַּארְנִישֶׁט גַּעֲקָאנְטָמָאָכָן. גַּעֲקוּמָעָן אַיּוֹ גּוֹי — אַפְּנָעָרָטָעוּוֹט אַ גּאָנְצָע שְׁטָאָטָט.

10 אצינגד באדרארפ מען אוניך, הייסט עט, דערץילען די דרייטע מעשה.
דאם האט שווין געטראפן, פארשטייט איר מיך, באם רבין אליין. דער
רבוי זאל ליעבן האט געהאט א בעניזה, און דוקא א געראטגענעט בען-
יחיך, מיט אלע מעלהות, וויעט ניט זיך איבין בא א רבין. האט מען אים
מסתמא יונגנונג חתונה געמאכט, געגעבען א וויב, מיט נדן, מיט אייביקע
קעסטט, און אועוועגעזעט, ער זאל וויזן און לערנצען. זיצט ער און לרעדנט.
וואלט אלצדרינג געווען גוט און פטינ — ווועזיזשע? ס'זאל נישט זיין קיין
פֿרִיזּוֹוֹ אָפְּ דַעַר וּזְעַלְתָּ. כָּאַטְשׁ אַפְּלוֹן, אַיִן פְּלָגָוּן, וּאַסְּ הַעֲדָרְתָּ דַעַם רְבִינָס
זָוֵן אֶפְּרִיזּוֹוֹ אָז, רְאַשְׁתָּ, אַיְזָן עַר אֶבְּנִיחִידָה, אַיִינְ-אָוָן-אַיִינְצִיקָּרָה.
והשנית, טאמער ווועט דראָפּן קָאַסְטָן גַּעַלְתָּ, ווועט אַיְן גַּעַלְתָּ קַיִן מְנֻיעָה
נִישְׁט זָוֵן. אַיְזָן אַבְּעַד גַּעַוְאָרְן אֶבְּיַטְרָעְ צִיְּטָט, מְשִׁתְיָינִים גַּעַזְגָּטָט. מַעַן
הַאַט אַגְּנַעַהֲוִין גַּעַמְעַן באַיְזָן בְּנִירִיחִידִים, אַיְזָן קַיִן גַּעַלְתָּ הַעֲלַפְתָּ שָׂוִין
אוֹיךְ נִישְׁט. אַפְּיָלוֹ קַיִן צַעַנְטוֹזָנָטָן! בְּיַטְרָעְ נַאֲטַשְׁאַלְסְטוּעָ, אֶרְשָׁע אֶ
דְּאַקְטָעָר — שְׁלַעַכְתָּ, שְׁלַעַכְתָּ! וּאַסְּטוֹגָן אַנְדָּר, מִין לִיבָּר יְוָנָגְרָמָן,
מַעַן האט אַרְיִינְגַּעַפְּרָט דַעַם רְבִינָס זָוֵן אֶנְקָעָטָן. דַאַס עַרְשָׁטָע מַאַל אֶפְּ
זָוֵן לְעַבְנָן אַיְזָן אַוְיְסְגַּעַפְּוּמָעָן צַו שְׁמִינִין בְּנְלִיּוֹרָאָשָׁ, אַיְזָן אֶהָיֶל
הייסט עט. אַיְזָן דַאַס אַיְזָן גַּעַוְעָן זָוֵן גְּלִוק. וּוֹאַרְעָם אַפְּן קָאָפְּ האַט זִיךְ
בְּאַזְוֹיְזָן באַיְם, נִישְׁט פָּאָר אַנְיךְ גַּעַדְאָכְט, אֶצְאַצְקָע, אַיְזָן דַּוקָּא נִישְׁט
קַיִן גַּעַמְאַכְטָע. אֶסְבָּרָה, אַז דַאַס אַיְזָן אַיְם פְּאַרְבְּלִיבָן נַאֲךְ פָּוּן קִינְדוּיָן.
גַּעַוְעָן אֶסְינָד אֶזְעָשָׂן. זִיךְ נִישְׁט גַּעַלְאָזָט צַוְּאָגָן... פְּאַרְשָׁטִיט זִיךְ אַז
25
מַיְּ, הַאַט אַזְּ וְיַעֲזִיבָן דַעַת יְזִיבָן

30 מע האט אים גענבען דעם וועגן.
היענט פרעג איך איזה, מײַן לֵיבער יונגעראמען, וואס זײַט איר,
ווערט? אָזיד זײַט איר, אונָן אָגוי ווילט איר זיין, אונָן דאס דרייטע זײַט

[65]

איך במלחיא — נו, קומט אוניך נישט קיין גאלדענע מעדראלא?...

... אֲפָדָעָר עַרְשָׁטָעָר סְטָאנְצִיעָר אַיּוֹ אָונְדוֹזָעָר „צָעַנְטָעָר“ נָעַלְתָם גַּעֲוָאָרָן.

עַנְדָּע גַּעֲשִׁיכְטָעָר נָוְמָעָר נִינְגָּזָן.

געשריבן אין יאר 1910